

บทบาทของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการให้ชุมชน
เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม :
กรณีศึกษาอำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

ส.ต.ท.หญิง วาสนา สุขนิรันดร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2547

ISBN : 974-281-962-9

The Role of Community Relations Police Officers to Secure
People's Participation in Crime Prevention Programme:
A Case Study of Amphur Wang, Narathivas Province

Police Corporal (woman) Wassana Sukniran

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Development Communication Arts

Graduate School, Dhurakijpundit University

2004

ISBN 974-281-962-9

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างดีนั้นจะเป็นไปไม่ได้เลย หากไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยชี้แนะแนวทางในการพัฒนางานวิจัยชิ้นนี้

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์อรุณ งามดี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ดร.บุญเลิศ ศุภติลก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.กุลทิพย์ ศาสตรระจักษ์ ที่ช่วยดูแลงานวิจัยชิ้นนี้ให้ผ่านไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ พล.ต.ต.เกษียร วรศิริ ผู้บังคับการกองวิจัยและพัฒนา (วจ.สนผ.) พ.ต.ต.เสนห์ เสนน้อย สารวัตรแผนกประชาสัมพันธ์ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ด.ต.กิตติศักดิ์ ศรีวิจิตร และครอบครัว เพื่อนตำรวจ ที่ช่วยผลักดันให้กำลังใจและสนับสนุนช่วยเหลือทุกประการ

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรอำเภอแวงและสถานตำรวจภูธรตำบลโละจูด ตลอดจนโต๊ะอิหม่าม ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนและครูในอำเภอแวงทุกท่าน ที่ยินดีต้อนรับและให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยชิ้นนี้

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ศาสตราจารย์จรินทร์ ธานีรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณวิภา ทัพวงศ์ อาจารย์สุรินทร์ รอดเมือง และคุณณัฐกรณ์ ชาสมบัติ (พี่ยุ้ย ชมรมยูโด มธบ.) ที่เปิดโอกาสให้เข้ามาศึกษา ณ สถานที่แห่งนี้ โดยได้รับทุนนักกีฬา (ยูโด) และคุณ จูติ ลาภอนันต์ พี่นก น้องนิ และเอก ที่คอยให้คำแนะนำดี ๆ รวมทั้งกำลังใจที่มีให้เสมอมา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่น้องและญาติๆ ตลอดจนอาจารย์ พี่ๆ เพื่อนๆ ทุกท่านทั้งที่เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยถึงในบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตแห่งนี้ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณดีทั้งมวลของผลงานวิจัยนี้แก่บุคคลทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งกำลังใจที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้เพียงผู้เดียว

ส.ต.ท.หญิง วาสนา สุชนิรันดร์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๙
กิตติกรรมประกาศ.....	๑
สารบัญตาราง.....	๗
สารบัญภาพ.....	๘

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	ปัญหานำวิจัย.....	7
	วัตถุประสงค์.....	8
	ขอบเขตการวิจัย.....	8
	นิยามศัพท์.....	8
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารและบทบาทหน้าที่การสื่อสาร.....	12
	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วม.....	23
	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชน.....	27
	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรม.....	29
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์.....	34
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	44
	ประชากร.....	44
	วิธีวิจัย.....	44
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
	แนวคำถามสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์.....	47

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

	แนวคำถามสำหรับชาวบ้าน.....	48
	ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	49
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
	การนำเสนอข้อมูล.....	49
4	ผลการวิจัย.....	50
	ส่วนที่ 1 คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชน	
	สัมพันธ์ สภอ.แวง และสภต.ไล้ะจุด.....	51
	ส่วนที่ 2 คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านอำเภอแวง.....	64
5	การสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะจากงานวิจัย.....	82
	สรุปผลการวิจัย.....	82
	การอภิปรายผล.....	85
	ปัญหาและอุปสรรค.....	117
	ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	118
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	119
	บรรณานุกรม.....	120
	ภาคผนวก.....	126
	ประวัติผู้เขียน.....	131

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	เปรียบเทียบข้อมูลปัญหานำวิจัยข้อที่ 1.....73
2	เปรียบเทียบข้อมูลปัญหานำวิจัยข้อที่ 2.....76
3	เปรียบเทียบข้อมูลปัญหานำวิจัยข้อที่ 3.....78
4	เปรียบเทียบข้อมูลปัญหานำวิจัยข้อที่ 4.....80

DPU

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	แผนที่จังหวัดนครราชสีมา.....5
2	แผนที่อำเภอแวง จังหวัดนครราชสีมา.....6
3	แบบจำลองการสื่อสารระหว่างบุคคลของเวสเลย์และแมคคีน.....18
4	ลำดับขั้นตอนการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์.....40
5	แบบจำลองกระบวนการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและ มวชนสัมพันธ์กับชาวบ้านอำเภอแวง.....93
6	แบบจำลองกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ ชุมชนและมวชนสัมพันธ์กับชาวบ้านอำเภอแวง ตามแบบจำลองของ เวสเลย์และแมคคีน.....95
7	แบบจำลองกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ ชุมชนและมวชนสัมพันธ์กับผู้นำศาสนา ตามแบบจำลองของ เวสเลย์และแมคคีน.....96
8	แบบจำลองกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ ชุมชนและมวชนสัมพันธ์กับผู้นำชาวบ้าน ตามแบบจำลองของ เวสเลย์และแมคคีน.....97
9	แบบจำลองขั้นตอนการปฏิบัติการสื่อสารของตำรวจชุมชนและ มวชนสัมพันธ์อำเภอแวง.....99

ชื่อวิทยานิพนธ์	บทบาทของตำรวจชุมชนและมวลงชนสัมพันธ์ในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาอำเภอเวียง จังหวัดนครราชสีมา
ชื่อนักศึกษา	สิบลดาจโทหญิง วาสนา สุขนิรันดร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว
สาขาวิชา	นิติศาสตร์(พัฒนาการ)
ปีการศึกษา	2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท ลักษณะการสื่อสารและสื่อของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลงชนสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ความร่วมมือที่ได้รับจากประชาชน ปัจจัยที่ส่งผลให้อำเภอเวียงมีอาชญากรรมน้อยที่สุดและแนวโน้มการป้องกันอาชญากรรมในอนาคต การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลงชนสัมพันธ์มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญให้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันอาชญากรรมด้วยการเข้าพบกับชาวบ้านในบทบาทต่างๆ กัน ได้แก่ 1.การตรวจเยี่ยมชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ 2.การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายต่างๆ ใกล้ตัว 3.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน 4.การให้ความรู้ในการระวังป้องกันภัยจากอาชญากรรมทางทรัพย์สินและความปลอดภัยในชีวิต โดยเจ้าหน้าที่มีลักษณะการสื่อสารกับชาวบ้านแบบแนวระนาบ เป็นการสื่อสารสองทางและมีการสื่อสารหลากหลายระดับตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาของสารที่จะสื่อ สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร คือ การเข้าพบกับผู้นำทางศาสนาและผู้นำชุมชน ใช้รูปแบบการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสร้างความเข้าใจในสารก่อนและให้ช่วยถ่ายทอดหรือสร้างความเข้าใจแก่ชาวบ้าน ซึ่งขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน นั้นสอดคล้องกับขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยงานตำรวจชุมชนฯ คนในชุมชนอำเภอเวียงให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอย่างดีโดยให้ความร่วมมือ 3 ด้าน คือ 1.การให้ความร่วมมือระดมสมอง 2.การเข้าร่วมประกอบกิจกรรมที่จัดขึ้น 3.การให้ข้อมูลข่าวสารหรือเบาะแสที่เป็นประโยชน์แก่รูปคดี ชาวบ้านอำเภอเวียงมีความรักใคร่นับถือเจ้าหน้าที่ตำรวจมาก ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม คือ 1.การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 2.การปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดและเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 3.ลักษณะทางประชากรของเจ้าหน้าที่ตำรวจและคนในชุมชนมีความคล้ายคลึงกันมาก

ในอนาคตนั้นพบว่าลักษณะการสื่อสารยังคงเน้นใช้ลักษณะอย่างที่ผ่านมาเนื่องจากมีประสิทธิภาพสูงแต่จะมีการพัฒนาในเรื่องของสื่อพิเศษและสื่อกิจกรรมต่างๆ ให้มีความเหมาะสมและทันสมัยขึ้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ตำรวจและสันติสุขในอำเภอเวียงต่อไป

D
P
U

Thesis Title	The Role of Community Relations Police Officers to Secure People's Participation in Crime Prevention Programme: A Case Study of Amphur Wang, Narathivas Province
name	Police Corporal (woman) Wassana Sukniran
Thesis Advisor	Assist. Prof. Dr. Asawin Nedpogaeo
Department	Development Communication Arts
Academic Year	2003

ABSTRACT

The purpose of this paper was to study the roles, type of communication and community relations police's channel of communication so that there is participation of people to prevent crimes. The people's collaboration was a Key factor in reducing crime and also providing protection . This study used qualitative research method.

The study found that the community relations police have important roles to encourage people's participation for crime protection. To develop relations with people, there were many ways as follows : (1) to visit people in the area always, (2) to distribute knowledge of common law, (3) to participate in community activities, (4) to learn and be careful of dangerous crime to life and property. The Flow of Information was horizontal communication between police and people, with two-way and various levels of communication toward destination and understanding content of information. Going inside to meet religion and community leaders served as a channel. A small assembly was to understand the information, also, transferring to the people. The process of individual community police agreed with process of community organizing to collaborate between police and people in 3 model as following; (1) group Communication (2) participatory activities, (3) regal information. The Wang people's nature has good relations with police in the area. Then, the factors supported to participation against crime were; (1) efficient communication (2) strict rules and informality of police (3) the similarity characteristic both of police and people.

In future communications in the area should not change but develop strategic communication toward appropriate and modern means so that it will create relations between people with community relation police to peace and stabilization in those area.

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทำให้ประเทศต่างๆ ต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันกับเวทีของสังคมโลกปัจจุบัน การพัฒนาประเทศไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ค่านิยมและเทคโนโลยี โดยเฉพาะการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะเห็นได้จากการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมในเมืองอย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี 2540 ประเทศไทยได้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจด้านการเงิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนในสังคมเป็นอย่างมาก บริษัท ห้างร้าน โรงงานอุตสาหกรรม ได้รับผลกระทบจากวิกฤติดังกล่าวจึงต้องปิดตัวลง มีการเลิกจ้างพนักงานเป็นจำนวนมาก อัตราการว่างงานขยายเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้โครงสร้างทางสังคมเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ขาดพลังและขาดความสมดุลในการพัฒนา สถาบันทางสังคมหลายสถาบันเกิดความอ่อนแอจึงเป็นตัวเร่งสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาปัญหาความยากจนและปัญหาครอบครัวที่ทวีความรุนแรงขึ้นนำไปสู่การเกิดปัญหาต่างๆ ในสังคมตามมา อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการเกิดการโจรกรรมทรัพย์สิน ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กและสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมด้านความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน ความสงบเรียบร้อยในสังคมซึ่งเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งในการแก้ไขของรัฐบาล ซึ่งแนวโน้มของปัญหาอาชญากรรมมีความรุนแรงและเพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดผลเสียหายต่อความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนถึงภาวะเศรษฐกิจและสังคมประเทศ ที่สำคัญคือ ส่งผลกระทบต่อจิตใจของประชาชนทำให้สังคมไม่มีความสุข ผู้ที่ประกอบอาชีพสุจริตและพลเมืองไม่มั่นใจในความปลอดภัย และยังก่อให้เกิดความเสียหายอีกหลายๆ ด้านตามมา (รุ่งระวี สุขัง, 2544)

ในการที่จะแก้ไขปัญหาอาชญากรรมนั้น รัฐบาลในแต่ละยุคก็ได้กำหนดทั้งนโยบายเร่งด่วนในส่วนของการบรรเทาปัญหาสังคมและนโยบายระยะปานกลางในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเพิ่มประสิทธิภาพระบบการป้องกันและปราบปราม

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเกิดประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงไรนั้นการได้รับการสนับสนุนร่วมมือหรือร่วมใจจากประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากลักษณะการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชนว่าต้องการอะไร อย่างไร และมีทัศนะอย่างใดต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ นอกจากนี้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะไม่ประสบความสำเร็จเลยหากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน โดยเฉพาะงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมด้วยแล้ว ยิ่งต้องอาศัยความร่วมมืออย่างมากจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมตลอดจนประชาชนในพื้นที่ต่างๆ ฉะนั้นการแสวงหาความร่วมมือจึงนับได้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการทำงานของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ และการให้ได้มาซึ่งความร่วมมือนั้น แน่แน่นอนว่าจะต้องอาศัยการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถทำความเข้าใจและให้ประชาชนยอมรับจนกระทั่งปฏิบัติตามได้ (อรนัญ ไพโรสถ์, 2544)

เพื่อให้การเสริมสร้างความสงบสุขในสังคมโดยการป้องกันภัยก่อนเกิดเหตุ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงกำหนดให้มีแผนสาขาชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ขึ้น ในแผนกรมตำรวจแม่บทฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530 - 2534) และจัดทำโครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เรื่อยมา สำนักงานตำรวจแห่งชาติถือว่างานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นกลยุทธ์สำคัญในการป้องกัน ที่กำหนดยุทธวิธีในเชิงรุกให้ตำรวจเดินหน้าเข้าหาประชาชนได้ งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ จึงเปรียบเสมือนกลไกสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่สังคม มีระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกันและเป็นแนวทางที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติและมั่นใจว่าเป็นแนวทางที่ก้าวเดินอย่างถูกต้องแล้ว หากได้รับการสนับสนุนให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตำรวจทุกคนมีจิตสำนึกที่จะปฏิบัติงานภายใต้หลักการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ยอมรับความทุกข์ร้อนของประชาชนเป็นความทุกข์ร้อนของตำรวจทุกคน ไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบให้บริการแก่ประชาชนด้วยจิตใจที่เอื้ออาทร ความร่วมมือที่เกิดขึ้นจะเป็นหนทางไปสู่การแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วง นำความเจริญมาสู่ประเทศชาติบ้านเมืองในอนาคตได้อย่างแน่นอน (กองแผนงาน 2, 2536 : 32)

ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มีหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันภัยการดูแลชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลให้มีความปลอดภัย การประชาสัมพันธ์งานของรัฐที่เกี่ยวกับกฎหมาย การรณรงค์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการเคารพกฎหมาย

สำหรับปัญหาอาชญากรรมและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานที่ต่างๆ นั้น เขตภาคใต้ของประเทศไทย ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นับได้ว่ายังคงมีบรรยากาศของความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนค่อนข้างสูง โดยเฉพาะประเด็นการข่มขู่กรรโชกทรัพย์ซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในประเทศ ในช่วงที่ผ่านมาผลจากการกรรโชกทรัพย์และข่มขู่ด้วยการลอบวางระเบิด ดักยิงรถ ดักยิงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนทั้งลอบยิงอาคารประกอบการของผู้ลงทุนหลายครั้ง ส่งผลให้เกิดภาพลบในสายตานักลงทุนเป็นอย่างมาก รวมทั้งเป็นการชี้วัดว่าอำนาจของรัฐอ่อนแอไม่สามารถให้ความคุ้มครองผู้ประกอบการ ประชาชนทั่วไปได้อย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับพื้นที่อำเภอแว้ง ที่ผ่านมายังไม่มีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกหน่วยได้ร่วมกันเร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่มีต่อประชาชน

อำเภอแว้ง (รายงานผลการดำเนินงานของชุดชุมชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรอำเภอแว้ง ตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส พ.ศ.2545) เป็นอำเภอหนึ่งในเขตจังหวัดนราธิวาส ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 86 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 350 ตารางกิโลเมตร มีเทือกเขาบาลาและแม่น้ำสุไหงโกลลก เป็นแนวเขตแดนระหว่างประเทศไทย - มาเลเซีย ในสามตำบล คือ ตำบลกายูคละ ตำบลฆอลาะ และตำบลลิ๊ะจูด มีความยาวตลอดแนว ประมาณ 40 กิโลเมตร มีพื้นที่ติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับ อำเภอสุไหงปาดี และอำเภอสุไหงโก - ลก บางส่วน ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอตากะแมเราะ รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอตากะแมเราะ รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส โดยอำเภอแว้งมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 ตำบล 43 หมู่บ้าน มีสถานีตำรวจภูธรอำเภอแว้งรับผิดชอบด้วยกัน 2 แห่ง คือ สถานีตำรวจภูธรอำเภอแว้งและสถานีตำรวจภูธرتำบลลิ๊ะจูด ประชากรในพื้นที่รวมทั้งสิ้นจำนวน 42,977 คน และครัวเรือนจำนวน 8,581 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ประมาณ 80% นับถือศาสนาพุทธประมาณ 15% และศาสนาอื่นๆ ประมาณ 5% ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา รองลงมาทำสวนผลไม้และรับจ้างทั่วไป

สาเหตุหนึ่งที่ทำให้พื้นที่ในเขตอำเภอเวียงมีปัญหาการเกิดอาชญากรรมน้อยกว่าจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้ (รายงานผลการดำเนินงานของชุดชุมชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเวียง ตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส พ.ศ.2545) คือ ความสำเร็จของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับการสื่อสารกับชาวบ้านและความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ที่ชาวบ้านมอบให้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังมีการส่งเสริมแก่ชาวบ้านในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจนได้รับคำชื่นชมและรางวัลจากภาครัฐมากมาย ได้แก่ กิจกรรมการจัดทำเนียบผู้นำท้องถิ่นขึ้นเพื่อช่วยในการขยายขอบเขตการให้คำปรึกษาดูแลแก่ชาวบ้านในพื้นที่และเป็นหลักในการประสานงานกับตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์อีกด้วย โครงการเยี่ยมปลอบขวัญผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นการประสานสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของอำเภอ โครงการอบรมเรื่องยาเสพติด ให้โทษแก่ชาวบ้าน การอบรมสมาชิกในชุมชนให้แจ้งข่าวเมื่อเกิดอาชญากรรมขึ้นเป็นขั้นตอน เพื่อเมื่อเกิดเหตุร้ายจะได้ปฏิบัติการแจ้งความและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ตกเป็นเหยื่ออย่างมีสติ และสามารถให้เบาะแสของคนร้ายแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้อย่างถูกต้องและมีสาระ ซึ่งจากกิจกรรมต่างๆ ที่กล่าวไปนั้น ล้วนแต่ช่วยให้ชุมชนอำเภอเวียงนั้นเกิดปัญหาการก่ออาชญากรรมน้อย ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (รายงานผลการดำเนินงานของชุดชุมชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเวียง ตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส, 2545 :

5)

ภาพที่ 1
แผนที่จังหวัดนราธิวาส

DPU

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานของชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเวียง
ตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส, 2545

ภาพที่ 2
แผนที่อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

D
P
U

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานของชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเวียง
ตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส, 2545

อย่างไรก็ตามการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในงานป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือดำเนินการตามแนวทางการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ
ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การทำงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์หรือตำรวจชุมชนจะ
ประสบความสำเร็จได้เพียงใด ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติซึ่งก็คือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่
ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการป้องกันปราบปรามอยู่ในปัจจุบันเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ระดับปฏิบัติการใกล้ชิด สัมผัสคลุกคลีกับประชาชนและชุมชนมากที่สุดและคุณสมบัติที่สำคัญยิ่ง
ของเจ้าหน้าที่เหล่านี้ที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ตามแนวทางดังกล่าวก็คือ ความรู้
ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ กระบวนการ วิธีการเกี่ยวกับงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
หรือ ตชส. การสั่งการเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตรงเพื่อจะได้นำไป
ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษา
บทบาทและลักษณะการสื่อสารของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ต่อชุมชนชาวอำเภอเวียงว่า
เป็นอย่างไร จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี
คนในชุมชนมีความรู้และเห็นความสำคัญของการร่วมมือกับภาครัฐในการป้องกันอาชญากรรม
อย่างไร ชาวบ้านมีทัศนคติต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและให้ความร่วมมืออย่างไร และมีปัจจัยอื่นใดที่ทำให้
ให้พื้นที่อำเภอเวียงมีอาชญากรรมเกิดขึ้นน้อยที่สุด ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะสามารถเป็น
แบบอย่างหรือแนวทางปฏิบัติที่ดีแก่การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่อื่นๆ ได้

ปัญหาคำวิจัย

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มีบทบาท ลักษณะการสื่อสารและการใช้
สื่อกับประชาชนในพื้นที่อย่างไร
2. ประชาชนในพื้นที่มีความรู้และเห็นความสำคัญของการร่วมมือกับภาครัฐในการ
ป้องกันอาชญากรรมอย่างไร
3. มีปัจจัยอื่นใดที่ทำให้พื้นที่อำเภอเวียงมีอาชญากรรมเกิดขึ้นน้อยที่สุด
4. แนวโน้มการสื่อสารในอนาคตเพื่อป้องกันอาชญากรรมในอำเภอเวียงจะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงบทบาท ลักษณะการสื่อสารและสื่อของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม
2. ศึกษาถึงความรู้และการเห็นความสำคัญของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม
3. ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้อำเภอเวียงมีอาชญากรรมน้อยที่สุด
4. ศึกษาถึงแนวโน้มการสื่อสารเพื่อการป้องกันอาชญากรรมระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนในอนาคตได้

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาบทบาท ลักษณะการสื่อสารและสื่อของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่สื่อถึงประชาชนในการที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในอำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส โดยแบ่งทำการสำรวจจากตำบลต่างๆ คือ ตำบลเวียง ตำบลกายูคละ ตำบลเอราวัณ ตำบลพลเอละ ตำบลแม่ตง และตำบลโล๊ะจูด

นิยามศัพท์

อาชญากรรม

หมายถึง การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นเด่นชัด เป็นความผิดที่ชัดเจน มีผลขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม ขัดต่อความสงบเรียบร้อยต่อสังคมอย่างร้ายแรง และผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดนั้นโดยตรง กับลักษณะความผิดที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด อันได้แก่ ความผิดที่เกิดขึ้นขัดต่อกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นข้อห้าม แต่ไม่ขัดต่อศีลธรรมหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ซึ่งผู้เสียหายไม่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดนั้นโดยตรง

ชุมชน

หมายถึง ชุมชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบสถานีตำรวจภูธรอำเภอเวียง และตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบทั้งสิ้น 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลเวียง ตำบลกายูคละ ตำบลเอราวัณ ตำบลฆอละ ตำบลแม่ตง และตำบลโล๊ะจูด

การมีส่วนร่วมของประชาชน

หมายถึง การมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวป้องกันชุมชนจากปัญหาอาชญากรรมในชุมชน อาทิ

- การมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา ความเคลื่อนไหว ต่างๆ ในชุมชน
- การร่วมคิด ร่วมวางแผนการดำเนินงานกับภาครัฐ
- การพัฒนาวิธีการประกอบกิจกรรมของชุมชน เช่น การเข้ามัสยิดเพื่อร่วมพิธีกรรมทางศาสนา การเข้าร่วมกับหมู่บ้านพัฒนาพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น
- การมีความคิดริเริ่มในการประกอบกิจกรรมในชุมชน เช่น การร่วมคิดวางแผนงานใหม่ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน เช่น การวางแผนการพัฒนาหลุมฝังศพ หรือ กูโบ เป็นต้น

ทั้งนี้เพื่อบำรุงรักษาประโยชน์ส่วนรวมในชุมชนและเพื่อดำเนินการและปกป้องโดยต่อผู้
 อย่างเป็นรูปธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

หมายถึง การเข้าร่วมในโครงการต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม พฤติกรรมการแสดงออกของประชาชนให้ความช่วยเหลือประสานงาน ชี้เบาะแสและแจ้งข่าวเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมอันเป็นเป้าหมายเพื่อรักษาความสงบสุขของชุมชน เช่น

- การมีส่วนร่วมเข้าประชุมวางแผนการป้องกันอาชญากรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- การมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติในโครงการที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาทิ โครงการอาสาหมู่บ้านต้านยาเสพติด โครงการอบรมกฎหมายชาวบ้าน เป็นต้น

การสื่อสาร

หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ก่อให้เกิดชาวบ้านอำเภอเวียงมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมภายในชุมชนอำเภอเวียงได้ ซึ่งการสื่อสารนี้อาจจะเกิดขึ้น

เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

หมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่เข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน เพื่อให้บุคคลเกิดการรวมกลุ่มกันเพื่อประสานงานช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ รวมถึงการช่วยฝึกอบรม จัดตั้ง ควบคุมและดำเนินการเคลื่อนไหวในกลุ่มเพื่อสนับสนุนความมั่นคงของชาติ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ในการทำงานยังต้องการให้ตำรวจมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับชุมชน มีความเป็นส่วนหนึ่งในชุมชน เข้าใจในปัญหาซึ่งกันและกัน ตลอดจนร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม เพื่อนำมาซึ่งความสงบเรียบร้อยในชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ

บทบาทหน้าที่การสื่อสารของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

หมายถึง บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและชาวอำเภอแวงในการสื่อสารเพื่อป้องกันการเกิดอาชญากรรม ซึ่งทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชนจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- บทบาทหน้าที่การให้ข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม
- บทบาทหน้าที่ต่อสังคมประกิต เช่น การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชญากรรมและวิธีป้องกัน
- บทบาทหน้าที่ต่อการกระตุ้นเร้า เช่น การสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรักในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ และให้คิดว่าหน้าที่การป้องกันอาชญากรรมเป็นหน้าที่ของทุกคน
- บทบาทหน้าที่ในการได้แจ้งอภิปราย การแสดงความคิดเห็น ในการสร้างชุมชนแห่งการมีส่วนร่วม
- บทบาทหน้าที่การให้การศึกษา การให้ความรู้เกี่ยวกับตัวบทกฎหมายต่างๆ ที่ใกล้ตัวประชาชน
- บทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมวัฒนธรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

รูปแบบการสื่อสาร

หมายถึง ลักษณะของการสื่อสารที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท

-จำแนกตามทิศทางของการสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารแบบสองทาง

-จำแนกตามลักษณะการใช้ ได้แก่ แบบเป็นทางการ และการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ

-จำแนกตามลักษณะของสัญลักษณ์ที่ใช้ ได้แก่ วัจนะภาษา (ภาษาพูด ภาษาท้องถิ่น)

และอวัจนะภาษา (ภาษาท่าทาง, ภาษามือในการบอกนัยสำคัญ)

-จำแนกตามลักษณะการไหลของข่าวสาร ได้แก่ การสื่อสารจากแนวดิ่งและการสื่อสารแนวราบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทการสื่อสาร ลักษณะการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสาร และการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับประชาชนในการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมได้

2. ทำให้ทราบถึงความรู้และการเห็นความสำคัญในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนในพื้นที่เองว่าเป็นอย่างไร ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมแบบใด

3. ทำให้ได้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้ประชาชนในเขตอำเภอเวียงมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งผลที่ได้นั้นสามารถที่จะนำมาใช้ในการวางแผนอื่นๆ ทางราชการ หรือจะนำผลที่ได้ไปใช้ประกอบกับแผนในการสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในอำเภออื่นๆ ได้

4. สามารถทราบถึงแนวทางปฏิบัติในการสื่อสารเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในอนาคตระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนในอำเภอเวียงได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “บทบาทของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาอำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสื่อสารและบทบาทหน้าที่การสื่อสาร
- 2) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วม
- 3) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชน
- 4) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับอาชญากรรม
- 5) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสื่อสารและบทบาทหน้าที่การสื่อสาร

การสื่อสาร

ความหมาย

คำว่า “การสื่อสาร” (Communication) มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า “cummunis” แปลว่าเหมือนกันหรือร่วมกัน ฉะนั้นการสื่อสารจึงหมายความว่า การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารในความหมายที่เหมือนกัน นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “การสื่อสาร” ไว้มาหมายดังนี้

อริสโตเติล (Aristotle) ได้ให้ความหมายว่า การสื่อสาร คือ การหาวิธีโน้มน้าวชักจูงใจทุกวิถีทาง

โรเจอร์ (Rogers, 1973 :43 อ้างใน สุภา กิจวรเกียรติ, 2545 :8) กล่าวว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการที่ความคิดหรือข่าวสารถูกส่งจากแหล่งสารไปยังผู้รับสาร ด้วยเจตนาที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางประการของผู้รับสาร

วอเรน ดับเบิลยู วีเวอร์ (Warren W. Weaver, 1949 :95 อ้างใน ปรมะ สตะเวทิน, 2533 :28) กล่าวว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการทุกอย่างที่จิตใจของคนๆ หนึ่ง อาจมีผลต่อจิตใจของคนอีกคนหนึ่ง การสื่อสารไม่ได้หมายความว่าเพียงการเขียนและการพูดเท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงดนตรี ภาพ การแสดง และพฤติกรรมของมนุษย์อีกด้วย

สมิธ (Smith อ้างใน พัชนี เขยจรรยา และคณะ, 2538 :5) กล่าวว่า การสื่อสารของมนุษย์ เป็นกลุ่มของกระบวนการที่ลึกซึ้ง และแยบยล การสื่อสารจะประกอบด้วยส่วนประกอบปลีกย่อยมากมาย เช่น สัญญาณต่าง ๆ รหัส ความหมาย ฯลฯ ไม่ว่าสารที่ถ่ายทอดต่อกันจะเรียบง่ายเพียงใด นอกจากนี้การสื่อสารของมนุษย์เป็นกลุ่มของกระบวนการที่มีความหลากหลาย ซึ่งอาจจะใช้วิธีการสื่อสารอย่างหนึ่งอย่างใดจากวิธีการต่าง ๆ จำนวนนับร้อย อาจจะใช้คำพูดหรือท่าทาง อาจใช้การสนทนาอย่างสนิทชิดเชื้อ หรือการติดต่อผ่านสื่อมวลชนถึงผู้รับทั่วโลก ฉะนั้นเมื่อใดก็ตามที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มนุษย์ก็กำลังสื่อสารกันอยู่ เมื่อมนุษย์มีการควบคุมซึ่งกันและกัน มนุษย์ก็ทำเช่นนั้นได้ด้วยการผ่านการสื่อสารเป็นเบื้องต้น

สวนิต ยมาภัย (2526) ให้ความหมายว่า การสื่อสารเป็นการติดต่อกันของมนุษย์ เพื่อทำให้เกิดการรับรู้เรื่องราวที่มีความหมายร่วมกันและมีการตอบสนองต่อกัน

จุมพล รอดคำดี (อ้างใน วาสนา จันทรสว่าง, 2532) เห็นว่า การสื่อสารเป็นพฤติกรรมการติดต่อสัมพันธ์ของมนุษย์ โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้สึนึกคิด เจตคติต่างๆ ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกันและกัน เพื่อให้เกิดผลตอบสนองบางชนิดที่ตรงกับเป้าหมายที่ตั้งใจ

จากที่กล่าวมา สามารถสรุปความหมายของคำว่า “การสื่อสาร” ได้ว่า การสื่อสาร เป็นการสื่อความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ผ่านรหัส หรือสัญญาณต่างๆ โดยมีลักษณะของการส่งสารและการรับสาร ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารภายในตนเอง หรือการสื่อสารกับผู้อื่น

จากความหมายของการสื่อสาร จึงทำให้สามารถสรุปได้ว่าการสื่อสารนั้นประกอบไปด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 4 องค์ประกอบด้วยกัน ซึ่งได้แก่

1. ผู้ส่งสาร (Source)
2. สาร (Message)

3. สื่อ หรือช่องทาง (Channel)

4. ผู้รับสาร (Receiver)

ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบนั้นก็จะมีปัจจัยที่จะส่งเสริม หรือลดประสิทธิภาพของการสื่อสารได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้ส่งสาร (Source) มีปัจจัยอยู่ 4 ประการที่จะช่วยเพิ่ม คัตลิฟ และ เซนเตอร์ (Cutlip and Center, 1978) อธิบายถึง หลักสำคัญของการติดต่อสื่อสารที่ควรยึดถือไว้ 7 ประการดังนี้

1.1 ความน่าเชื่อถือ (Credibility)

การติดต่อสื่อสารจะต้องเริ่มต้นด้วยบรรยากาศแห่งความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร (Sender) ซึ่งจะทำให้ผู้รับสาร (Receiver) เกิดความเชื่อมั่นในแหล่งสาร ซึ่งผลของความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารนี้ ย่อมจะมีไปถึงเนื้อหา สาระ เรื่องราว และข่าวสารด้วย

ฮอฟแลนด์ และคณะ (Hovland, Janis and Kelly, 1953 อ้างใน สุภา กิจวร เกียรติ, 2545 :12) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญของความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารว่า ประกอบด้วย คุณสมบัติ 3 ประการ คือ ความเป็นผู้เชี่ยวชาญ (Expertise) ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) และความน่าดึงดูดใจ (Attractiveness)

ดังนั้น ในเรื่องความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะบรรยากาศแห่งความน่าเชื่อถือนี้ เป็นการเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication process) เพื่อให้ผู้ส่งสารมีโอกาสทราบถึงปฏิกิริยาสะท้อนกลับ (Feedback) อย่างใดอย่างหนึ่งของผู้รับสารกลับมา

1.2 ความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม (Context)

การติดต่อสื่อสารนั้นจะต้องเหมาะสมกลมกลืนกับความจริงของสภาพแวดล้อม โดยที่อาจมีการนำเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ เข้ามาใช้สนับสนุนหรือเสริมคำพูด สาร และการกระทำต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารยังจะต้องมีความเหมาะสมกับสถานภาพในสังคมและวัฒนธรรม (Position within a Social-Cultural System) อีกด้วย

ประมะ สตะเวทิน (2533 :66) ให้ความเห็นว่าสถานภาพต่างๆ ของผู้ส่งสารมีอิทธิพล อย่างยิ่งต่อพฤติกรรมการสื่อสารของผู้ส่งสาร ตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ ศักดิ์ศรี ความเชื่อ และค่านิยมทางวัฒนธรรม พฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับ หรือไม่ยอมรับในสังคม พฤติกรรมที่ต้องกระทำตามวัฒนธรรม ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อความคิด และพฤติกรรมการสื่อสารของผู้ส่งสาร และเป็นสิ่งที่คาดหวังว่าผู้ส่งสารควรจะปฏิบัติอย่างไรในการสื่อสาร

1.3 เนื้อหาสาระ (Content)

ในการติดต่อสื่อสารนั้น เนื้อหาสาระของข่าวสารจะต้องมีความหมายเป็นที่น่าสนใจของผู้รับสารเสมอ และจะต้องสอดคล้องไม่ขัดแย้งกับวัฒนธรรมและค่านิยมในสังคมของผู้รับสาร เพราะหากข่าวสารใดขัดแย้งต่อค่านิยมและความเชื่อในสังคมนั้น ผู้รับสารก็อาจปฏิเสธข่าวสารและไม่ปฏิบัติตามได้ ในทางตรงข้ามผู้รับสารจะเลือกรับข่าวสารที่คาดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้รับ เมื่อข่าวสารได้แสดงถึงสิทธิประโยชน์และค่าตอบแทนที่เป็นน่าพอใจ ผู้รับสารย่อมสนใจและเลือกที่จะเปิดรับ ตลอดจนปฏิบัติตามเนื้อหาข่าวสารนั้น

1.4 ความชัดเจน (Clarity)

เนื้อหาสาระของข่าวสารจะต้องมีความชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันทั้งผู้ส่งสาร และผู้รับสาร ผู้ส่งสารควรหลีกเลี่ยงข่าวสารที่มีความสลับซับซ้อน เข้าใจยาก ในทางตรงข้าม ผู้ส่งสารควรมีการตัดสินใจในการเลือกใช้และเรียบเรียงเนื้อหาสาระของสารให้สั้น กระชับ ชัดเจน และง่ายต่อการเข้าใจ

1.5 ความต่อเนื่องและความสม่ำเสมอ (Continuity and Consistency)

การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่ไม่สิ้นสุด ดังนั้น การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการย้ำเตือน (Repetition) เสมอ เพื่อให้สารนั้นซึมซาบในจิตใจของผู้รับสาร

โรเจอร์ (Rogers, 1971) ให้ความเห็นว่าการส่งสารซ้ำๆ หลายครั้งจะทำให้สารนั้นถูกยอมรับโดยผู้รับสารนั้นมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารจำเนื้อหาสารได้ดีขึ้น และสารนั้นจะมีประสิทธิภาพในการจูงใจเพิ่มขึ้นอีกด้วย

1.6 ช่องทางในการสื่อสาร (Channels)

รีด (Read, 1975) กล่าวว่า ช่องทางในการสื่อสารคือตัวเชื่อมระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งทำให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถติดต่อกันได้ ผู้ส่งสารจึงจำเป็นต้องมีช่องทางในการ

1.7 วัดความสามารถของผู้รับสาร (Capability of Cadence)

ในการติดต่อสื่อสารนั้น เราจะต้องคำนึงถึงความสามารถของผู้รับสารด้วย ซึ่งประกอบด้วย ทักษะในการสื่อสาร (Communication skill) อาทิ ความคิด และความสามารถในการใช้ภาษา ความสามารถในการอ่าน รวมทั้งพื้นฐานความรู้ และระดับการศึกษาของผู้รับสาร (Receiver's knowledge) ซึ่งล้วนแต่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการตีความหมายของผู้รับสาร

2. สาร (Message)

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการสื่อสาร มี 3 ประการ คือ

2.1 รหัสสาร คือ สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการถ่ายทอดความคิด ข่าวสาร ฯลฯ เช่น ภาษา

2.2 เนื้อหาสาร คือ สิ่งที่เป็นเรื่องราวที่ถ่ายทอดความคิดและความคิดของผู้ส่งสาร

2.3 การจัดสาร คือ การตัดสินใจของการเลือกและเรียบเรียงรหัสและเนื้อหาสาร เป็นไปในรูปแบบที่ผู้ส่งสารต้องการ โดยแต่ละคนจะมีลักษณะการจัดสารที่แตกต่างกัน

3. สื่อ (Channel)

เป็นช่องทางในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร การที่จะให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นที่จะต้องเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์การสื่อสาร อาทิ สื่อเฉพาะกิจ (Special Media) ได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์ ป้ายประกาศต่างๆ สื่อชุมชนได้แก่ หอกระจายข่าวประจำชุมชน เป็นต้น

4. ผู้รับสาร (Receiver)

มีปัจจัย 4 ประการ เช่นเดียวกับผู้ส่งสาร ในการที่จะทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ได้แก่

4.1 ทักษะในการสื่อสาร ผู้รับสารจะต้องมีความสามารถในการรับและถอดรหัสสารของผู้ส่งสารได้

4.2 ทักษะคติเช่นเดียวกับผู้ส่งสาร ซึ่งจะแบ่งปัจจัยทางด้านทัศนคติออกเป็น 3 ประการ ได้แก่

-ทัศนคติต่อตนเอง ในการเป็นผู้รับสารนั้นถ้าผู้รับสารมีความเชื่อมั่นในตนเอง โอกาสที่จะเข้าใจในสารของผู้ส่งก็มีมาก

-ทัศนคติต่อสาร เป็นปัจจัยในการเพิ่มหรือลดประสิทธิภาพการสื่อสาร

-ทัศนคติต่อผู้ส่งสาร หากผู้รับสารมีความเชื่อมั่นหรือประทับใจผู้ส่งสารแล้ว โอกาสที่จะสื่อสารประสบความสำเร็จก็มีมาก

ประเภทของการสื่อสาร

การแบ่งโดยใช้จำนวนผู้สื่อสารเป็นเกณฑ์แบ่งประเภทการสื่อสารได้ 3 ประเภทคือ

1) การสื่อสารภายในตัวบุคคล เกิดขึ้นเมื่อเราสื่อความหมายกับตัวเราเอง คนเราสื่อสารกับตนเองได้ 4 ระดับ คือ สื่อสารด้วยความคิด วัจนภาษา อวัจนภาษา และเสียงพูด

2) การสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง การสื่อสารกับผู้อื่น อาจจะเป็นคนเดียวหรือกลุ่มเล็ก เราใช้ทั้งวัจนภาษา และอวัจนภาษา ในการสื่อสารสามารถแลกเปลี่ยนสารกันได้โดยตรง และเป็นการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลนี้จะเป็นกิจกรรมเกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทั้งสองฝ่ายส่งสารและรับสาร ได้ตอบซึ่งกันและกันโดยมีปัจจัยในกระบวนการสื่อสารต่อไปนี้

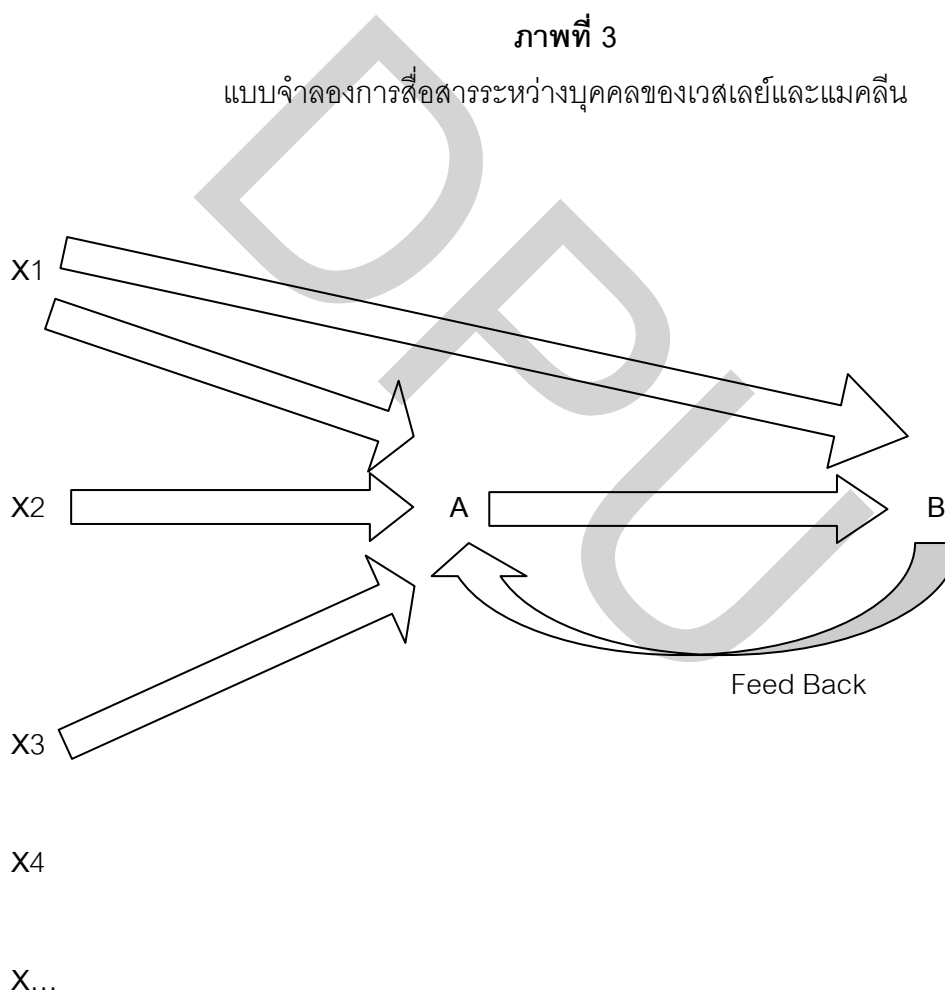
การสื่อสารกลุ่ม (Group Communication) เป็นการสื่อสารที่อาศัยกลุ่มเข้ามาช่วยทำให้สามารถติดต่อบุคคลได้ครั้งละมากๆ การสื่อสารระหว่างบุคคลประเภทนี้ ได้แก่ การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การสาธิต นิทรรศการ เป็นต้น การสื่อสารกลุ่มเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลได้ 3 ประการใหญ่ คือ

-การสื่อสารกลุ่มเป็นรากฐานของการทำงานแห่งประชาธิปไตย ความเสมอภาคในกลุ่มย่อมมักมีความเสมอภาคอยู่มาก สมาชิกของกลุ่มจะมีการเรียนรู้แบบอย่างการทำงานในบรรยากาศที่ทุกคนจะมีส่วนร่วมในการทำงาน

-การสื่อสารกลุ่มมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนและชัดเจน ผลของการสื่อสารภายในกลุ่มทำให้งานเกิดประสิทธิภาพเพราะสมาชิกของกลุ่มมีจุดมุ่งหมายปลายทางเดียวกัน ไม่คำนึงถึง

-การสื่อสารกลุ่ม มุ่งปรึกษาหารือมากกว่าจะมุ่งคัดค้านหรือต่อสู้เพื่อเอาชนะกัน กล่าวคือ การทำงานกลุ่มเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น สมาชิกจะนำเอาปัญหานั้นมาอภิปรายในลักษณะที่จะหาทางแก้ปัญหาที่ ไม่ใช่ลักษณะที่จะเอาชนะกันหรือเป็นการทำลายฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย

ในเรื่องของการสื่อสารระหว่างบุคคลนี้ เวสเลย์และแมคคีน (Westley and McLean) ได้เสนอแบบจำลองการสื่อสารระหว่างบุคคลไว้ ดังนี้

ที่มา : Westley and McLean 1957 : 31

แบบจำลองการสื่อสารระหว่างบุคคลของเวสเลย์และแมคคีนนี่ อธิบายได้ว่า เมื่อผู้ส่งสาร A ได้พบเห็นสิ่งของหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง X1 ในบรรดาสิ่งของและเหตุการณ์หลากหลายที่อยู่แวดล้อม (X1,X2,X3,...) เมื่อต้องการจะบอกเล่าเหตุการณ์นั้น (X1) ให้ผู้รับสาร (B) ทราบ ผู้ส่งสาร (A) จะสร้างสารและส่งสารนั้น (X) ไปยังผู้รับสาร (B) โดยที่ผู้รับสาร (B) อาจจะได้รับรู้เหตุการณ์นั้น (X1B) ด้วยตนเองอยู่แล้ว และเมื่อผู้รับสาร (B) ทราบและคิดอย่างไรก็จะสื่อสารกลับ (FBA) ไปยังผู้ส่งสาร (A) จุดเด่นของแบบจำลองนี้อยู่ที่การแสดงให้เห็นว่า มีการสื่อสารกลับจากผู้รับสารไปยังผู้ส่งสาร

3) การสื่อสารมวลชน หมายถึง การสื่อสารกับคนจำนวนมากผ่านสื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์และนิตยสาร โดยการสื่อสารประเภทนี้ มีลักษณะ สื่อเพื่อนำสารจากผู้ส่งไปสู่ผู้รับสารจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาที่ใกล้เคียงกัน

ลักษณะของการสื่อสาร

ลักษณะของการสื่อสารกับชุมชนหรือคนในชุมชนนั้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2543) สามารถแยกประเภทตามคุณลักษณะตามทัศนคติของนักคิดต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) จากลักษณะการสื่อสาร อาทิเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถมีปฏิริยาโต้ตอบ (interactivity) กันอยู่ตลอดเวลา ทั้งลักษณะที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการก็ได้ ลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้สถานะของผู้ส่ง และผู้รับไม่ตายตัว แต่จะมีการผลัดเปลี่ยนบทบาทอยู่ตลอดเวลา

2) ดุติศทางการไหลของข่าวสาร (Flow of Information) การไหลของข่าวสารที่ดี นั้นจะต้องมีทิศทางที่หลากหลายมาจากทุกทิศทุกทาง ทั้งจากบนลงล่าง (Top-down) จากล่างขึ้นบน (Bottom-up) และแบบแนวนอน (Horizontal) ดังนั้นข่าวสารจึงอาจจะไหลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐไปสู่ชาวบ้าน หรือจากสื่อมวลชนไปสู่ผู้รับข่าวสารในชนบทได้และในเวลาเดียวกัน ชาวบ้านอาจจะส่งข่าวสารไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกลุ่มชาวบ้านด้วยกัน ถือเป็นารสร้างเครือข่ายชุมชนรูปแบบหนึ่งได้

ในเรื่องทิศทางการไหลของข่าวสารนี้นักวิชาการบางท่าน อาทิ พาเวลคา (Pavelka, 1978) ใช้ เกณฑ์เรื่องขอบเขตของชุมชนเป็นตัวแบ่ง คือ ขอบเขตภายในชุมชน และขอบเขตภายนอกชุมชน จากเกณฑ์นี้ทำให้สามารถมองเห็นทิศทางการไหลของข่าวสารได้ 3 ทางคือ การไหลจากสื่อภายนอกเข้ามาสู่ชุมชน การส่งสารหรือข้อความผ่านสื่อภายในชุมชนไปสู่ภายนอกชุมชน และ การใช้การสื่อสารจากภายนอกกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารภายในชุมชน เพื่อช่วยยกระดับความตระหนักเกี่ยวกับความต้องการ และการแสดงออกซึ่งความต้องการของชุมชน

บทบาทและหน้าที่ของการสื่อสาร

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ประกอบด้วยสถาบันต่างๆ นับตั้งแต่สถาบันเล็กที่สุด อันได้แก่ สถาบันครอบครัวไปจนถึงสถาบันชาติ ที่มีบทบาทหน้าที่อันซับซ้อน ต่างมีวิธีการสื่อสารไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เพื่อถ่ายทอดและดำรงรักษาไว้ซึ่งบทบาทหน้าที่และกิจกรรมในสังคม

ลาสเวลล์ (อ้างใน ชวรัตน์ เชิดชัย, 2527) ได้กำหนดหน้าที่พื้นฐานของการสื่อสารในสังคมไว้อย่างกว้างๆ 3 ประการ ดังนี้

1. การสื่อสารมีหน้าที่สำรวจสิ่งแวดล้อม
2. การสื่อสารมีหน้าที่จัดส่วนต่างๆ ในสังคมเพื่อสนองต่อสิ่งแวดล้อมนั้น
3. การสื่อสารมีหน้าที่ถ่ายทอดมรดกทางสังคมจากยุคหนึ่งไปสู่ยุคหนึ่ง

ลาซาสเฟลด์ และเมอร์ตัน (Lazarsfeld and Morton) (อ้างใน สมควร กวียะ, 2529) ได้ขยายถึงบทบาทหน้าที่การสื่อสารจากของลาสเวลล์เพิ่มอีก 2 ประการ คือ

1. การสื่อสารมีบทบาทและหน้าที่เสริมสร้างสภาพทางสังคม หมายถึง การสื่อสารมวลชนช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติยศของบุคคลให้สังคมยอมรับและโน้มน้าวให้สาธารณชนชื่นชม และเห็นความสำคัญของบุคคลมากยิ่งขึ้น ดังเช่น บุคคลดีเด่นในสาขาต่างๆ ของชาติที่ได้มีการตีพิมพ์ผลงาน คุณงามความดีของบุคคลในแต่ละสาขาต่อสาธารณชน อันเป็นการเสริมสร้างสถานภาพทางสังคมของบุคคลนั้น อันยังผลสู่การพัฒนาสังคมได้อีกทางหนึ่ง

2. การสื่อสารมีบทบาทและหน้าที่ที่ควบคุมพฤติกรรมทางสังคมให้อยู่ในกรอบของจริยธรรมในการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่ตีพิมพ์ถึงพฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรม จารีตประเพณีของสังคมในลักษณะวิพากษ์วิจารณ์ ทำให้ผู้ตกเป็นข่าวเกิดความรู้สึกละอายใจเกรงกลัวการถูกสังคมตำหนิประนามก็จะพยายามแก้ไขตนเอง เช่น กรณีพฤติกรรมของนักการเมืองที่แสดงความไม่จริงใจต่อประชาชนเมื่อหนังสือพิมพ์วิพากษ์วิจารณ์โจมตี นักการเมืองผู้นั้นก็จะหยุดพฤติกรรม หรือประชาชนก็จะเสื่อมความนิยมไปในที่สุด หากยังไม่แก้ไขพฤติกรรมนั้น

ชาร์ลโรท์ ได้เสนอบทบาทหน้าที่ของการสื่อสารเพิ่ม คือ การให้ความบันเทิง (entertainment) ซึ่งนักวิชาการทางนิเทศศาสตร์ไทยได้รับเอาแนวคิดของนักสื่อสารอเมริกันที่เผยแพร่ไปยังประเทศต่างๆ ถึงบทบาทและหน้าที่ของการสื่อสารอยู่ 4 ประการ คือ

1. การสื่อสารมีบทบาทและหน้าที่ในการให้ข่าวสาร นับแต่บุคคลที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลได้พูดคุยแลกเปลี่ยนข่าวสารกัน ตลอดจนการให้ข้อเท็จจริง ข่าวสารของสื่อสารมวลชนอันยังผลให้เกิดความเข้าใจที่ดีให้สังคม

2. การสื่อสารมีบทบาทและหน้าที่เสนอความคิดเห็น คนในสังคมมีการสื่อสารแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยอยู่ในเงื่อนไขตามกรอบแห่งกฎหมายและระเบียบในสังคม เช่น การแสดงความคิดเห็นเป็นวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องของการบริหารงานรัฐบาล สื่อสารมวลชนก็สามารถจะทำหน้าที่สื่อสารต่อสาธารณชนได้ เพื่อมุ่งให้เกิดสภาวะสมดุลและนำไปสู่การตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของส่วนรวมตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับชาติ และนานาชาติ

3. การสื่อสารมีบทบาทและหน้าที่ให้การศึกษา ทุกคนในสังคมต้องเรียนรู้และตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่สังคมเผชิญอยู่ด้วยการศึกษาวิธีแก้ไข ซึ่งต้องใช้การสื่อสารเป็นองค์ประกอบสำคัญตั้งแต่การศึกษาในระบบที่เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม และการศึกษาในระบบนั้น การสื่อสารมวลชนนับเป็นองค์ประกอบหลักที่จะให้การศึกษาแก่ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจ ตั้งแต่ระบบของสังคม รัฐบาล การบริหารประเทศ ซึ่งประชาชนจะต้องเรียนรู้เพื่อร่วมปกครองตนเองได้เป็นอย่างดีอันจะมีผลต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

4. การสื่อสารมีบทบาทและหน้าที่ให้ความบันเทิง การสื่อสารทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์โดยทั่วไปที่ต้องมีความบันเทิง ยิ่งให้สังคมที่สงบสุข ปลอดภัย สื่อมวลชนจะช่วยให้ผู้รับสารได้มีการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด ลืมปัญหาที่เผชิญอยู่ชั่วขณะทำให้คลายเครียด ทำให้ชีวิตมีความสุขสำราญพอที่จะดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างดีพอประมาณ สื่อที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้รับสารได้มาก คือ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

ต่อมาใน ค.ศ. 1980 องค์การสหประชาชาติ ได้มอบหมายให้กลุ่ม “McBride Commision” ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสาร จำนวน 16 คน ได้ศึกษาถึงวิกฤตการณ์ทางการสื่อสารด้วยการเสนอแนวคิดถึงบทบาทหน้าที่การสื่อสารในแนวใหม่ในวารสารทางวิชาการชื่อว่า “Many Voices one World” โดยกล่าวถึงประเด็นใหญ่ๆ เรื่องบทบาทและหน้าที่การสื่อสารต่อปัจเจกชน โดยได้กล่าวไว้ว่า บทบาทและหน้าที่การสื่อสารต่อปัจเจกชนคือการที่บุคคลดำรงชีวิตในสังคมมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสารเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปด้วยความราบรื่น เพราะการสื่อสารในบุคคลจำเป็นต้องแสวงหาแหล่งข่าวสารต่างๆ รอบตัวทั้งใกล้และไกล เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินสถานการณ์ที่จะปรับตนอยู่ในสังคมได้ด้วยดี ซึ่งกลุ่ม “McBride Commision” ได้จำแนกออกเป็น 8 ประการคือ

1. บทบาทหน้าที่การให้ข่าวสาร (Information) คือการเก็บรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงต่อปัจเจกชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องสอดคล้องต่อสภาวะแวดล้อมของบุคคล ซึ่งจะช่วยนำสู่การตัดสินใจที่เหมาะสมต่อไป

2. บทบาทหน้าที่ต่อสังคมประภิต (Socialization) ได้แก่ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลได้พัฒนาคุณภาพชีวิต พึ่งพาตนเองได้และนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

3. บทบาทหน้าที่ต่อการกระตุ้นเร้า (Motivation) ได้แก่ การสื่อสารได้ส่งเสริมสนับสนุนด้วยการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลได้เกิดความมุ่งมั่นที่แสวงหาแนวทางที่ดีในการดำรงชีวิตและมีพฤติกรรมให้ความร่วมมือต่อส่วนรวม

4. บทบาทหน้าที่ในการโต้แย้งอภิปราย (Debate and Discussion) คือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเท็จจริงของบุคคลในกลุ่มต่างๆ เพื่อหาข้อยุติที่จะส่งผลต่อความสงบราบรื่นในสังคม

5. บทบาทหน้าที่ในการให้การศึกษา (Education) การสื่อสารทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้เพื่อก่อให้เกิดสติปัญญา พัฒนาตนเองจนตลอดชีวิตตามปรัชญาว่า การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม (Education is growth)

6. บทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมวัฒนธรรม (Cultural Promotion) คือการสืบสานศิลปวัฒนธรรมให้เป็นมรดกสืบทอดสู่ปัจเจกบุคคลได้คิดสร้างสรรค์สุนทรียภาพแห่งศิลปต่อไป

7. บทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิง (Entertainment) คือ การถ่ายทอดศิลปะดนตรีวรรณกรรม นาฏศิลป์ การละเล่น สู่ปัจเจกชนได้ชื่นชมในสุนทรียภาพ

8. บทบาทหน้าที่ในการประสานสามัคคี (Integration) คือ การให้ข้อมูลข่าวสารเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนทัศนคติที่ดีในการดำรงชีวิตในสังคมด้วยการประชาสัมพันธ์ในหมู่บุคคล

จากแนวคิดดังกล่าวเห็นได้ว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งเมื่อผู้ส่งสารต้องกระทำการสื่อสารไปยังผู้รับ ปัจจัยที่ช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ และข่าวสารนั้นจะต้องมีความน่าเชื่อถือ เหมาะสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม เนื้อหาสาระ ความชัดเจน ความต่อเนื่อง ความสม่ำเสมอ ช่องทางการสื่อสาร รวมถึงความสามารถของผู้รับสาร ในเรื่องของบทบาทหน้าที่การสื่อสารก็จะต้องมีความชัดเจนและสามารถที่จะนำไปใช้ปฏิบัติเห็นผลเป็นรูปธรรมได้ แนวคิดดังกล่าวนี้สามารถนำมาใช้กับงานวิจัยชิ้นนี้ได้ทั้งในเรื่องของการช่วยกำหนดปัญหาคำถามวิจัย แนวคำถาม และใช้ในการอภิปรายผลการวิจัยในบทที่ 5

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นพฤติกรรมที่คนอยู่ร่วมกันในสังคมและได้พัฒนาปัญญา ความรู้ความสามารถโดยแสดงออกในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาระบบสังคมให้ดีขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมทำให้เกิดแนวความคิดในหลายด้านเพื่อความเข้าใจในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมให้ดีขึ้นจึงได้ศึกษาแนวความคิดในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 1978 อ้างใน บุญชัย เกิดปัญญาวัฒน์ 2535) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาไว้ว่า คือการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในระดับต่างๆ คือ

1) ในกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2) ในการเข้าร่วมปฏิบัติการตามแผนการหรือโครงการในรูปแบบต่างๆ ด้วยความสมัครใจ ในทางสังคมวิทยานั้น การมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมอันประกอบไปด้วยการร่วม และการสมยอม ประพฤติตาม พฤติกรรมความหวังของกลุ่มทางการและไม่ใช้ทางการ (สัญญา สัญญาวัฒน์ อ่างใน จารุณี บุญนิพัทธ์, 2539)

จากการรายงานการประชุมของ The Ad Hoc Group of Experts เรื่อง “Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and National Development” (อ้างใน กอบกวี ชื่นรักสกุล, 2545) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ไม่สามารถให้คำจำกัดที่ตายตัวได้ และมีการให้ความหมายต่างๆ กันในแต่ละประเทศ หรือแม้แต่ในประเทศเดียวกัน ในการจะเข้าใจความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะต้องดูบริบท (Context) ของแต่ละประเทศ สภาพเศรษฐกิจและสังคมการเมืองของประเทศนั้นๆ และต่อมาได้เสนอความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนเอาไว้กว้างๆ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะนำมาซึ่งโอกาสที่จะทำให้สมาชิกของชุมชนและสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเท่าเทียมกันในประเด็นของการสนับสนุนกระบวนการพัฒนา

-การแบ่งสรรผลประโยชน์ จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม
-การตัดสินใจในรูปของการกำหนดเป้าหมาย การวางนโยบาย การวางแผนและการปฏิบัติตามแผน ทั้งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

รอมพี ยา แดฟ (Rom P. Yasav อ้างในเฟื่องฟ้า คณานุรักษ์, 2530) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า เป็นการร่วมมือของประชาชนโดยความตั้งใจหรือสมัครใจ โดยไม่ถูกบังคับซึ่งกระบวนการความร่วมมือของประชาชนนั้นต้องมีความรู้สึกดังต่อไปนี้

1. การเข้าร่วมในการตัดสินใจตกลงใจ
2. การเข้าร่วมในการดำเนินงานของแผนและพัฒนาโครงการ
3. การเข้าร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการและแผนงานการพัฒนา
4. การเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนมีความสมัครใจและเต็มใจในการร่วมมือกันในการก่อให้เกิดสิ่งต่างๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกลุ่ม

การมีส่วนร่วมประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ (ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์, 2527) ได้แก่

- 1) การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ เป็นการเกี่ยวข้องทั้งทางร่างกายและจิตใจ ไม่ใช่เฉพาะแต่ด้านกำลังกายหรือทักษะเท่านั้น
- 2) การกระทำให้ เมื่อผู้มีส่วนร่วมมีความเกี่ยวข้องด้านการกระทำและจิตใจแล้ว ก็เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระทำการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ทำให้เกิดการสื่อสารแบบยุกยิวได้ คือ มีการติดต่อสื่อสารทั้งไปและกลับระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่ม
- 3) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ผู้มีส่วนร่วมจะต้องเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกับกลุ่มนั้นด้วย เพราะการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมที่บุคคลไปเกี่ยวข้องทั้งกับกลุ่มและต้องการเห็นผลสำเร็จของการทำงานนั้นๆ ด้วย

World Health Organization ได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ถือเป็นแบบอย่างที่ดี สมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยขบวนการ 4 ขั้นตอน (อ้างใน ชัยชนะ สุทธิวรชัย, 2535) ดังนี้

- 1) การวางแผน จะต้องมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมายกำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามประเมินผลและประการสำคัญ คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง
- 2) การดำเนินกิจกรรม ต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการและการบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมทางการเงินและบริการ
- 3) การใช้ประโยชน์ ต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- 4) การได้รับประโยชน์ จะต้องได้รับการแจกจ่าย ผลประโยชน์ ในพื้นฐานที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวหรือสังคม

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมนั้น เพื่อนำมาใช้ในการประกอบการวิจัยถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอเวียงต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม แต่ก่อนที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางปฏิบัติได้นั้น จะต้องมีส่วนร่วมในการสื่อสารด้วย ซึ่งจะอธิบายในข้อต่อไปดังนี้

การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication)

การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบหนึ่งที่สำคัญของการสื่อสารของชุมชนโดย
 กาญจนา แก้วเทพ (2542) เห็นว่าการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมนี้จะทำให้คนในชุมชน

- 1) เห็นคุณค่าของตัวเอง
- 2) สร้างความเชื่อมั่นในการแสดงความเห็น
- 3) พิสูจน์ความเชื่อเก่าของชุมชนในการใช้เทคโนโลยี
- 4) เสริมสร้างทักษะในการสื่อสาร
- 5) ช่วยให้ชุมชนแสดงความรู้สึก
- 6) สร้างความมีสติและความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น

การมีส่วนร่วมในองค์ประกอบของการสื่อสาร

- 1) เป้าหมายของการสื่อสาร ได้กำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับใด เช่น
 การปฏิบัติการป้อนปฏิริยาย้อนกลับหรือการวางนโยบาย
- 2) ลักษณะการปฏิสัมพันธ์ของการสื่อสารยิ่งการสื่อสารเอื้อต่อลักษณะที่มีการโต้ตอบ
 มากเท่าใด โอกาสที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมก็เพิ่มมากขึ้น
- 3) ผู้ส่งสาร ในชุมชนเองโอกาสที่คนส่วนใหญ่จะได้เข้ามาเป็นผู้ส่งสารมีมากน้อยหรือ
 ทั่วถึงหรือไม่
- 4) ประเภทเนื้อหาของสาร เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน
 หรือเปล่า
- 5) ประเภทของช่องทางหรือสื่อว่ามีความสะดวกสำหรับคนในชุมชนหรือไม่
- 6) ผู้รับสารและการมีปฏิริยาย้อนกลับ

ระดับการมีส่วนร่วม

กาญจนา แก้วเทพ (2542) ได้จัดแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนเอาไว้ 3 ระดับ
 โดยเรียงลำดับจากน้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุดดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร
2. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต/ผู้ร่วมแสดง
3. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย

ในเรื่องแนวคิดการมีส่วนร่วมในการสื่อสารนั้นเป็นสิ่งสำคัญเพราะการจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้นั้น เบื้องต้นจะต้องทำให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการสื่อสารเสียก่อนแตกต่างกันไปตามระดับของการมีส่วนร่วมและหลังจากที่เจ้าหน้าที่และประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารแล้วก็จะทำให้เกิดทัศนคติเชิงบวกที่จะช่วยสร้างความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติได้

จากแนวคิดดังกล่าวนี้ผู้ศึกษาวิจัยก็ได้มาใช้เพื่ออธิบายถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้และปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องอีกด้วย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

หลักการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้คนในชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้อันนำไปสู่การพึ่งหรือช่วยเหลือตนเองนั้น เจ้าหน้าที่มวลชนหรือเจ้าหน้าที่สัมพันธ์จำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนในหลายแง่มุมอย่างลึกซึ้ง ทั้งต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ อันได้แก่ ระบบวัฒนธรรม ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติและเครือข่ายการสื่อสารภายในชุมชน (เกศินี จุฑาวิจิตร , 2540 : 62) การสื่อสารนับเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการสร้างสรรค์งานหรือกิจกรรมทุกอย่างให้เกิดประสิทธิภาพได้ ในการพัฒนายังเช่นเดียวกันการสื่อสารก็เป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาจะเป็นไปได้อย่างแท้จริงนั้น ควรจะมีลักษณะดังนี้ (เสถียร เขยประทับ 2538 : 281 - 282)

1. ต้องให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการสื่อสาร

คนในชุมชนเองต้องเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องทั้งในฐานะผู้รับสารและผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนและผลิตเนื้อหาของสื่อ การสื่อสารเพื่อการพัฒนาควรมีลักษณะที่ผู้รับสารสามารถควบคุมกระบวนการสื่อสารได้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และผู้ส่งสารสามารถควบคุมกระบวนการสื่อสารได้น้อยกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2. ต้องเป็นการผลิตในท้องถิ่น

ปัจจัยที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งที่จะทำให้การสื่อสารเพื่อการพัฒนาสำเร็จลุล่วงได้ คือ เนื้อหาของสารคนในชุมชนควรเป็นฝ่ายกำหนดเอง ซึ่งเนื้อหาที่ผ่านมาจากภายในชุมชนเอง ย่อมเป็นสารที่มีความชัดเจนถูกต้องที่สุด เพราะเกี่ยวข้องกับโดยตรงและเข้ากับสภาพของผู้รับสาร ในการผลิตสื่อที่นั้นต้องเริ่มจากสภาพความเป็นจริงของชุมชนท้องถิ่นและมีลักษณะสอดคล้องกับความต้องการและสิ่งที่ชุมชนมี

นอกจากนี้การกระทำดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารของคนในชุมชนได้ ฉะนั้นเจ้าหน้าที่มวลชนสัมพันธ์ที่รับผิดชอบในการผลิตสื่อต่างๆ ควรมีความเชื่อมั่นในความสามารถของคนในชุมชนท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นนั้นเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังในกระบวนการสื่อสารมากกว่าที่จะเป็นเพียงผู้รับสารที่เฉื่อยชา

3. การสนับสนุนบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือนักพัฒนา

สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การสนับสนุนบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในท้องถิ่น เพราะมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการพัฒนา ฉะนั้นจึงควรเน้นย้ำในเรื่องของบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้มากและมีประสิทธิภาพ เช่น การนำเทคนิคและเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมวลชนมาใช้สนับสนุนเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

4. ด้านมนุษยธรรม

การสื่อสารต้องมีมนุษยธรรม หมายถึง การสื่อสารและการใช้สื่อต้องถือเอา "คน" เป็นเป้าหมาย มิใช่เอาเทคโนโลยีหรือผลกำไรเป็นเป้าหมาย

5. ด้านคุณค่า

การสื่อสารและการใช้สื่อ ต้องช่วยให้ประชาชนเชื่อมั่นในระบบคุณค่าดั้งเดิมอันดีงามที่ตนมีอยู่ หากจะมีการเปลี่ยนแปลงอันใด การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องสอดคล้องกับคุณค่าเดิม

6. ด้านการสร้างความเข้าใจ

การใช้สื่อต้องช่วยให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจปัญหาและสภาพแวดล้อมของตัวเอง ชาวบ้านจำเป็นต้องรู้ว่าเหตุใดหมู่บ้านของตนจึงแห้งแล้งต่างๆ ที่ในอดีตเคยสมบูรณ์ การรู้สาเหตุที่แท้จริงนั้นเป็นก้าวสั้นๆ ก้าวหนึ่ง แต่เป็นก้าวที่สำคัญที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

7. ด้านความเป็นชุมชน

การใช้สื่อ จะต้องเป็นหนทางให้ประชาชนเข้าใจความหมายของ "ความเป็นชุมชน" อย่างแท้จริง และในขอบเขตที่กว้างขวางขึ้น แต่ก่อนนั้นเราจะเห็นว่ามีธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ที่มุ่งส่งเสริมบำรุงให้สมานฉันท์ทั้งภายในชุมชนเองและระหว่างชุมชน เพื่อให้เกิดความมั่นคงเป็น ปึกแผ่นและการเอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน

ในการศึกษาเรื่องหลักการสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้น สื่อหลักเพื่อการพัฒนา ชุมชนอำเภอเวียงก็มีความจำเป็นที่จะต้องนำทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อศึกษา ว่าการสื่อสารและสื่อที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้ ประโยชน์เพื่อการรณรงค์ให้ชาวบ้านร่วมกันป้องกันอาชญากรรมหรือไม่ และลักษณะการสื่อสาร ของชาวบ้านภายในอำเภอเวียงเองมีลักษณะการสื่อสารเพื่อการช่วยเหลือตนเองจากอาชญากรรม อย่างไร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับอาชญากรรม

ความหมาย

คำว่า "อาชญากรรม" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า อาชญากรรมคือ การกระทำความผิดทางอาญา

สาเหตุของการเกิดอาชญากรรม

ได้มีผู้ศึกษาสาเหตุของอาชญากรรมไว้หลายด้านด้วยกัน คือ

วรเดช จันทรศร (อ้างใน สิงห์ สิงห์เดช, 2544 : 30) ได้สรุปสาเหตุของอาชญากรรมไว้ดังนี้

1. สาเหตุในแง่ตัวบุคคล ซึ่งมองว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งมาจากความโน้มเอียงต่อการกระทำผิดที่ถูกกำหนดโดยบุคลิภาพของบุคคลที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความผิดปกติทางชีวภาพ กรรมพันธุ์ ความผิดปกติทางสมอง ระดับสติปัญญา ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาทางจิตวิทยากายภาพ ตลอดจนความไม่สามารถของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและแรงผลักดันของบุคคลที่จะตกลงใจประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นผลของการศึกษาทางด้านสังคมจิตวิทยา

2. สาเหตุในแง่ของกลุ่มบุคคล มองว่าอาชญากรรมส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความสามารถที่จะต่อต้านการกดดันในการกระทำ ซึ่งถูกกำหนดนโยบายของกลุ่ม เช่น การ

3. สาเหตุในแง่ระบบสังคม มองว่าการเกิดอาชญากรรมนั้นย่อมเกี่ยวพันและขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ต่างๆ ทางสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม สถานภาพ และชนชั้นทางสังคมที่บุคคลจะเป็นเครื่องกำหนดความโน้มเอียงในการกระทำผิด ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทางสังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย

ประเภทของอาชญากรรม

ในการแบ่งประเภทของอาชญากรรมนั้น สามารถที่จะจำแนกได้มากมายหลายประเภท จึงขอจำแนกตามผู้ที่ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

โสภา ซปีลมันน์ (2537 : 79) ได้จัดหมวดแยกประเภทอาชญากรรมดังต่อไปนี้

1. อาศัยแนวการจัดทางกฎหมาย คือ เน้นกฎหมายเป็นหลักโดยมุ่งพิจารณาถึงการกระทำความผิดที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงามหรือที่ขัดต่อกฎระเบียบข้อบังคับ โดยพิจารณาถึงผลกระทบของการกระทำนั้นๆ ว่ามีผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์โดยตรงหรือไม่ หรือมีผลขัดต่อหลักศีลธรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนโดยส่วนรวมหรือไม่ อนึ่งการจัดประเภทอาชญากรรมโดยอาศัยกฎหมายนั้น แบ่งย่อยออกได้ดังนี้

1.1 Mala in Se คือ ประเภทของการกระทำความผิดที่เห็นได้เด่นชัด มีผลกระทบต่อชีวิตความปลอดภัยในทรัพย์สินของบุคคลอื่น หรือของสาธารณะประโยชน์ อาทิ การปล้นฆ่า ลักทรัพย์ทั้งของบุคคลโดยทั่วไปหรือของหลวง การกระทำความผิดของเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีผลกระทบต่อหน่วยงานนั้นๆ อันได้แก่ การใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด การปลอมแปลงเอกสาร เป็นต้น

1.2 Mala Prohibita คือ การกระทำผิดที่ผิดอันเป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด เช่น การฝ่าฝืนกฎจราจร การหลีกเลียงภาษี การละเมิดกฎหมายแรงงาน เป็นต้น

2. พิจารณาจากความหนักเบาหรือความรุนแรงของการประกอบอาชญากรรมหรือการกระทำผิดเป็นเกณฑ์ได้แก่

2.1 อาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติหรือต่อชุมชน แยกได้เป็น

2.1.1 อาชญากรรมที่มีผลต่อความมั่นคงของประเทศชาติหรือต่อชุมชน อันได้แก่ การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ การฆ่าผู้นำรัฐบาล การปลอมแปลงธนบัตร เงินตรา การขายความลับทางราชการ เป็นต้น

2.1.2 อาชญากรรมที่มีผลร้ายแรงต่อบุพการี หรือผู้ที่มีพระคุณ เช่น การฆ่าบิดามารดา ภรรยาฆ่าสามี หรือสามีฆ่าภรรยา คนรับใช้ฆ่านายจ้าง เป็นต้น

2.2 อาชญากรรมที่มีผลกระทบร้ายแรงต่อบุคคลทั่วไปและต่อทรัพย์สิน อาทิ การฆาตกรรม การข่มขืนกระทำชำเรา การปล้นฆ่าหรือปล้นชิงทรัพย์ เป็นต้น

3. อาศัยแนวทางการจัดทางด้านสังคมวิทยา โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการก่ออาชญากรรม อันได้แก่ อาชีพ ความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันของผู้ประกอบอาชญากรรม ปฏิกริยาตอบสนองจากบุคคลภายนอกและจากภายในสังคมนั้นๆ คลินนาร์ดและควินนีย์ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดประเภทของอาชญากรรมทางด้านสังคมวิทยาโดยนำมาจัดเป็นหมวดหมู่โดยแยกออกได้เป็น 9 ประเภทด้วยกัน คือ

3.1 อาชญากรรมประเภทร้ายแรงซึ่งมีผลชีวิตของบุคคล การประกอบอาชญากรรมประเภทนี้เกิดจากสาเหตุทางด้านอารมณ์ ผู้ประกอบอาชญากรรมส่วนใหญ่จะไม่มีประวัติการทำ ความผิดมาก่อน แต่กระทำลงไปเนื่องจากความกดดันทางอารมณ์ หรือถูกยั่วยุอย่างรุนแรงและเมื่อกระทำลงไปแล้วจึงรู้สึกตัว

3.2 อาชญากรรมประเภทประกอบเป็นครั้งคราวเกี่ยวกับทรัพย์ การประกอบอาชญากรรมประเภทนี้ ขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะอำนวยในขณะนั้น บวกกับความต้องการทรัพย์เป็นทุนเดิม อาชญากรรมประเภทนี้ ได้แก่ การลักทรัพย์ ขโมยรถ ใช้บัตรเครดิตปลอม เป็นต้น

3.3 อาชญากรรมประเภทใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางที่ผิดหรือกระทำ ความผิดต่ออาชีพ การประกอบอาชญากรรมประเภทนี้ผู้ประกอบเป็นผู้มีอำนาจมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง แต่ใช้อำนาจในทางผิดและมักไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นอาชญากร หรือได้กระทำความผิดลงไปลักษณะการประกอบอาชญากรรม เช่น การซื้อของหนีภาษี การกักตุนสินค้า การคอร์รัปชั่น การผูกขาดสินค้า เป็นต้น ในบางครั้งเราเรียกว่า เป็นอาชญากรประเภท “ผู้ร้ายผู้ดี”

3.4 อาชญากรรมทางการเมือง ได้แก่ การประกอบอาชญากรรมอันมีจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับด้านการเมือง และกฎหมายบัญญัติไว้ว่ามีความผิด เช่น การก่อการร้ายขององค์การที่ต่อต้านรัฐบาล การขายความลับของประเทศให้แก่ประเทศศัตรูการกระทำจารกรรม เป็นต้น

3.5 อาชญากรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับส่วนร่วม หรือขัดต่อความรู้สึกของส่วนรวม อาชญากรรมประเภทนี้เป็นอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย ผู้ประกอบอาชญากรรมหรือกระทำ

3.6 อาชญากรรมโดยทั่วไป อันได้แก่ การลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง เป็นต้น

3.7 อาชญากรรมที่ก่อขึ้นโดยบริษัท ห้างหุ้นส่วนหรือร้านค้า อันได้แก่ การหลีกเลียงภาษี การผูกขาดสินค้า การกักตุนสินค้า เป็นต้น

3.8 อาชญากรรมที่ก่อตัวขึ้นในรูปองค์กร การประกอบอาชญากรรมในลักษณะนี้จะมีการแบ่งสายงานดำเนินการเป็นเครือข่าย เช่น เครือข่ายการค้ายาเสพติด การปลอมแปลงสินค้า เป็นต้น

3.9 อาชญากรรมประเภทมืออาชีพ ผู้ประกอบอาชญากรรมประเภทนี้จะมีชำนาญในอาชีพของตนเป็นอย่างดี เป็นต้นว่า มือปืนรับจ้าง นักปลอมธนบัตร นักต้มตุ๋น เป็นต้น

เวตเตอร์ และซิลเวอร์แมน (Vetter and Silverman 1986 : 79) ได้จำแนกอาชญากรรมออกเป็น 7 ประเภทด้วยกันคือ

1. อาชญากรรมที่กระทบต่อบุคคลทั่วไป (Crimes Against the Person) ได้แก่ การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย การปล้นหรือการข่มขืนกระทำชำเรา

2. อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สิน (Crimes Against Property) เช่น การย่องเบา การขโมย การรับขโมยใจ การขโมยรถยนต์ การวางเพลิง การต้มตุ๋น

3. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crime) เช่น การทุจริตต่อหน้าที่ การละเมิดภาษี การฉ้อฉล การขโมย และความผิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีคอมพิวเตอร์

4. องค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) เช่น องค์กรมาเฟีย องค์กรค้ายาเสพติด องค์กรยาสูบ และองค์กรก่อการร้ายต่างๆ

5. อาชญากรรมทางการเมือง (Political Crime) เช่น การก่อการร้าย การกบฏ การฆาตกรรมทางการเมือง

6. อาชญากรรมที่เกิดจากความยินยอม (Consensual Crimes) เช่น การใช้ยาเสพติด การเป็นโสเภณี การพนัน การทำแท้ง

7. การกระทำผิดของหญิง (Female Criminality)

อัณณพ ชูบำรุง (2532 : 88) ได้จำแนกประเภทอาชญากรรมพวกใหญ่ว่าเป็น 7 ประเภท คือ

1. อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลในลักษณะที่รุนแรง
2. อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สินของบุคคล
3. อาชญากรรมที่ผู้กระทำยอมเป็นเหยื่อตนเอง
4. อาชญากรรมการเมือง
5. องค์การอาชญากรรม
6. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
7. การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ประชุม เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ (2531 : 6 - 12) ได้แบ่งประเภทของอาชญากรรมออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย คือ อาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับ การละเมิดศีลธรรมจรรยาของบุคคล และการที่เรียกว่าอาชญากรรมปราศจากผู้เสียหายก็เพราะผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายก็คือบุคคลเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ความผิดเกี่ยวกับการพนัน การค้าประเวณี การทำแท้ง การมีและใช้สิ่งลามกอนาจาร เป็นต้น
2. อาชญากรรมพื้นฐาน หมายถึง อาชญากรรมซึ่งเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ร่างกาย และหรือชีวิตของบุคคลอื่น ตัวอย่างเช่น การลักทรัพย์ การฉ้อโกงทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกายและฆ่าผู้อื่น เป็นต้น
3. อาชญากรรมองค์การ หมายถึง อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวเข้าด้วยกันตามสายการบังคับบัญชาในรูปองค์การ โดยจัดการวางแผนและดำเนินงานเพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมายประเภทต่างๆ และบ่อยครั้งที่อาชญากรองค์การจะอาศัยอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองผูกขาดการดำเนินธุรกิจผิดกฎหมายนั้นๆ ตัวอย่างของธุรกิจผิดกฎหมายที่อาชญากรองค์การมักดำเนินการ เช่น การเป็นเจ้าของสลากกินรวบ การค้าหญิงโดยบังคับค้าประเวณี การค้ายาเสพติดให้โทษ การค้าสินค้าหนีภาษี การค้าแร่เถื่อนและการค้าไม้เถื่อน เป็นต้น
4. อาชญากรรมคอปกขาว หมายถึง อาชญากรรมซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่ว่าจะในภาครัฐราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน และได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวในทางที่ไม่ชอบ เพื่อการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ตัวอย่างเช่น สมุหบัญชียกยอกเงินในความรับผิดชอบของตน ข้าราชการรับเงินคอมมิชชั่นในการประมูลก่อสร้างสถานที่ราชการ เป็นต้น

5. อาชญากรรมพิเศษ หมายถึง อาชญากรรมซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจาก อาชญากรรม 4 ประเภทแรกทีกล่าวมาแล้ว แต่อาชญากรรมเหล่านี้มีความสำคัญและจำเป็นต้องได้รับความสนใจเป็นกรณีพิเศษ เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและพาณิชย์ อาชญากรรมก่อการร้าย และอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

ความหมาย

งานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ หมายถึง งานที่ตำรวจได้กระทำเพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหรือชุมชนต่างๆ เกิดการรวมตัวกันมีความสัมพันธ์ผูกพันเกี่ยวข้องกัน ร่วมมือประสานงานปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจและเป็นการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการเพื่อให้ตำรวจมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ตลอดจนร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชนหรือสังคมนั้นๆ

ลักษณะของงานชุมชนสัมพันธ์

งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในหน้าที่ของตำรวจเป็นแนวความคิดที่มาจากเรื่องตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (police-community relation หรือ PCR) เป็นการนำเอาหลักปรัชญาของตำรวจที่ เซอร์โจน เบิร์ต พลี ชาวอังกฤษกล่าวไว้ว่า “ตำรวจคือประชาชนและประชาชนก็คือตำรวจ” เป็นการเน้นให้เห็นว่า สัมพันธภาพพื้นฐานระหว่างตำรวจกับประชาชนเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ตำรวจจึงต้องดำรงรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพอันดี กับประชาชนไว้อย่างสม่ำเสมอ จากวิวัฒนาการของตำรวจในระยะเริ่มแรก บุคคลที่ทำหน้าที่ตำรวจก็คือประชาชน ต่อมาภายหลังจึงได้มีการจัดตั้งตำรวจเป็นทางการเพื่อทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมขึ้นโดยเฉพาะ ตำรวจได้รับการพัฒนาเป็นหน่วยงานหลักของสังคมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และมุ่งเสริมสร้างองค์การตำรวจในลักษณะปิด โดยไม่จำเป็นต้องร้องขอความร่วมมือจากประชาชนโดยตรง แต่เมื่อถึงจุดดังกล่าวการปฏิบัติงานไม่บรรลุผลเท่าที่ควรเนื่องจาก

งานชุมชนและงานมวลชนสัมพันธ์ จึงเป็นแนวคิดที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเข้าใจปัญหาของตำรวจ มีสัมพันธภาพอันดีกับตำรวจ และเข้ามามีส่วนรวมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและปัญหาเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของชาติ คือการใช้เอกสารของชาติ รูปภาพของดินแดน และสวัสดิภาพประชาชน อยู่ในความมั่นคงและปลอดภัย รวมตลอดถึงการให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ แก่ราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ โดยมีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขในชุมชน ดังนั้นงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จึงเป็นหลักการที่สำคัญในการที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างตำรวจและประชาชนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ อันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคม (กองแผนงาน 2 สำนักงานแผนงานและงบประมาณ กรมตำรวจ ,2537:10)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานตรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement approach) สรุปได้ว่าแนวทฤษฎีนี้กำหนดให้เกิดการป้องกันอาชญากรรมเป็นหลัก โดยดำเนินการไปได้ตามกลไกของรัฐด้วยเจตนาและเหตุผลการนำทฤษฎีนี้มาใช้ เพื่อยับยั้งอย่างสิ้นเชิงเด็ดขาดหรือลดโอกาสผู้ตั้งใจที่จะกระทำความผิดหรือละเมิดกฎหมาย แต่ในบางครั้งจะดำเนินการไม่ได้ผลในการปกครองหรือการพัฒนาหน่วยงานและชุมชนได้ ซึ่งต้องมีส่วนประกอบอื่นมาผนวกเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ต่อการพัฒนา (Wilson & Mc.Laren, 1973:14)

ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายนั้น จะก่อให้เกิดการจัดระเบียบของชุมชนต่างๆ ได้ดีขึ้นทำให้ชุมชนอยู่ได้อย่างสงบสุข เนื่องจากในสังคมชุมชนต่างๆ จะมีผู้เฝ้ากฎหมายอยู่เป็นประจำ ซึ่งการ

ทฤษฎีแห่งการแพร่กระจาย (Diffusion theory) โดย Everett M. Rogers (1971) ได้ อธิบายในทฤษฎีนี้ไว้ว่า ก่อนที่จะเกิดการยอมรับเอาความคิดใหม่ไปปฏิบัติ จะต้องผ่านขั้นตอนแห่ง ปฏิกริยาทางจิตใจดังนี้

1. มีความตระหนัก(awareness) คือ รับรู้ว่ามีสิ่งนั้น
2. มีความสนใจ (interest) คือ มีความสนใจในสิ่งนั้น
3. มีการประเมินผล (Evaluation) คือ ตัดสินใจเอาสิ่งนั้นไปปฏิบัติ
4. มีการทดลองใช้ (trial) คือ ตัดสินใจว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ดี
5. มีการยอมรับหรือไม่ยอมรับสิ่งนั้นไปปฏิบัติ (Adoption or rejection) คือ อาจมีการ กระทำที่เปลี่ยนจากเก่าไปปฏิบัติตามวิธีใหม่หรือไม่กระทำเลยก็ได้แล้วแต่ความคิดแต่ละบุคคล (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2523 : 44)

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จะ เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนยอมรับความสำคัญในงานนี้ คือตรงความปรารถนาและผลประโยชน์ ของตนเอง

ทฤษฎีความคาดหวัง (expectancy theory) ซึ่ง Victor H. Vroom (1970) ได้ อธิบายใน ทฤษฎีนี้ไว้ว่า การที่บุคคลใดจะกระทำการใดๆ ก็ตาม จะขึ้นกับตัวแปร 4 ตัวแปร ดังนี้

1. ผลตอบแทนที่เขาได้รับนั้นเหมาะสมกับบทบาทที่เขาครอบครองเพียงใด
2. มีความพอใจหรือไม่พอใจต่อผลที่ได้รับนั้น
3. เมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่นแล้ว เขาเชื่อว่าเขาจะต้องได้รับผลอันนั้น
4. เขาจะได้รับผลตอบแทนตามความคาดหวัง (วิช เบญจาทิกุล, 2527 : 27)

ดังนั้น ความพอใจต่อสิ่งเหล่านี้จะเพิ่มขึ้น หากได้รับผลตอบแทนมากขึ้น และเกิดความ ไม่พอใจถ้าไม่รับผลตอบแทนน้อยลง แต่ถ้าบุคคลใดไม่สนใจต่อผลตอบแทนต่างๆ โดยทำงานไป ตามความสมัครใจเอง ไม่คาดหวังใดๆ ทฤษฎีนี้ก็จะมีไม่บังเกิดผลในการอธิบาย ซึ่งการปฏิบัติงาน ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์หากได้ผลต้องมีความคาดหวังว่าเกิดการเข้าร่วมในการปฏิบัติงานมาก

ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (Social action theory) ซึ่ง Max Weber ได้อธิบายในทฤษฎีนี้ไว้ว่า การกระทำทางสังคมกำหนดไว้ 4 ชั้น ดังนี้

1. การกระทำที่มีเหตุผล (Rational) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีอันเหมาะสมในการบรรลุจุดมุ่งหมายที่เลือกไว้อย่างมีเหตุผล การกระทำดังกล่าวมุ่งไปที่การเมือง เศรษฐกิจและสังคม

2. การกระทำที่เกี่ยวกับค่านิยม (Valuable) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการที่เหมาะสมเช่นกัน เพื่อให้เกิดค่านิยมในชีวิตให้สมบูรณ์พร้อมที่สุด มุ่งไปทางด้านจริยธรรม ศาสนา ศีลธรรมที่ดำรงไปสู่การมีระเบียบทางสังคม

3. การกระทำตามประเพณี (Traditional) เป็นการกระทำที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง โดยยึดเอาแบบอย่างมาตั้งแต่อดีตเป็นหลังในพฤติกรรมที่แสดงออก อาจไม่เป็นไปตามเหตุและผล

4. การกระทำที่แฝงด้วยเสนาหา (Affective) เป็นการกระทำที่คำนึงถึงอารมณ์ความรู้สึกทางด้านจิตใจกับวัตถุ โดยมีจุดมุ่งหมายที่กระทำลงไป การกระทำเช่นนี้เป็นการกระทำส่วนตัว อาจจะไม่เห็นผลในการทำ (จำนง อดิวัฒน์สิทธิ์, 2524 : 63)

ดังนั้นจากแนวความคิดของ Max Weber ในทฤษฎีนี้ สามารถสรุปได้ว่า ค่านิยมชนบทรอบนิยม ประเพณี มีส่วนกำหนดหรือเป็นปัจจัยในการที่เกิดการกระทำทางสังคมของบุคคลต่างๆ ในสังคม โดยสามารถโยงมาสู่การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural-functionalism) ซึ่ง Neli J. Smelser (1959) ได้อธิบายทฤษฎีนี้ไว้ว่าสังคมจะมีการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ โดยมีการจำแนกแจกแจงโครงสร้างมากขึ้น (Structural Differentiation) ซึ่งย่อมจะทำให้เกิดมีความชำนาญเป็นงานเฉพาะได้ (Specialization) มากสาขามีการเติบโตและเกิดความสลับซับซ้อนมากขึ้นเกิดการปรับตัวระหว่างกันมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมมากขึ้น (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2523 : 40)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าทฤษฎีนี้ได้อธิบายถึง ความสัมพันธ์กันในสังคมที่เกิดขึ้นมาเป็นลำดับในความสลับซับซ้อนของสังคมหรือในชุมชน โดยแบ่งหน้าที่ความชำนาญในการปฏิบัติแต่ละบุคคลไปตามความถนัด ซึ่งหากได้มีการเข้าร่วมกันปฏิบัติงานโดยแบ่งแยกหน้าที่ปฏิบัติตาม

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange theory) ได้อธิบายแนวคิด ในความสัมพันธ์ของบุคคลกันทางสังคม และการจัดระเบียบทางสังคม โดยมีหลักสำคัญคือ เกิดการกระทำระหว่างกันของบุคคลโดยอาศัยการโต้ตอบ ซึ่งพิจารณาได้จากการมีรางวัล สิ่งตอบแทนหรือมีการลงโทษ เกิดความพอใจหรือไม่พอใจ เกิดความชอบหรือไม่ชอบ เป็นต้น อันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนการกระทำระหว่างกัน โดยแสดงออกทางพฤติกรรมที่เก็บเจียบหรือแสดงออกมาเลยทฤษฎีนี้สามารถนำไปวิเคราะห์การทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดีจากการแสดงออกต่างๆ ที่มีต่อกัน (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2534 : 62)

จากทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วสามารถอธิบายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี ทั้งเสริมสร้างให้เกิดการปฏิบัติงานและเป็นแนวทางในการดำเนินงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ได้ต่อไป

การทำงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นั้นใช้การติดต่อสื่อสารกับประชาชนเน้นเฉพาะด้านการประชาสัมพันธ์ โดยมีเป้าหมายในการเสริมสร้างความเข้าใจ ความมั่นใจและการสนับสนุนของประชาชนที่มีต่องานตำรวจ ซึ่งมีแนวคิดที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเข้าใจปัญหาของตำรวจ มีสัมพันธภาพที่ดีกับตำรวจ และเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายสุดท้ายเพื่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในชุมชน

จากแนวคิดดังกล่าวจึงทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ประกอบไปด้วย

1. การประชาสัมพันธ์ (Public Relations)
2. การให้บริการแก่ชุมชน (Public service)
3. การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน (Public Participation)

การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) เป็นจุดเริ่มต้นของงานชุมชนสัมพันธ์ในหน้าที่ของตำรวจ เพื่อมุ่งเสริมสร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้ทราบถึงการดำเนินงานของตำรวจ

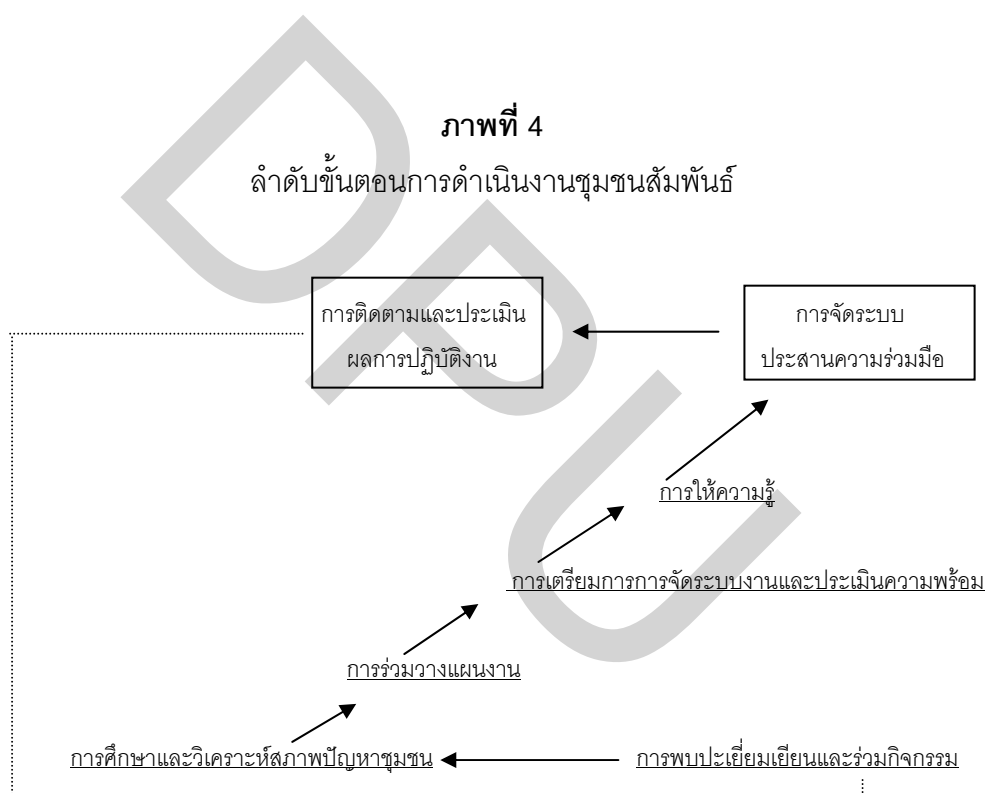
การให้บริการแก่ชุมชน (Community relations Service) เป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมความร่วมมือที่ตำรวจจะได้รับจากประชาชนมากยิ่งขึ้น การดำเนินการในการให้บริการแก่ประชาชนนั้น กระทำได้หลายรูปแบบทั้งในรูปแบบการนำบริการต่างๆ ไปสู่ประชาชน และในรูปแบบการให้ความช่วยเหลือต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งในการพิจารณาว่ารูปแบบใดเป็นรูปแบบที่เหมาะสมนั้นก็จะต้องพิจารณาความเหมาะสมของแต่ละสภาพท้องถิ่น

การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน (Public Participation) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ความคุ้นเคยในการทำงานร่วมกับประชาชน การมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชนอาจดำเนินการโดยเข้าไปร่วมงานกับสมาคมหรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นแล้ว รวมทั้งประชาชนที่รวมกันเป็นหมู่เหล่า ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนอกจากจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานร่วมกับประชาชนในสาขาวิชาชีพต่างๆ แล้วยังเป็นวิธีการที่จะชี้แนะให้ประชาชนหันมาให้ความสนใจในปัญหาอาชญากรรมซึ่งชุมชนนั้นประสบอยู่ และเข้ามามีส่วนช่วยสนับสนุนตำรวจในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไปด้วย

การดำเนินงานระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์มีเป้าหมายสุดท้ายในการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและสมาชิกของชุมชนมีความสามารถในการป้องกันตนเองจากปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย และปัญหาอื่นๆ ได้ในระดับหนึ่ง ตลอดจนทำให้มีความเต็มใจร่วมมือสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย เพื่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคม ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ได้แก่ ชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์จะออกดำเนินการ โดยสามารถแบ่งการดำเนินการออกเป็น 7 ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นที่ 1 การพบปะเยี่ยมเยียนและร่วมกิจกรรม
- ขั้นที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาชุมชน
- ขั้นที่ 3 การประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน
- ขั้นที่ 4 การเตรียมการจัดระบบงานและประเมินความพร้อม
- ขั้นที่ 5 การแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน
- ขั้นที่ 6 การจัดระบบประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ
- ขั้นที่ 7 การติดตามผล ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข

ที่มา : คู่มือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ 2543, หน้า. 49

ในการศึกษาถึงแนวคิดของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นี้ก็เพื่อจะเข้าใจถึงการดำเนินงานการปฏิบัติและแนวคิดของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ซึ่งจะทำให้ผู้ศึกษาสามารถจะวางแผนการศึกษาวิจัยได้ ทั้งในเรื่องของแบบสอบถาม ปัญหานำวิจัย การวิเคราะห์และสรุปผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรินทร์ ชัยอาญา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความร่วมมือของประชาชนในด้านการป้องกันอาชญากรรม" (2539) พบว่า สภาพแวดล้อมที่มีปัญหามากส่งผลให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจสูง การรวมกลุ่มของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมมีเหตุจูงใจมาจากความหวาดกลัว การปฏิสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับการรวมกลุ่มของประชาชนมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของตัวแปรทั้งสองและจากการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่ำจะให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมสูงกว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูงโดยมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ประพันธ์ ตรีบุบผา ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (หมู่บ้านอพป.) : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี" (2539) ผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในระดับต่ำ ความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย อายุ เพศ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การได้รับข่าวสารด้านอาชญากรรมมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ระดับการศึกษาและระยะเวลาการอยู่อาศัยในหมู่บ้านไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของประชาชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

ชัช สุกแก้วณรงค์ ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดพิจิตร" (2544) ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมี 5 ตัวแปร คือ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้รวมของครอบครัว อาชีพ ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันอาชญากรรมและทัศนคติที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ส่วนปัจจัยอายุ ระยะเวลาพักอาศัยในชุมชน ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษาและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรมในชุมชน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

ชัยพร พานิชอัครา (2543) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในชนบทต่อการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ : กรณีศึกษา หมู่บ้านหลุก ตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน" พบว่า ผู้มีอายุเฉลี่ย 44 ปี มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและ

รุ่งระวี สุขัง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของสมาชิก ตำรวจชุมชนประจำตำบล : ศึกษาเฉพาะพื้นที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอบางบัวทอง" (2544) ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกตำรวจชุมชนประจำตำบลมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในระดับ ปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมคือ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม รายได้ ทักษะติดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความสนใจ ติดตาม ปัญหาอาชญากรรมในท้องถิ่น ความสนใจติดตามปัญหาอาชญากรรม โดยทั่วไปและการรับรู้ ปัญหาอาชญากรรม ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมคือ เพศ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อาชีพและการการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

สิงห์ สิงห์เดช (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสำรวจชุมชนสัมพันธ์ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจนครบาลบางเขน” ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่โครงการสำรวจชุมชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจนครบาลบางเขน มีความรู้เกี่ยวกับโครงการสำรวจชุมชนสัมพันธ์ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอยู่ในระดับมาก ไม่เคยมีประสบการณ์อาชญากรรมรวมถึงด้านการป้องกันและปราบปราม มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ อายุ ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษาและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรม ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อโครงการสำรวจชุมชนสัมพันธ์ ด้านการป้องกันและปราบปรามพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนชุมชนที่อาศัยและความรู้เกี่ยวกับโครงการและการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ต่างกันมีส่วนร่วมต่อโครงการสำรวจชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งมีด้านการป้องกันและปราบปรามแตกต่างกัน

นรมน นันทมนตรี (2545) ศึกษาเรื่อง “ยุทธวิธีการสื่อสารของผู้นำชุมชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการลดปริมาณขยะ กรณีศึกษา : ชุมชนสุขสันต์ 26 ” ผลการวิจัยพบว่า ยุทธวิธีการสื่อสารของผู้นำชุมชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการลดปริมาณขยะของชุมชนสุขสันต์ 26 นั้นมี 7 วิธีคือ

1. การนำตนเองมาเป็นสื่อของการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างในการรักษาความสะอาดชุมชน
2. การพูดคุยกับสมาชิกในชุมชนอย่างใกล้ชิด
3. การชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์ปัญหาภายในชุมชนเพื่อให้สมาชิกชุมชนร่วมกันถกถึงทางออกของปัญหา โดยใช้วิธีการคัดแยกขยะ
4. การใช้เสียงตามสายในชุมชนเพื่อแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน
5. การรณรงค์ต่างๆ
6. การจัดการประชุมเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของสมาชิกชุมชน
7. การเลือกสมาชิกในชุมชนเป็นสื่อในการกระจายข้อมูล ได้แก่ แม่บ้านและเด็กๆ ในชุมชนและการสื่อให้เห็นถึงผลตอบแทนที่สมาชิกชุมชนจะได้รับ ได้แก่ เงินที่ได้จากการนำขยะไปขาย

ปัจจัยทางการสื่อสารที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนสุขสันต์ 26 ในการลดปริมาณขยะ คือ มุมมองของผู้ส่งสารที่มีต่อชุมชน ได้แก่ สมาชิกชุมชน และตนเอง

DRU

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของตำรวจชุมชนและมวลงชนสัมพันธ์ในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาอำเภอเวียง จังหวัดนครราชสีมา” ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการสำรวจเอกสาร (Documentary) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลงชนสัมพันธ์กับชาวชุมชนอำเภอเวียงมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งสามารถกำหนดรูปแบบการวิจัยได้ดังนี้

ประชากร

กลุ่มประชากรเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลงชนสัมพันธ์ และประชาชนชาวอำเภอเวียง ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 42,977 คน แบ่งเป็นชาย 21,704 คน และหญิง 21,273 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 8,581 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม 80% นับถือศาสนาพุทธ 15% และศาสนาอื่นๆ อีกประมาณ 5% อาชีพในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา รองลงมาทำสวนผลไม้ และรับจ้างทั่วไป (รายงานผลการดำเนินงานของชุดชุมชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเวียง ตำรวจภูธรจังหวัดนครราชสีมา, 2545)

ในอำเภอเวียงนั้นประกอบไปด้วยตำบล 6 ตำบล ได้แก่ 1) ตำบลเวียง 2) ตำบลกาญจนาคะ 3) ตำบลเอราวัณ 4) ตำบลหนองเตา 5) ตำบลแม่ตง 6) ตำบลโละจูด

วิธีวิจัย

1. การสำรวจเอกสาร (Documentary Research) โดยเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ เอกสารทางราชการ งานวิชาการที่เกี่ยวข้อง
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ได้แก่
  - 2.1. เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลงชนสัมพันธ์ในพื้นที่ จำนวน 12 นาย ได้แก่
    - เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลงชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเวียง จำนวน 6 นาย ได้แก่

- 1) ร.ต.อ.สามารถ ธรรมพันธ์ หัวหน้าชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 2) ต.ต.จิตร อนุภัทร์ เจ้าหน้าที่การเงินประจำชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 3) ต.ต.กิตติศักดิ์ ศรีวิจิตร เจ้าหน้าที่แผนงานและวางแผนโครงการประจำชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

- 4) ส.ต.อ.มะรุติง แวงสาและ เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 5) ส.ต.ท.มานิต มะยมิง เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 6) ส.ต.ต.วิศณุ ลาลี เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

- เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรตำบลโละจูด จำนวน 6 นาย ได้แก่

- 1) ต.ต.อิมปือ ราเฮงเจ๊ะโวี๊ะ หัวหน้าชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 2) จ.ส.ต.รอมิม ลาเต๊ะ รองหัวหน้าชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 3) จ.ส.ต.ชาติ อารงณ์ เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 4) ส.ต.ท.สุชาติ คงช่วย เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 5) ส.ต.ท.รอฮิง ประสิทธิ์ชัยวุฒิ เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 6) ส.ต.ท.วิศิษฐ์ ชูขาว เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจดังกล่าวเป็นเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการจริงที่มีการติดต่อสื่อสารกับชาวบ้านในอำเภอเวียง จัดได้ว่าเป็น Key Informants เพราะทั้งอำเภอเวียงนั้นมีเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ปฏิบัติการจำนวนไม่มากนัก เจ้าหน้าที่ทุกคนจึงต้องช่วยกันปฏิบัติหน้าที่ จึงสามารถกล่าวได้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนฯ ทุกคนนั้นต่างก็เป็นที่รู้จักของชาวบ้าน และเมื่อผู้ศึกษาวิจัยได้พบปะพูดคุยเป็นการส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนฯ แล้วก็ได้รับข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้นำชาวบ้านในปัจจุบันนี้จำนวน 10 คน ดังนี้

2.2. กลุ่มผู้นำของคนในชุมชนอำเภอเวียง ทั้ง 6 ตำบล จำนวน 10 คน ได้แก่

- 1) นายวิวัฒน์ มังกลาทิศ ครูโรงเรียนบ้านเวียงและประธานชมรมครูอำเภอเวียง
- 2) นายมะยิ หามะ ผู้นำศาสนาอิสลาม มัสยิดดารุลฮาดิ ตำบลเวียง
- 3) นายดาเต๊ะ เงาะ ผู้นำศาสนาอิสลาม มัสยิดวาตอนีเยาะห์ ตำบลกาญจนา
- 4) นายอับดุลลาเต๊ะ มะสะอิด ผู้ใหญ่บ้านบ้านต้อมายู ตำบลเอราวัณ

- 5) นายเปาซี สะเปอียง ผู้ใหญ่บ้านบ้านบางซุด ตำบลฆอเลาะ
- 6) นายสตอปา ยะเนสะแม ผู้นำทางศาสนา มัสยิดโละจูด ตำบลโละจูด
- 7) นายมะยาลี มะดาโอ ผู้ใหญ่บ้านวังกะบือ ตำบลโละจูด
- 8) นายสตอปา ดาไอ๊ะ ผู้นำทางศาสนา มัสยิดบราโฮมท์ ตำบลแม่ตง
- 9) นายมะยิ ยูไซ๊ะ กรรมการมัสยิดโละจูด ตำบลโละจูด
- 10) นายสตอปา สือสะ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตำบลแม่ตง

รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 22 คน

3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการณ์ไปด้วยระหว่างการสัมภาษณ์และร่วมติดตามทีมปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการปฏิบัติภารกิจในพื้นที่อำเภอเวียง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ผลสรุปโครงการต่างๆ ที่ได้ลงไปปฏิบัติในอำเภอเวียง การศึกษาตำราวิชาการ บทความทางวารสาร เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา และกำหนดแนวทางการตั้งคำถามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและจากอาจารย์หลายท่านหลังจากนั้นจึงจะนำไปเก็บข้อมูล ซึ่งมีวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

ในขั้นแรก : ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลประเภทเอกสาร และนำมาวิเคราะห์ในเบื้องต้นเพื่อใช้ประกอบในการตั้งคำถามสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย และใช้ในการตอบปัญหานำการวิจัยรวมถึงการนำไปใช้สรุปอภิปรายผล

ในขั้นที่สอง : การเก็บรวบรวมหลักฐานด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ซึ่งผู้วิจัยได้ขอติดตามเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในขณะปฏิบัติหน้าที่จริง

ในขั้นที่สาม : เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์ จากเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่ปฏิบัติงานจริง ซึ่งผู้วิจัยสามารถเข้าพบได้โดยไม่มีอุปสรรคแต่อย่างใด

ในการสัมภาษณ์จะใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Depth) ในเรื่องของบทบาทการสื่อสาร บทบาทของเจ้าหน้าที่กับประชาชน รูปแบบการสื่อสาร และตามปัญหานำวิจัยข้ออื่นๆ

ลักษณะที่ใช้เพื่อการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยผู้วิจัยใช้ความสนิทสนมและความคล้ายคลึงกันด้านอาชีพเป็นตัวสร้างความสัมพันธ์ สร้างความเป็นกันเองในระหว่างการสัมภาษณ์ เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประมาณ 2 ชั่วโมงครั้งต่อ 1 คน

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ได้แก่ การจดบันทึก และบันทึกเสียงซึ่งผู้ศึกษาได้ขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ทำการบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึก (วิทยุเทป) ตลอดการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้การเก็บข้อมูลไม่เกิดข้อผิดพลาดและข้อมูลมีความถูกต้องครบถ้วน หลังจากสัมภาษณ์แล้ว ผู้ศึกษาจะทำการถอดเทปโดยจะตั้งแต่ประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องที่สามารถตอบปัญหาทำการวิจัยในการศึกษาเรื่องนี้ได้ ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์โดยนำทฤษฎีในบทที่ 2 นั้นมาประกอบกับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อที่จะได้คำตอบในการวิจัยที่ดีที่สุด

ในการเข้าสัมภาษณ์นั้น ผู้ศึกษาจะไปขอพบผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนเพื่อทำความรู้จักและขออนุญาต นัดวันและเวลาสัมภาษณ์ พร้อมอธิบายถึงการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

แนวคำถามสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

1. ถามถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ / ภูมิหลังของเจ้าหน้าที่ก่อนจะมาประจำอยู่ที่อำเภอแวงหรือตำบลที่ประจำอยู่
2. สภาพเดิมของชุมชนเป็นอย่างไร ลักษณะของตำรวจในสมัยก่อนปี 2542 (ที่จะมีการทำความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้าน) / สภาวะของการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ และการให้ความร่วมมือของชาวบ้านอำเภอแวง / ไม่ตรีของชาวบ้านหรือทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ
3. ปัญหาในพื้นที่นั้นมีอะไรบ้าง
4. ชาวบ้านมีการสื่อสารกันเองอย่างไรบ้าง / และต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ / แผนงานปฏิบัติที่ผ่าน
มา
5. ความคิดเริ่มแรกในการกำหนดแผนปฏิบัติการเป็นอย่างไร (หน้าที่ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
6. มีการใช้โครงการใดบ้างเข้าถึงชุมชน ใช้อย่างไร เล่าอย่างละเอียด
7. ลักษณะของการสื่อสารที่ใช้ทั้งกับภายในสถานีตำรวจเองและการสื่อสารกับชาวบ้าน
8. ชาวบ้านมีกลุ่มผู้นำความคิดหรือไม่เป็นใครอย่างไร
9. บทบาทสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญที่เป็นจุดหักเหให้ชาวบ้านให้ความร่วมมือกับตำรวจ

10. ลำดับชั้นการให้ความร่วมมือและระดับของการสื่อสาร
11. ชาวบ้านมีการให้ความร่วมมืออย่างไรยกตัวอย่างประกอบ
12. ยกตัวอย่างของกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติกับชาวบ้าน
13. ลักษณะของการสื่อสารในปัจจุบัน ทศนคติ
14. กิจกรรมในปัจจุบันที่ยังคงปฏิบัติอยู่และแผนงานในอนาคต

แนวคำถามสำหรับชาวบ้าน

1. แนะนำตัวให้เล่าถึงประวัติ (ลักษณะทางประชากรศาสตร์)
2. สภาพพื้นที่บริเวณชุมชนก่อนปี 2542 ว่ามีลักษณะอย่างไร / ความถี่ในการเกิดอาชญากรรม / ระดับความรุนแรงของอาชญากรรมที่เกิด
3. ทศนคติ และการให้ความร่วมมือของคนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาทิ
4. ลักษณะการสื่อสาร บทบาทการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและคนในชุมชน
5. ลำดับชั้นของการสื่อสารระหว่างตำรวจกับคนในชุมชน
6. เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการเข้าถึงคนในชุมชนอย่างไร ตำแหน่งของเจ้าหน้าที่
7. เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้สื่อใดบ้างในการเข้าถึงคนในชุมชน โปรดอธิบายโดยละเอียด
8. ความรู้สึกของคนในชุมชนที่มีต่อสื่อของเจ้าหน้าที่
9. ทศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหลังจากมีการเข้าถึงประชาชนแล้ว
10. คนในชุมชนมีการให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานหรือไม่
11. คนในชุมชนให้ความเอาใจใส่ในเรื่องของการป้องกันอาชญากรรมหรือไม่เล็กน้อยเพียงไร โปรดอธิบายโดยละเอียด
12. เจ้าหน้าที่ตำรวจตำแหน่งใดที่คนในชุมชนรู้จักมากที่สุด ให้ความเชื่อถือมากที่สุด
13. คนในชุมชนมีการสื่อสารกันเองหรือไม่อย่างไร
14. คนในชุมชนมีวิธีการใดถ้าต้องการจะสื่อสารกับตำรวจ โปรดอธิบายโดยละเอียด
15. ท่านคิดว่าตำรวจควรจะเข้าถึงชาวบ้านอย่างไร

ในส่วนของคำถามทั้งหมดนี้ เป็นเพียงแนวทางหรือกรอบในการสัมภาษณ์เท่านั้น เพราะในการสัมภาษณ์จริงผู้วิจัยอาจสามารถถามรายละเอียดได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยคำถามที่ใช้ก็เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบได้อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง หากจบการสัมภาษณ์แล้วยังไม่ได้รายละเอียดครบถ้วน ก็จะกลับไปขอสัมภาษณ์อีกครั้งจากผู้ให้สัมภาษณ์ได้

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ใช้เวลาทั้งสิ้น 3 เดือน คือ เดือนพฤศจิกายน 2546 ถึงเดือนมกราคม 2547 (ซึ่งในช่วงเวลาที่ผู้ศึกษาลงพื้นที่เก็บข้อมูลนั้นยังไม่มีเหตุการณ์การก่อการร้ายของกลุ่มโจรภาคใต้ตามข่าวในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมิถุนายน 2547) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะนำจดหมายแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพาบัณฑิตยัตติตตัวไปมอบให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์และขออนุญาตเก็บข้อมูลต่างๆ ได้ นอกจากนั้นหากภายในชุมชนมีการทำกิจกรรมใดที่มีความเกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมผู้ศึกษาวิจัยก็จะขอเข้าร่วมด้วย เพื่อสร้างความคุ้นเคยและเป็นการเก็บข้อมูลด้วยสังเกต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยที่เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ โดยจะวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหานำวิจัยทั้ง 4 คือ

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มีบทบาท ลักษณะการสื่อสารและการใช้สื่อกับประชาชนในพื้นที่อย่างไร
2. ประชาชนในพื้นที่มีความรู้และเห็นความสำคัญของการร่วมมือกับภาครัฐในการป้องกันอาชญากรรมอย่างไร
3. มีปัจจัยอื่นใดที่ทำให้พื้นที่อำเภอเวียงมีอาชญากรรมเกิดขึ้นน้อยที่สุด
4. แนวโน้มการสื่อสารในอนาคตเพื่อป้องกันอาชญากรรมในอำเภอเวียงจะเป็นอย่างไร

จากข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกข้อมูลในแต่ละประเด็นตามลำดับ และแยกวิเคราะห์เมื่อสามารถตอบปัญหานำการวิจัยที่ตั้งไว้ได้ครบทุกข้อ

การนำเสนอข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นต่างๆ ในลักษณะพรรณนาความ อธิบายปรากฏการณ์และสิ่งที่ได้ศึกษาตามปัญหานำทั้ง 4 ข้างต้น โดยจะเลือกนำเสนอข้อมูลที่

DRU

บทที่ 4 ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาอำเภอเวียงจังหวัดนราธิวาส” นี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อตอบคำถามงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มีบทบาท ลักษณะการสื่อสารและการใช้สื่อกับประชาชนในพื้นที่อย่างไร
2. ประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้และเห็นความสำคัญของการร่วมมือกับภาครัฐในการป้องกันอาชญากรรมอย่างไร
3. มีปัจจัยอื่นใดที่ทำให้พื้นที่อำเภอเวียงมีอาชญากรรมเกิดขึ้นน้อยที่สุด
4. แนวโน้มการสื่อสารในอนาคตเพื่อป้องกันอาชญากรรมในอำเภอเวียงเป็นอย่างไร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสืบค้นเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกต (Observation) หลังจากที่ได้ข้อมูลที่ทั้งหมดมาแล้วก็ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำผลที่ได้มาตอบปัญหาคำถามวิจัยที่แสดงไว้ข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยจะจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และนำเสนอข้อมูลไปตามลำดับคำถาม

ในการเสนอรายละเอียดของการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยได้เสนอแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้ ส่วนแรกสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่ดูแลในพื้นที่อำเภอเวียง และส่วนที่ 2 คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ โดยจะเสนอเป็นลำดับของคำถามทั้งหมด ซึ่งมีรายละเอียดในส่วนต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สภ.อ.เวียง และ สภ.ต.โต๊ะจูด

เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเวียง

จำนวน 6 นาย ได้แก่

สัมภาษณ์ วันจันทร์ที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 เวลา 9.00-16.00 น. ใช้เวลาโดยเฉลี่ย คนละ 3 ชั่วโมง

- 1) ร.ต.อ.สามารถ ธรรมพันธ์ หัวหน้าชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 2) ด.ต.จิตร อนุภักดิ์ เจ้าหน้าที่การเงินประจำชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

สัมภาษณ์ วันอังคารที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 เวลา 9.00-16.00 น. ใช้เวลาโดยเฉลี่ย คนละ 3 ชั่วโมง

- 3) ด.ต.กิตติศักดิ์ ศรีวิจิตร เจ้าหน้าที่แผนงานและวางแผนโครงการประจำชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 4) ส.ต.อ.มะรุติง แวสาและ เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

สัมภาษณ์ วันพฤหัสบดีที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 เวลา 9.00-16.00 น. ใช้เวลาโดยเฉลี่ย คนละ 3 ชั่วโมง

- 5) ส.ต.ท.มานิต มะยมิง เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 6) ส.ต.ต.วิศณุ ลาลี เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรตำบลไถ่จุด
จำนวน 6 นาย ได้แก่

สัมภาษณ์ วันจันทร์ที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2546 เวลา 9.00-16.00 น. ใช้เวลาโดยเฉลี่ย คนละ 3 ชั่วโมง

- 1) ด.ต.อิบป้อ ราเฮงเจ๊ะโวะ หัวหน้าชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 2) จ.ส.ต.รอกิม ลาเต๊ะ รองหัวหน้าชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

สัมภาษณ์ วันอังคารที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2546 เวลา 9.00-16.00 น. ใช้เวลาโดยเฉลี่ย คนละ 3 ชั่วโมง

- 3) จ.ส.ต.ชาติ อารงณ์ เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 4) ส.ต.ท.สุชาติ คงช่วย เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

สัมภาษณ์ วันพุธที่ 3 ธันวาคม พ.ศ.2546 เวลา 9.00-16.00 น. ใช้เวลาโดยเฉลี่ย คนละ 3 ชั่วโมง

- 5) ส.ต.ท.รออิง ประสิทธิ์ชัยวุฒิ เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 6) ส.ต.ท.วิศิษฐ์ ชูขาว เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์

1. สภาพเดิมของชุมชนเป็นอย่างไร ลักษณะของตำรวจในสมัยก่อนปี 2542 (ที่จะมีการทำความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้าน) / สภาพะของการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ และการให้ความร่วมมือของชาวบ้านอำเภอเวียง / ไมตรีของชาวบ้าน หรือทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ

สภาพเดิมของชุมชนชาวอำเภอเวียงนี้ เป็นพื้นที่ที่มีความสงบเรียบร้อย เป็นชุมชนที่รักสันติ ไม่ค่อยมีปัญหาอะไรมาก ประชากรอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่มๆ มีลักษณะเป็นหมู่บ้าน ตามระบบเครือญาติพี่น้อง ความเป็นอยู่มีรูปแบบสังคมชนบท มีชีวิตที่เรียบง่าย มีน้ำใจไมตรีต่อกัน พี่พาคอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียว ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและมีความศรัทธาเคร่งครัดในหลักคำสอนของศาสนา คนในพื้นที่มีอาชีพเป็นชาวสวนปลูกยางพาราเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาชาวบ้านนิยมรับราชการและค้าขาย

ลักษณะความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นเมื่อสมัยก่อนนี้ประชาชนชาวบ้านจะกลัวตำรวจมากไม่ค่อยอยากยุ่งหรือมีปฏิสัมพันธ์ด้วย และมักจะไม่ยินยอมที่จะไปโรงพักหรือสถานีตำรวจเพื่อช่วยการทำงานไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเป็นพยานและอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ทางราชการซึ่งในข้อนี้

ด.ต.จิตร อนุภักดิ์ กล่าวว่า “ตั้งแต่เมื่อก่อนแล้วชาวบ้านจะกลัวตำรวจ ไม่ค่อยจะมีใครกล้าพูดคุยหรือเข้ามาทำอะไรใกล้ๆ โดย ปกติทุกวันพบเจอกันตามทางเดินข้างตลาดบ้างก็ไม่กล้าพูดกล้าทัก ยิ่งเรื่องที่ต้องไปโรงพักยิ่งไม่ต้องคิดเลย เวลาตำรวจมีอะไรเรียกชาวบ้านไปให้ข้อมูลก็ไม่ค่อยกล้าไม่อยากจะไปกัน” (17 พ.ย. พ.ศ. 2546 ณ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเวียง เวลา 13.00-16.30 น.)

ส่วนอีกมุมหนึ่งการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็มุ่งเน้นในการทำงานป้องกันปราบปรามเพียงลำพังไม่ได้ขอความร่วมมือช่วยเหลือจากประชาชนในพื้นที่เท่าที่ควรจึงทำให้ภาระหน้าที่ของตำรวจนั้นมีความหนักเพราะต้องทำงานเองโดยปราศจากความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ลักษณะของตำรวจในสมัยก่อนของการทำงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นั้น อาจจะเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่มีความสนใจ หรือบางคนก็เห็นความสำคัญเท่านั้น บางคนอาจจะไม่ค่อยเห็นความสำคัญเท่าที่ควรก็จะไม่สนใจสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ที่จะมุ่งทำงานด้านป้องกันปราบปรามมากกว่างานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ไม่เห็นความสำคัญของชาวบ้านเท่าที่ควร แต่ที่ สภ.อ.แว้ง นี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ภาคใต้ จึงเห็นถึงความสำคัญของงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นี้ตลอด เพราะถือว่าประชาชนในพื้นที่ก็เหมือนกับเป็นญาติพี่น้องและการสื่อสารรูปแบบสังคมชนบทสามารถกระจายข่าวสารได้รวดเร็วทั้งนี้เพราะทุกคนในหมู่บ้านรู้จักกันอย่างทั่วถึงกันทั้งอำเภอ

ด.ต.กิตติศักดิ์ ศรีวิจิตร กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “ชาวบ้านส่วนมากกลัวตำรวจอันนี้ก็ต้องดูด้วยว่าแต่ก่อนตำรวจเองก็ไม่ค่อยจะพูดคุยกับชาวบ้านหรือสนิทสนมกับชาวบ้านเพราะตำรวจเองก็ต้องมีหน้าที่ปราบโจรปราบผู้ร้ายก็เลยทำงานด้านปราบปรามไปและก็ไม่เคยคิดจะไปขอความร่วมมือจากชาวบ้านธรรมดา พอทำ ๆ ไปมาก ๆ งานก็หนักปัญหาที่เยอะพอไปถามชาวบ้านเขาก็เลยไม่กล้าพูดกล้าตอบกลัวเราจะจับไปด้วย แต่ที่ สภ.อ.แว้ง เนี่ยเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่แล้วเป็นคนในพื้นที่เห็นกันมานานนม มีความคุ้นเคยกับชาวบ้านอยู่แล้วก็จึงมีความเห็นว่าการสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านเป็นเรื่องที่ดีมีประโยชน์เห็นว่าทุกคนก็เหมือนกับพี่น้อง ลุง ป้า น้าอา และชาวบ้านเองก็เห็นเป็นลูกหลาน เป็นเพื่อนที่พึ่งพาได้” (18 พ.ย. พ.ศ. 2546 ณ สถานีตำรวจภูธรอำเภอแว้ง เวลา 9.00-12.00 น.)

เพราะฉะนั้นจะทำให้ประชาชนรู้จักตำรวจเป็นอย่างดี และตำรวจเองก็รู้จักประชาชนยิ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจรู้จักประชาชนมากเท่าไรก็ทำให้สามารถดูแลประชาชนได้ดียิ่งขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ได้ใช้โครงการและกิจกรรมต่างๆ ในการเข้าหาประชาชน ได้แก่ โครงการการจัดสิ่งของช่วยเหลือผู้ชรา การจัดกิจกรรมตามประเพณี การเข้าร่วมกิจกรรมของศาสนาอิสลาม

ปัจจุบันนี้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเข้าใจกันเป็นอย่างดี การจัดทำกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์กับชาวบ้านนั้นมีส่วนช่วยในการเข้าถึงชาวบ้านได้อย่างมาก ขณะนี้หากเกิดปัญหาไม่ว่าเรื่องอะไรประชาชนก็จะนึกถึงตำรวจก่อนเป็นประการแรก

ด.ต.กิตติศักดิ์ ศรีวิจิตร กล่าวว่า “**เดี๋ยวนี้รักตำรวจกันเกือบทุกคนไปบ้านไหนๆ เขาก็กล้าทักทายสบายๆ มีปัญหาอะไรเล็กน้อยๆ ก็ปรึกษาตำรวจแล้ว**” (18 พ.ย. พ.ศ. 2546, เวลา 9.00-12.00 น.)

ส่วนเรื่องปัญหาอาชญากรรมที่เกิดในพื้นที่อำเภอวังมีน้อยมาก ซึ่งน้อยมานานแล้ว อาจเป็นเพราะประชาชนนั้นชอบที่จะอยู่กันอย่างสงบ รักสันติ ไม่ชอบสร้างปัญหาความเดือดร้อน และวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบสังคมไทยชนบทหรือสังคมไทยแต่ดั้งเดิมที่ไม่มีสิ่งกระตุ้นใดมาช่วยยั่วยุหรือยุยงให้เกิดการกระทำความผิดหรือทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาเดียวกันก็เป็นได้ เพราะประชาชนที่นับถืออิสลามจะศรัทธาและเคร่งครัดในหลักคำสอนของศาสนา โดยหลักคำสอนของศาสนาอิสลามจะสอนให้ผู้ไม่นับถือเชื่อถือในผู้นำศาสนาเมื่อผู้นำศาสนาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเคร่งในศาสนาแล้วก็จะนำพาชาวบ้านไปในทิศทางที่ดีที่ถูกต้อง โดยเฉพาะผู้ชายอิสลามส่วนใหญ่จะเคร่งครัดตามหลักศาสนาเป็นพิเศษ มักรวมตัวกันอยู่ที่มัสยิดเป็นประจำเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา หากเกิดปัญหาขึ้นอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกี่ยวกับอาชญากรรม ประชาชนก็จะให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างเต็มที่ อาทิ การให้ข่าว การให้เบาะแสของผู้กระทำความผิด การที่ประชาชนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจเป็นเพราะประชาชนที่เป็นผู้ใหญ่แล้วพวกเขาจะไม่พอใจมาก หากบุตรหลานของพวกเขากระทำความผิดหรือกระทำการที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อส่วนรวมหรือทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง หากเกิดปัญหาขึ้นในพื้นที่อำเภอวังประชาชนก็จะมีส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการนัดรวมกลุ่มจัดประชุมที่มัสยิดประจำหมู่บ้านหรือประจำตำบลหรืออำเภอ ตามความสะดวกความเหมาะสม ความเร่งด่วนของปัญหาของชาวบ้าน เพื่อหาหนทางแก้ไขปัญหานี้ๆ หรือเพื่อพัฒนาชุมชนร่วมกัน

จ.ส.ต.รอกิม ราเต๊ะ “**ในอำเภอวังนี้ชาวบ้านไม่ค่อยสร้างปัญหาเท่าใดนัก เพราะชาวบ้านที่นี่เขารักสงบ รักสันติ ไม่ชอบมีเรื่องราวกับใคร ที่เป็นแบบนี้ก็อาจเป็นเพราะชาวบ้านเคร่งศาสนาด้วย ชาวบ้านทุกคนจะต้องเชื่อผู้นำทางศาสนา ถ้าผู้นำว่าอะไรดีก็จะดีตามเพราะหลักศาสนาสอนให้เชื่อว่าคุณที่将成为ผู้นำศาสนาได้นั้นจะต้องประพฤติแต่สิ่งที่ดี**” (1 ธ.ค.พ.ศ. 2546 สถานีตำรวจภูธรตำบลไล่จูด เวลา 13.00-16.00 น.)

ปัจจุบันนี้ ประชาชน ชาวบ้านมีความรู้สึกที่ดีกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและรักเจ้าหน้าที่ตำรวจมาก เพราะมีปัญหาอะไรก็จะนึกถึงตำรวจเป็นสิ่งแรกและเจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีความเต็มใจที่จะช่วยเหลือ ชาวบ้านต้องการให้มีสถานีตำรวจอยู่ใกล้ๆ บ้าน มีตำรวจมาอยู่ใกล้ๆ บ้านอุ่นใจสบายใจดี มีอะไรก็วิ่งมาตำรวจได้โดยง่ายประชาชนต้องการให้ตำรวจมาที่บ้านเป็นประจำ เพราะการมีเจ้าหน้าที่ตำรวจมาที่บ้านทำให้เจ้าของบ้านรู้สึกภูมิใจและรู้สึกเป็นเกียรติ และมักจะมีของฝากให้ตำรวจเสมอ เช่น ถ้าที่บ้านมีผัก ผลไม้ออกดอกออกผล ก็จะนำมาฝากให้ตำรวจชุดชุมชน

2. ปัญหาโดยทั่วไปที่เกิดขึ้นในพื้นที่อำเภอแวงมีอะไรบ้าง

ปัญหาก็จะเป็นปัญหาโดยทั่วไปตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นปัญหาเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาความยากจน การว่างงาน และปัญหาครอบครัว ได้แก่ ปัญหาการใช้ชีวิตคู่ สามีทำร้ายภรรยา ภรรยาทำร้ายสามี ส่วนปัญหาอาชญากรรมอื่นๆ มีน้อยมากแทบจะไม่มีเลยก็ว่าได้ ปัญหาอาชญากรรมใหญ่ ๆ คดีสะเทือนขวัญแทบจะไม่ เช่น ปล้น ฆ่า ช่มชู้ ซึ่งทรัพย์สินไม่ค่อยมีถ้าจะมีก็นาน ๆ จะมีสัก 1 คดี ปัญหาอาชญากรรมที่มีให้เห็นกันก็ส่วนเป็นพวกวัยรุ่นติดยาเสพติด และลักขโมยแผ่นยางไปขาย

ด.ต.กิตติศักดิ์ ศรีวิจิตร กล่าวถึงเรื่องปัญหาว่า “ปัญหาที่มีก็เป็นปัญหาชาวบ้านทั่วไป ไม่ร้ายแรง อาชญากรรมใหญ่ ๆ ก็ไม่มี จะมีก็ปัญหาความยากจน ปัญหาว่างงาน หรือปัญหาครอบครัว สามีภรรยาอกใจ ตีกันและการลักขโมยยางแผ่นไปขายเท่านั้น”

(18 พ.ย. พ.ศ. 2546 ณ สถานีตำรวจภูธรอำเภอแวง เวลา 9.00-12.00 น.)

3. ชาวบ้านมีการสื่อสารกันเองอย่างไรบ้าง / และต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ / แผนงานปฏิบัติที่ผ่านมา

การสื่อสารของชาวบ้าน จะเป็นการสื่อสารระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้านซึ่งจะเริ่มหลังจากการกรีดยางในตอนเช้ามีด เมื่อเสร็จภารกิจก็จะมานั่งกินน้ำชาและสนทนาพูดคุยเป็นกลุ่ม เป็นอย่างไม่เป็นทางการ ส่วนเรื่องที่สนทนานั้นเรื่องทั่วไปในชีวิตประจำวัน โดยส่วนมากการสนทนาในสถานที่ร้านน้ำชาจะเป็นการสนทนาระหว่างประชาชนชาวไทยพุทธกับชาวไทยอิสลาม ส่วนภาษาถ้าเป็นไทยอิสลามด้วยกัน จะใช้ภาษาอิสลามเหมือนกัน แต่ถ้าเป็นไทยพุทธกับอิสลามก็จะใช้ภาษาภาคใต้หรือภาษาอิสลาม ซึ่งก็แล้วแต่ใครจะพูดภาษาใดได้ในการสื่อสารนั้น ไทยพุทธบางคนสามารถพูดภาษาอิสลามได้ก็ได้เปรียบในการสื่อสาร แต่ลักษณะการสื่อสารที่เป็นทางการเพื่อที่รับฟังความรู้ ข่าวสาร เรื่องสำคัญๆ ก็จะเป็นที่มีสยิด มากกว่า โดยมีผู้นำทางศาสนา เป็นผู้ชี้แจงให้ผู้เข้าชุมนุมรับทราบข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับทราบมาทั้งจากทางราชการและข่าวสารจากหน่วยงานศาสนา

การสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ มีเจ้าหน้าที่นับถือศาสนาอิสลาม สามารถพูดภาษาอิสลามได้ จึงไม่ค่อยมีปัญหาอุปสรรคอะไรมาก แต่ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามที่เป็นผู้เฒ่าผู้แก่ก็ไม่สามารถพูดภาษาไทยภาคใต้ได้ก็จะให้ลูกหลานช่วยสื่อสารให้ การติดต่อของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชน ประชาชนก็ไม่ค่อยมีเวลาหรือมีความจำเป็นต้องไปสถานีตรวจ เพราะชีวิตประจำวันก็จะอยู่กับการทำมาหากิน ถ้ามีความจำเป็นหรือเดือนร้อน ก็จะแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนาทราบและผู้นำเหล่านี้จะติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ทราบ หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะมาพบกับผู้นำและผู้ที่มีความเดือดร้อนในหมู่บ้านเพื่อพูดคุย ถึงปัญหาที่มีโดยสนทนากันเป็นกลุ่มประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้นำชุมชน ผู้ที่เดือดร้อนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หากการสื่อสารมีปัญหาด้านภาษาก็จะมีผู้ที่มีความเข้าใจในภาษาเดียวกันก็จะช่วยพูดให้เกิดความเข้าใจ

เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ทุกคนจะจัดเวรไปพบปะกับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ โดยถือแนวปฏิบัติว่าเจ้าหน้าที่จะต้องเข้าถึงประชาชนมากกว่าที่จะให้ประชาชนเข้ามาหา ตำรวจ ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จะแบ่งหน้าที่การเข้าเยี่ยมประชาชนในพื้นที่แต่ละหมู่บ้าน บ้านนั้นบ้านนี้ พูดคุยสอบถามปัญหาสารทุกข์สุกดิบตามปกติ แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องการแจ้งข่าวสารความรู้ในกิจกรรมของทางราชการหรือต้องการให้ประชาชนในหมู่บ้านนั้นร่วมมือหรือร่วมกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะเข้าไปพบปะกับประชาชนที่มัสยิดในวันศุกร์ เวลาเที่ยง เพราะวันนั้นประชาชนส่วนใหญ่จะอยู่ที่มัสยิดเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา โดยก่อนเข้าไปร่วมนั้นเจ้าหน้าที่สร้างความเข้าใจร่วมกันในงานหรือกิจกรรมให้แก่ผู้นำศาสนาทราบก่อนและจะให้ผู้นำศาสนานั้นช่วยพูดสนับสนุนชาวบ้านอีกทอดหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านร่วมมือมากขึ้นได้ทั้งนี้ เพราะประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีความเชื่อถือผู้นำศาสนามาก เพราะเชื่อว่าผู้นำศาสนานั้นเป็นผู้ที่ปฏิบัติในสิ่งที่ดี

4. ความคิดเริ่มแรกในการกำหนดแผนปฏิบัติการเป็นอย่างไร (หน้าที่ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์)

ในการกำหนดแผนการปฏิบัตินั้น ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยกองแผนงาน 2 จะเป็นผู้ริเริ่มและกำหนดขึ้นมาให้แต่ละหน่วยงานปฏิบัติตาม พื้นที่เป้าหมาย มีการกำหนดระยะเวลา การปฏิบัติงาน และแนวทางการปฏิบัติงานจะเป็นไปตามคู่มือการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โดยยึดหลักการทำงาน 7 ขั้นตอน ซึ่งจะมีวิธีการและหลักปฏิบัติเป็นรูปแบบที่แน่นอน อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่ไม่ว่ากิจกรรมการเข้าถึงประชาชน

- 1) การประชาสัมพันธ์
- 2) การให้บริการแก่ชุมชน
- 3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

โดยทั้งสามประการล้วนแต่มีความมุ่งหมายที่จะได้รับประสิทธิผลในการดำเนินงาน คือ การได้รับความร่วมมือจากประชาชน ซึ่งนำไปสู่ประสิทธิภาพสูงสุดในการแก้ไขปัญหา อาชญากรรมและความสงบสุขในสังคม

5. มีการใช้โครงการใดบ้างเข้าถึงชุมชน ใช้อย่างไร เล่าอย่างละเอียด

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จะมีการเข้าพบปะตามระยะเวลาที่แผนงานทางราชการกำหนดเท่านั้น แต่จะทำกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความประชาชนหรือมีกิจกรรมกับประชาชนหรือให้ประชาชนมีกิจกรรมกับตำรวจตลอดทั้งปีไม่ใช่เฉพาะเข้าใจอันดีและก่อให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งกิจกรรมนั้นก็จะเป็นกิจกรรมง่ายๆ เช่น การร่วมกับชาวบ้านพัฒนาบำรุงดูแลรักษามัสยิด การร่วมพัฒนาปรับปรุงหลุมฝังศพที่ชาวบ้านเรียกว่า "กูโบ" ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนฯ สามารถกระทำร่วมกับประชาชนได้ตลอดทั้งปี และเมื่อเจ้าหน้าที่ไปคลุกคลีกับประชาชนมากขึ้นๆ ก็จะสามารถสอดแทรกข้อมูลข่าวสารสำคัญ และยังสามารถรับทราบข้อมูลความเคลื่อนไหวต่างๆ จากประชาชนได้

ด.ต.กิตติศักดิ์ ศรีวิจิตร “ตำรวจชุมชนนั้นมีการจัดเวรจัดชุดเข้าพบชาวบ้านอยู่เรื่อยๆ และก็เข้าไปทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนทุกชนิดที่ร่วมได้ เช่น การร่วมลงมือพัฒนาปรับปรุงกูโบที่จะทำกันตลอดทั้งปี การพัฒนาจัดซ่อมแซมทำความสะอาดมัสยิดให้สวยงาม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้าน และประโยชน์อีกอย่างที่ได้เมื่อเราเข้าไปคลุกคลีกับชาวบ้านมากๆ เราก็จะได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่างๆ ในพื้นที่ด้วยว่าเป็นอย่างไร โดยจะนำข้อมูลที่ได้นั้นไปใช้ประกอบการวางแผนการดำเนินงาน

(18 พ.ย. พ.ศ. 2546 ณ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเวียง เวลา 9.00-12.00 น.)

กิจกรรมของทางตำรวจที่ต้องการให้ประชาชนมาร่วมกิจกรรม ได้แก่ การอบรมเรื่องกฎจราจร การรณรงค์ให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์สวมหมวกกันน็อคพร้อมเปิดไฟหน้ารถทุกครั้งที่ขับขี่รถ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก็มีประชาชนในชุมชนให้ความสนใจและเข้าร่วมอย่างมากมาย นอกจากนี้กิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดให้ชุมชนแล้ว สำหรับเด็กและเยาวชนก็มีได้ละเลยกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่จัดทำขึ้นเพื่อเด็กและเยาวชนก็ได้แก่ การอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติด เยาวชนจำนวนมากก็เข้าร่วมกิจกรรมด้วยเป็นอย่างดี นอกจากนี้การขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ทั้งรัฐและเอกชนทางเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานเหล่านั้นอย่างดี และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในการดำเนินงานนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานตามแนวทางนโยบายของงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คือ การพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนได้ (โดยเจ้าหน้าที่จะต้องทราบพื้นที่เป้าหมายตามที่ เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ กำหนดให้ปฏิบัติ) เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จะออกไปพบปะเยี่ยมเยียนผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา ครู สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือ อบต. และประชาชนทั่วไป เพื่อแนะนำตัวเจ้าหน้าที่ชุดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของประชาชนในชุมชนเพื่อสร้างความรู้จักคุ้นเคยและในแต่ละวันเจ้าหน้าที่ชุดชุมชนสัมพันธ์ก็จะเข้าเยี่ยมเยียนประชาชนตามบ้านเรือนในแต่ละพื้นที่ของตนพร้อมทั้งจัดทำข้อมูลพื้นฐานของประชาชนประจำบ้าน เช่น จำนวนสมาชิกของแต่ละครอบครัว รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา บุคลิกนิสัย เป็นต้น และสอบถามถึงปัญหาความเดือดร้อนหรือความต้องการของประชาชนในแต่ละบ้าน

ขั้นตอนที่ 2 คือ การศึกษาวิเคราะห์ชุมชน หลังจากที่เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลมาแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จะต้องทำการวิเคราะห์ชุมชน ว่ามีปัญหอะไรบ้างที่ต้องการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย และเป็นการป้องกันมิให้มีปัญหาเกิดขึ้น

ขั้นที่ตอนที่ 3 คือ การร่วมประชุมวางแผนกับผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้นำองค์กรต่างๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลงชนสัมพันธ์จะทำการเชิญประชุม ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำศาสนา องค์กรต่างๆ ในพื้นที่เพื่อประชุมวางแผนสรุปปัญหาแนวทางการแก้ไข ตลอดจนความต้องการของประชาชนในชุมชนและจัดตั้งให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อประสานงานระดับหน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการคัดเลือคนั้นก็จะได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกในชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 คือ การเตรียมการจัดระบบงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลงชนสัมพันธ์จะทำการประชุมชี้แจงระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลงชนสัมพันธ์ เพื่อมอบหมายหน้าที่ภารกิจให้แก่คนรับผิดชอบ ตลอดจนเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เอกสารต่างๆ ที่จะนำไปเผยแพร่ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ซึ่งในส่วนของเอกสารนั้นจะเป็นส่วนที่สำคัญ เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์จะนำไปแจกตลอดเวลาที่เข้าไปพบกับประชาชนเสมอ เพื่อประชาชนจะได้นำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน เอกสารที่นำไปแจกจ่ายให้แก่ประชาชนได้แก่ คู่มือประชาชนเมื่อต้องการไปติดต่อกับทางราชการ ภายในบรรยายละเอียดของเอกสารสำคัญที่ประชาชนจะต้องนำติดตัวไปเมื่อไปติดต่อธุระกับทางราชการ นอกจากนี้ก็ยังมีเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจร การป้องกันและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 คือ การแนะนำให้ความรู้ เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลงชนสัมพันธ์ จะให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ แก่ประชาชนในพื้นที่อำเภอเวียงพร้อมทั้งแจกจ่าย เผยแพร่เอกสาร คู่มือ แผ่นพับ การจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชน หรือเยาวชนที่เข้ามาร่วมกิจกรรมและได้รับความรู้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ที่เข้าร่วมเกิดความรู้สึกที่จะป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่ กิจกรรมดังกล่าวได้แก่ การจัดอบรมสมาชิกอาสาป้องกันหมู่บ้านหรือ "อปป." การจัดอบรมอาสาสมัครสายตรวจร่วม การจัดอบรมสมาชิกเพื่อนบ้านช่วยเตือนภัย การอบรมให้สมาชิกชุมชนแจ้งข่าวต่างๆ มุ่งไปที่การส่งเสริมให้ประชาชนหรือชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ขั้นตอนที่ 6 คือ การประสานงานความร่วมมือ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลงชนสัมพันธ์รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของชุมชนเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานงานที่จะขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อำเภอเวียงได้

ขั้นตอนที่ 7 คือ การติดตามประสิทธิผลและการประเมินผล เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลดชนสัมพันธ์จะทำการติดตามผลการปฏิบัติงานของชุดตำรวจชุมชนและมวลดชนสัมพันธ์ที่ได้ปฏิบัติในพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมายนั้นว่าประผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้มากน้อยเพียงไร โดยวิธีการวิจัยสำรวจ แจกแบบสอบถามถามประชาชน เพื่อให้คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวลดชนสัมพันธ์หรือชุดปฏิบัติการ แล้วเก็บรวบรวมแบบสอบถามนำมาประเมินผลการปฏิบัติ แล้วนำผลที่ได้เข้าประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานต่อไป

เป็นการจบขั้นตอนในการปฏิบัติการการเข้าถึงประชาชน ในการทำงานหรือกิจกรรมที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นจะมีกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ กำหนดให้มี ได้แก่ กิจกรรมการอบรมสมาชิกอาสาป้องกันหมู่บ้าน อาสาสมัครสายตรวจร่วมกับเจ้าหน้าที่สายตรวจ สมาชิกเพื่อนบ้านเตือนภัย สมาชิกแจ้งข่าวต่างๆ และมีกิจกรรมที่ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลดชนสัมพันธ์คิดขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมของชุมชน ทั้งยังช่วยประหยัดงบประมาณ เช่น การเข้าไปพัฒนามัสยิดในพื้นที่ การพัฒนาปรับปรุงหลุมฝังศพ (กุโบ) การเล่นกีฬาพร้อมกับเยาวชน การปลูกป่าเศรษฐกิจ การถางหญ้ารกร้างเพื่อพัฒนาพื้นที่สาธารณะ และกิจกรรมอื่นจะช่วยพัฒนาชุมชน

การเข้าถึงชุมชนนั้นจะใช้กิจกรรมเป็นตัวเชื่อมกับคนในชุมชนโดยมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์อันดี และการใช้สื่อบุคคลเข้าไปเป็นสื่อหลักในการให้ความรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับทางราชการ อีกทั้งการนำเอกสารเข้าไปแจกจ่ายขณะร่วมทำกิจกรรมกับคนในชุมชน ซึ่งสื่อเอกสารก็เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งให้ที่ให้ความรู้และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชาวบ้านเป็นอย่างมาก

6. ลักษณะของการสื่อสารที่ใช้ทั้งกับภายในสถานีตำรวจเองและการสื่อสารกับชาวบ้าน

ลักษณะการสื่อสารที่ใช้ภายในสถานีตำรวจและกลุ่มชุมชนสัมพันธ์นั้นจะเป็นการสื่อสารที่เป็นทางการ เป็นส่วนใหญ่ มีการสื่อสารจากบนลงล่าง จากผู้บังคับบัญชาสั่งการลงมาที่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีทั้งคำสั่งด้วยวาจา และคำสั่งที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ส่วนการสื่อสารกับชาวบ้าน จะเป็นการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการมีลักษณะเป็นกันเอง การสื่อสารมีการตอบโต้กลับ ลักษณะการสื่อสารมีทั้งเป็นในแนวตั้งจากผู้นำผู้ชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่นลงมายังลูกบ้านเกี่ยวกับนโยบายของรัฐ แต่ส่วนมากเป็นการสื่อสารทางแนวนระนาบ

สำหรับสื่ออื่นๆ ที่ใช้ในพื้นที่ต่างๆ ในอำเภอเวียงนั้นก็จะมียุทธวิธีประจำหมู่บ้านที่จัดตั้งอยู่บริเวณหน้าหมู่บ้าน หรือยุทธวิธีประจำสมัยที่จะมีข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในชุมชนหรือข่าวสารจากทางราชการ เช่น การจัดงานประจำปี การประกาศเตือนของกระทรวงสาธารณสุข การรับบริจาคโลหิต การประกาศแจ้งฉีดวัคซีนป้องกันพิษสุนัขบ้า การระงับป้องกันอัคคีภัย การขึ้นทะเบียนคนจน การจัดแสดงภาพกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ภาพการจัดอบรมต่างๆ การแสดงภาพกิจกรรมของชาวบ้าน หรือภาพการร่วมงานกิจกรรมระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและชาวบ้าน การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ การถางหญ้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการใช้ป้ายผ้า และป้ายไม้ที่แจ้งข่าวสารการจัดกิจกรรมพิเศษต่างๆ

7. ชาวบ้านมีกลุ่มผู้นำความคิดหรือไม่เป็นใครอย่างไร

ชาวบ้านจะมีกลุ่มผู้นำความคิดคือ "โต๊ะอิหม่าม" หรือผู้นำทางศาสนา ชาวบ้านจะให้ความเคารพ ความเชื่อถือ และเชื่อฟัง โต๊ะอิหม่ามอย่างมาก แต่ก็จะมีผู้นำความคิดอื่นด้วย เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น เจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานใดก็ตามจะต้องการจะเข้าถึงประชาชนเพื่อให้ความรู้ หรือต้องการให้ร่วมทำกิจกรรมใดๆ ก็แล้วแต่ ต้องให้ผู้นำทางศาสนาเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารกับประชาชน จะประสบความสำเร็จมากกว่า

8. บทบาทสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญที่เป็นจุดหักเหให้ชาวบ้านให้ความร่วมมือกับตำรวจ

การให้ความร่วมมือนั้นก็ไม่ได้จำเป็นต้องรอให้มีเหตุการณ์พิเศษ เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ชุมชนลงพื้นที่แล้วเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้าน เมื่อนัดประชุมกับชาวบ้านเพื่อขอความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือด้วยดีเสมอมาเพราะชาวบ้านส่วนใหญ่มองว่า

9. ชาวบ้านมีการให้ความร่วมมืออย่างไรยกตัวอย่างประกอบ

ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการคิด ว่าในหมู่บ้านมีปัญหาอะไร ทุกครั้งที่มีการประชุมนั้น ชาวบ้านในพื้นที่ต่างก็เสนอความคิดเห็นกันอย่างไม่น้อยหน้า โดยจะเริ่มจากกลุ่มที่เป็นผู้นำเสนอความคิดเห็นก่อนได้แก่ โต๊ะอิหม่าม ผู้ใหญ่บ้าน แล้วชาวบ้านก็จะถามหรือเสนอความคิดเห็นว่าควร จะพัฒนาเรื่องอะไรด้านไหน คิดหาวิธีแก้ไข และนำเรื่องนี้ไปปรึกษาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งปัญหาที่ ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการแสดงทัศนะแนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แก่ การช่วยกันดูแลรักษาความ ปลอดภัยในทรัพย์สิน ดังตัวอย่างที่ชาวบ้านเสนอให้เพื่อนบ้านช่วยสอดส่องดูแลบ้านเพื่อนบ้านที่ อยู่ใกล้กัน การสนับสนุนการจัดเวรยามช่วยเหลือตำรวจสายตรวจในเวลากลางคืน การนำ บุตรหลานที่ติดยาเสพติดมาเข้าร่วมโครงการต่อต้านบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดไม่ให้กลับไปเสพ อีก และการดูแลป้องกันการค้ายาเสพติดในพื้นที่ เป็นต้น

ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ในเรื่องของกิจกรรมของตำรวจในการป้องกันและ ปราบปรามอาชญากรรม ให้การแจ้งข่าว ให้เบาะแส

ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนา ในเรื่องการส่งเสริมให้เด็กเยาวชนมีการศึกษา มีความรู้ ให้ชาวบ้านมีอาชีพเสริม มีกิจกรรมเป็นกอบให้เกิตรายได้

ชาวบ้านมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ของธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยว

10. ยกตัวอย่างของกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติกับชาวบ้าน

ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เปรียบเสมือนกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จใน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีหน้าที่ในการที่จะแสวงหา ความร่วมมือจากประชาชนให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ในขั้นตอนการปฏิบัติงาน จึง จำเป็นต้องมีกิจกรรมในลักษณะต่างๆ

ด.ต.จิตร อนุภัทร “การทำงานชุมชนสัมพันธ์ของตำรวจชุมชนสัมพันธ์นั้นเป็นเหมือนกับกุญแจที่ไขสู่ความสำเร็จในการป้องกันอาชญากรรมได้ เพราะตำรวจชุมชนจะเป็นผู้ที่แสวงหาความร่วมมือจากชาวบ้านได้” (17 พ.ย. พ.ศ. 2546 ณ สถานีตำรวจภูธรอำเภอแว้ง เวลา 13.00-16.00 น.) เพื่อเข้าถึงประชาชนและสร้างความศรัทธากับประชาชนให้ได้ซึ่งได้แก่ กิจกรรมการพัฒนาดูแลบำรุงรักษามัสยิด การพัฒนาปรับปรุงหลุมฝังศพ (กุโบ) การพัฒนาปรับปรุงซ่อมแซมที่พักอาศัยของสมาชิกในชุมชนและพื้นที่สาธารณะ การร่วมกิจกรรมทางศาสนาในพื้นที่ การไปที่มีสยิด การร่วมสนับสนุนการแข่งขันและแข่งขันกีฬา(ฟุตบอล) ร่วมกับเยาวชน การบริการสาธารณะประโยชน์ต่างๆ เช่นการบริการตัดผมแก่นักเรียนฟรี การแจกจ่ายคู่มือประชาชนเพื่อเป็นความรู้ในการติดต่อกับทางราชการ การพัฒนาถนนในชุมชนเป็นต้น ซึ่งประชาชนในพื้นที่ก็พอใจกับกิจกรรมดังกล่าวนี้มาก อีกทั้งเป็นการสร้างความศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง อาทิ การเยี่ยมเยียนแจกสิ่งของที่จำเป็นให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และเด็กกำพร้า การระดมพลังชาวบ้านปลูกป่าเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการจัดโครงการ DARE เรียนรู้ชีวิตปลอดภัยที่ต้องการให้ขยายวงกว้างครอบคลุมทุกโรงเรียน การจัดโครงการครู 5 นาทีเพื่อพัฒนาและฝึกอบรมผู้นำเยาวชนให้เกิดขึ้น ฯลฯ

กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ได้กระทำอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาานานซึ่งกิจกรรมดังกล่าวไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณมากแต่สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนให้คงอยู่ได้ ยังส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนในงานกิจการของตำรวจเพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และช่วยลดปัญหาอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี

11. กิจกรรมในปัจจุบันที่ยังคงปฏิบัติอยู่และแผนงานในอนาคต

กิจกรรมในปัจจุบันที่ยังคงปฏิบัติ คือ กิจกรรมที่ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดให้ทำ ได้แก่ โครงการการอบรมสมาชิกอาสาป้องกันหมู่บ้าน (อพป.) โครงการอบรมอาสาสมัครสายตรวจชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและ วี อาร์ ตำรวจหมู่บ้าน โครงการสมาชิกเพื่อนบ้านเตือนภัย โครงการอบรมให้สมาชิกแจ้งข่าวต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ การอบรมให้ความรู้ด้านการรักษาสุขภาพจราจรและการปลูกฝังทัศนคติการเคารพ กฎจราจร การฝึกอบรมประชาชนอาสาสมัครร่วมกับตำรวจ เป็นต้น ในอนาคตก็ยังคงดำเนินกิจกรรมเหล่านี้อย่างต่อเนื่องเพราะเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์และไม่สิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐ ได้แก่ การร่วมแรง

แผนงานในอนาคตเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ยังไม่คิดที่จะหยุดอยู่กับวิธีการปฏิบัติภารกิจแบบเดิมๆ แต่จะหมั่นคิดหาวิธีการใหม่ๆ ให้ได้ประสิทธิภาพมากขึ้น จะแสวงหาวิธีการเพื่อให้เข้าถึงประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความศรัทธาแก่ประชาชนให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่จำเป็นต้องทำตามระยะเวลาที่ สำนักงานแห่งชาติกำหนดให้ เพราะการแสวงหาความร่วมมือนั้นจะต้องทำต่อเนื่องทั้งปี และถ้าเป็นไปได้ก็ต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์รับผิดชอบงานเพียงวัตถุประสงค์เดียว คือมุ่งงานในด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว เพราะหากต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่ปราบปรามด้วย จะทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าถึงประชาชนและอาจทำให้ประชาชนเสื่อมความศรัทธา ไม่ความต่อเนื่องและจะมุ่งเน้นที่กิจกรรม ใช้งบประมาณน้อย ๆ ในการจัดทำกิจกรรม แต่ได้ผลบรรลุเป้าหมาย

ส่วนที่ 2 คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านอำเภอเวียง

สัมภาษณ์ วันศุกร์ที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 เวลา 9.00-16.00 น. ใช้เวลาโดยเฉลี่ย คนละ 3 ชั่วโมง

1) นายวิวัฒน์ มังกลาทัต

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียง อายุ 54 ปี นับถือศาสนาพุทธ ภูมิลำเนา ตำบลเวียง อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

2) นายมะยิ หามะ

ตำแหน่ง โต๊ะอิหม่าม (ผู้นำทางศาสนา) มัสยิดดารุสฮาดี อายุ 62 นับถือศาสนาอิสลาม ภูมิลำเนา อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

สัมภาษณ์ วันศุกร์ที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2546 เวลา 9.00-15.00น. ใช้เวลาโดยเฉลี่ยประมาณ 3 ชั่วโมง

3) นายดาเต็ เงาะ

ตำแหน่ง โต๊ะอิหม่าม (ผู้นำทางศาสนา) มัสยิดวาตอนียะห์ อายุ 66 นับถือศาสนาอิสลาม ภูมิลำเนา ตำบลกายูคละ อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

สัมภาษณ์ วันเสาร์ที่ 6 ธันวาคม พ.ศ.2546 เวลา 9.00-16.00 น. ใช้เวลาโดยเฉลี่ย
ประมาณ 3 ชั่วโมง

4) นายดับดุลลาเต๊ะ มะสะอึ

ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน บ้านต้อมายู หมู่1 อายุ 42 ปี นับถือศาสนาอิสลาม ภูมิลำเนา
ตำบลเวราวัณ อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

สัมภาษณ์ วันอาทิตย์ที่ 11 มกราคม พ.ศ.2547 เวลา 9.00-13.00 น. ใช้เวลาโดย
เฉลี่ย ประมาณ 3 ชั่วโมง

5) นายเปาซี สะแปอิง

ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน บ้านบางซุด หมู่1 อายุ 62 นับถือศาสนาอิสลาม ภูมิลำเนา
ตำบลหมอละ อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

สัมภาษณ์ วันพฤหัสบดีที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2546 เวลา 9.00-19.00 น. ใช้เวลาโดย
เฉลี่ย คนละ 3 ชั่วโมง

6) นายสตอปา ยะแนสะแม

ตำแหน่ง โต๊ะอีหม่าม (ผู้นำทางศาสนา)ประจำมัสยิดไล้ะจูด อายุ 54 นับถือศาสนา
อิสลาม ภูมิลำเนา ตำบลไล้ะจูด อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

7) นายมะยิ ยูไซ้ะ

ตำแหน่ง กรรมการมัสยิดไล้ะจูด (ผู้ใหญ่เก่าแก่ของบ้านไล้ะจูด) อายุ 58 นับถือ
ศาสนาอิสลาม ภูมิลำเนา ตำบลไล้ะจูด อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

8) นายมะยาลี มะดาโอ

ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านวังกะบือ อายุ 47 ปี นับถือศาสนาอิสลาม ภูมิลำเนา ตำบล
ไล้ะจูด อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

สัมภาษณ์ วันเสาร์ที่ 10 มกราคม พ.ศ.2547 เวลา 9.00-16.00 น. ใช้เวลาโดยเฉลี่ย
คนละประมาณ 3 ชั่วโมง

9) นายสตอปา ดาโอะ

ตำแหน่ง โต๊ะอีหม่าม (ผู้นำทางศาสนา) มัสยิดบราโฮมห์ อายุ 44 นับถือศาสนา
อิสลาม ภูมิลำเนา ตำบลแม่ตง อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

10) นายสตอปา ลือสะ

ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลแม่ตง อายุ 62 ปี ศึกษาศาสนา
อิสลาม ภูมิลำเนา ตำบลแม่ตง อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

1. สภาพพื้นที่บริเวณชุมชนก่อนปี 2542 ว่ามีลักษณะอย่างไร / ความถี่ในการเกิด อาชญากรรม/ ระดับความรุนแรงของอาชญากรรมที่เกิด

สภาพพื้นที่บริเวณชุมชนแต่เดิมก็เป็นชุมชนชาวบ้านธรรมดาไม่มีอะไรมากมาย เป็น
สังคมชนบทอยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ ประมาณ 4-5 หลัง ก็เป็นเครือญาติพี่น้องกันเอง มีบ้านที่แยกเดี่ยว ๆ
ก็มีแต่จะอยู่ในสวนยาง ไม่มีไฟฟ้าใช้ ส่วนใหญ่ก็จะอยู่เป็นหมู่บ้านไม่ใหญ่เท่าใดนัก ประชาชนก็จะ
อยู่อย่างสงบ

การเกิดอาชญากรรม โจร ขโมย ผู้ร้ายนั้นไม่ค่อยมีมาตั้งแต่ไหนแต่ไร ประชาชนจะเคร่ง
ศาสนามากจะไม่ค่อยกระทำความผิด จะมีก็การลักทรัพย์เพียงเล็กน้อย เช่น การขโมยยาพารา
แผนไปขาย การเกิดเหตุการณ์นี้ส่วนใหญ่จะเป็นคนนอกพื้นที่ติดยาเสพติดเข้ามากระทำความผิด
มากกว่าคนในพื้นที่ ชุมชนไม่ค่อยมีเรื่องร้ายแรงใหญ่โตเกิดขึ้นมากนัก

2. ทศนคติ และการให้ความร่วมมือของคนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ในหมู่บ้านหรือชุมชนจะมีตำรวจเข้ามาพูดคุยเข้ามาให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ
ที่มีความเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลง หรือต้องการให้ร่วมมือในการกระทำกิจกรรม ชาวบ้านก็รู้สึก
ดีมากที่มีตำรวจเข้ามา เพราะรู้การที่ตำรวจเข้ามามักจะมีเรื่องดีเกิดขึ้น เช่น มีการพัฒนาพื้นที่
สาธารณะให้ชุมชน

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ขอความร่วมมือในเรื่องต่างๆ นั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ จะต้อง
ชี้แจงให้ใ้ละเอียดถี่ถ้วน หรือผู้นำทางศาสนาทราบและใ้ละเอียดถี่ถ้วนจะเป็นผู้แจ้งให้ชาวบ้านทราบอีกต่อ
หนึ่ง ถ้าผู้นำศาสนาสั่งงานหรือขอความร่วมมือจากชาวบ้าน ชาวบ้านจะเชื่อทุกคนและให้ความ
ร่วมมือเป็นอย่างดีแต่ถ้าตำรวจมาสั่งงานให้ชาวบ้านโดยตรง ชาวบ้านก็จะทำตามคำแนะนำแต่
จะต้องใช้เวลานานกว่าจะได้รับความร่วมมือทั้งหมดซึ่งจะเสียเวลา ส่วนใหญ่หากมีเรื่องสำคัญ
ชาวบ้านจำเป็นต้องทราบก็มีการนัดประชุมพบปะกันหน้ามาชี้แจงที่มัสยิดในวันศุกร์เพราะ
ชาวบ้านจะมาร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ผู้แจ้งให้ทราบคือ ผู้นำทางศาสนาหรือใ้ละเอียดถี่ถ้วน

นายวิวัฒน์ มังกลาเทศ “ตำรวจชุมชนก็จะเข้ามาพูดคุย ทักทายกับชาวบ้านอยู่เรื่อยๆ และก็เข้ามาให้ความรู้ต่างๆ ว่าชาวบ้านต้องการอะไร มีปัญหาอะไรหรือไม่ ชาวบ้านทุกคนก็ชอบตำรวจหมดเพราะเวลาที่ตำรวจเข้ามาที่ก็มาช่วยทำงาน พัฒนาสิ่งต่างๆ ให้” (21 พ.ย. พ.ศ. 2546 ณ โรงเรียนบ้านเว้ง อำเภอเว้ง เวลา 9.00-12.00 น.)

นายดาเต้ เงาะ “บางครั้งตำรวจก็มาขอความช่วยเหลือบ้างแต่จะต้องไปบอกผ่านโต๊ะอิหม่ามก่อน จากนั้นโต๊ะอิหม่ามก็จะมาพูดในมัสยิดหลังจากปฏิบัติพิธีการทางศาสนาเสร็จ ถ้าตำรวจไม่ผ่านโต๊ะอิหม่ามมาบอกเลย ชาวบ้านจะไม่ค่อยสนใจเท่าโต๊ะอิหม่ามพูด” (5 ธ.ค. พ.ศ. 2546 ณ มัสยิดวาตอนีเยาะห์ อำเภอเว้ง เวลา 9.00-12.00 น.)

3. ลักษณะการสื่อสาร บทบาทการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและคนในชุมชน

มีทั้งการสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สำหรับการสื่อสารอย่างเป็นทางการจะมีกระบวนการในแจ้งข่าวสารจะต้องแจ้งผ่านผู้นำทางศาสนาที่มัสยิด ในวันศุกร์ เวลาหลังเที่ยงเสมอ จะเป็นการแนะนำตัวให้ชาวบ้านเป็นที่รู้จักและแจ้งภารกิจที่เข้ามาในชุมชน และเมื่อรู้จักคุ้นเคยก็จะสื่อสารกันเป็นการส่วนตัวตามบ้านได้

ลักษณะการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการจะมีลักษณะแบบเป็นกันเอง เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จะเข้าออกได้ทุกบ้านอย่างสนิทสนม ชาวบ้านชอบให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาในหมู่บ้านบ่อย ตำรวจเข้ามาที่บ้านจะรู้สึกดีใน คุ้นใจและเป็นเกียรติ ถ้ามีเรื่องที่ต้องการความร่วมมือหรือเรื่องที่เป็นทางการนั้นจะต้องเป็นที่มัสยิด แต่ส่วนใหญ่ประชาชนอยากให้มาที่บ้านมากกว่าและอยากให้มาบ่อย การที่ตำรวจเข้ามาในหมู่บ้านก็จะมีแต่เรื่องดี ๆ มีการพัฒนา มีการช่วยเหลือ มีความรู้ใหม่ๆ ตำรวจจะเข้ามาให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น กฎจราจร การทำพรบ. รถยนต์ เรื่องการป้องกันยาเสพติด วิธีการป้องกันอาชญากรรมด้วยตนเองเบื้องต้น เข้ามาพัฒนาชุมชน เข้ามาทำกิจกรรมกับเยาวชน และให้ความเข้าใจในการทำงานของตำรวจ และประชาชนมีความเข้าใจตำรวจมากขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่รักตำรวจที่นี้ เวลาไปทำธุระที่ใดก็ขอให้เห็นตำรวจอยู่จะทำให้คุ้นใจ และประชาชนเห็นว่าตำรวจเป็นผู้ที่ทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทุกเรื่อง

4. ลำดับขั้นของการสื่อสารระหว่างตำรวจกับคนในชุมชน

การสื่อสารของตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นั้นจะต้องผ่านผู้นำศาสนา ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางธรรมชาติ ผู้นำท้องถิ่น อบต. ก่อนที่จะเข้าถึงประชาชน แต่ส่วนมากชาวบ้านจะเชื่อผู้นำศาสนามาก เพราะอาจว่าด้วยภาษา ที่จะทำให้ความเข้าใจ หรือความรู้ที่ผู้นำศาสนามี ต้องชี้แจงให้ผู้นำศาสนาทราบก่อนและถ่ายทอดอีกครั้ง

5. เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการเข้าถึงคนในชุมชนอย่างไร ตำแหน่งของเจ้าหน้าที่

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าหาชุมชนได้นั้นส่วนใหญ่จะผ่านผู้นำทางศาสนา ก่อนโดยการแนะนำตัวเองและที่เข้ามาในชุมชนมีภารกิจหน้าที่อะไรก็จะไปชี้แจงแนะนำกันที่มีสยิดในวันศุกร์เป็นประจำ

ใช้กิจกรรมเป็นสื่อและใช้การเข้าเยี่ยมเยียนชาวบ้านเป็นสื่อกิจกรรม โครงการต่างๆ เข้ามาในชุมชน เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับคนในชุมชน ประชาชนก็จะเกิดความศรัทธาแล้วก็จะไว้วางใจและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอย่างดี

เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ระดับชั้นประทวนและก็เป็นเจ้าหน้าที่คนเดิมที่เข้ามาเป็นประจำ เป็นตำรวจที่ทำหน้าที่ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ชาวบ้านจะรู้จักเป็นอย่างดีทุกคน เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นคนที่ อ้าเออแว้ง เกิดอ้าเออแว้งก็จะรู้จักชาวบ้านมานาน แต่ตำรวจที่มียศมากมาย นั้นนาน ๆ จะเข้ามาและจะเข้าก็ต่อเมื่อมารับตำแหน่งใหม่เข้ามาแนะนำตัวให้รู้จักอย่างเป็นทางการที่มีสยิด

6. เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้สื่อใดบ้างในการเข้าถึงคนในชุมชน โปรดอธิบายโดยละเอียด

สื่อที่ใช้ส่วนใหญ่คือ สื่อบุคคล ได้แก่ ตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้ ชี้แจงให้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ สำหรับเนื้อหานั้นก็มีการพูดคุยปกติ การให้ความรู้แนะนำสิ่งต่างๆ สื่อเอกสาร หนังสือ คู่มือประชาชน มีประโยชน์มากจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายต่างๆ ที่ประชาชนทั่วไปควรทราบ แผ่นพับ โปสเตอร์เจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำติดตัวไว้เพื่อแจกให้แก่ชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอเนื้อหาจะเกี่ยวกับการรณรงค์ในเรื่องต่างๆ หรือความรู้ทางกฎหมายเบื้องต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดงานในลักษณะต่างๆ (สื่อเฉพาะกิจ) อีกด้วย เช่นการจัดอบรมความรู้ในการระวังป้องกันภัยจากยาเสพติด อาชญากรรม การติดป้ายประกาศ บอร์ดประจำหมู่บ้านไว้ตามจุดที่สำคัญภายในหมู่บ้าน เช่น มีสยิดจะมีการจัด ป้าย บอร์ดแสดงการทำงานของ

7. ความรู้สึกของคนในชุมชนที่มีต่อสื่อของเจ้าหน้าที่

ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกพอใจและเห็นความสำคัญของข้อมูลเอกสารที่นำไปแจกนั้นมีประโยชน์มากและมีความรู้นำไปใช้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคู่มือประชาชน ส่วนในรูปแบบความสวยงามหรือสีสัน นั้นประชาชนไม่เน้น แต่จะมองที่สาระประโยชน์ หากเอกสารที่แจกนั้นมีความรู้มีประโยชน์จริง ก็จะชอบและต้องการเก็บไว้ใช้เป็นประจำ และต้องการจำนวนมาก และหลากหลายเรื่อง แต่อยากให้มี 2 ภาษา คือภาษาไทยกลาง และมีภาษาอิสลามด้วย เพื่อผู้ใหญ่ที่มีอายุมากหน่อยอ่านเองได้โดยไม่ต้องให้ลูกหลานมาอ่านให้ ถ้ามี 2 ภาษาได้จะยิ่งมีประโยชน์และมีความสำคัญเป็นอย่างมากยิ่งขึ้น

นายสตอปา ยะแนสะแม “ชาวบ้านชอบเอกสารที่เจ้าหน้าที่นำมาแจกด้วยเพราะมีประโยชน์จริงๆ ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ได้สนใจในเรื่องของสีสันว่าจะสวยสด แต่จะดูที่มีประโยชน์จริงๆ มากกว่า และถ้ามีภาษาอาหรับได้ก็จะดี เพราะปัจจุบันมีเป็นภาษาไทยอย่างเดียว”

(4 ธ.ค. พ.ศ. 2546 ณ มัสยิดโละละจุด อำเภอเวียง เวลา 9.00-12.00 น.)

8. ทักษะคติของคนในชุมชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหลังจากมีการเข้าถึงประชาชนแล้ว

แต่ก่อนนั้นประชาชนมีความเกรงกลัวตำรวจมากเพียงแคเห็นก็ตัวสั่นแล้วถึงแม้จะไม่มี ความผิดก็ตาม แต่เมื่อมีตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เริ่มเข้ามาในชุมชนมาแนะนำตัวอย่าง เป็นทางการให้ประชาชนรู้จักและเข้ามาทำความสนิทสนมแล้วที่มัสยิดโดยผ่านผู้นำศาสนา ชี้แจง ให้ทราบที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ทำอะไร เข้ามาเพื่อทำอะไร เข้ามาสร้างความคุ้นเคยยังเข้า ร่วมประกอบกิจกรรมกับชาวบ้านเข้ามาช่วยพัฒนาชุมชนและให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมกิจกรรมของ ทางเจ้าหน้าที่รัฐ ชาวบ้านเริ่มเข้าใจ มีความรู้สึกที่ดี มีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ การ

นายมะยิ หามะ “เมื่อก่อนกลัวตำรวจมาก ไม่ค่อยมีใครอยากจะเข้าไปคุย เพราะรู้สึกว่าเป็นข้าราชการใหญ่ เป็นไปได้อย่าเข้ามาใกล้กันเลยแต่มาภายหลังมีตำรวจ ชุมชนเข้ามาพูดคุยทักทายเป็นกันเองกับชาวบ้าน มาบอกข่าวสารต่างๆ มาช่วยทำงาน ต่าง ๆ ของชุมชน และก็มีกิจกรรมมาให้ทำสนุก ๆ ชาวบ้านก็เลยเริ่มชอบตำรวจตั้งแต่นั้น มา เดี่ยวนี้เห็นตำรวจมาดีใจกัน อยากให้ตำรวจมาอยู่ใกล้บ้าน ๆ” (21 พ.ย. พ.ศ. 2546 ณ มัสยิดดารุสลฮาดี เวลา 13.00-16.00 น.)

9. คนในชุมชนมีการให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานหรือไม่

คนในชุมชนนั้นมีความรู้สึกที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อตำรวจต้องให้ร่วมมือในเรื่องใด ชาวบ้านก็จะเต็มใจพร้อมให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมของตำรวจในทุกเรื่องโดยไม่มีเงื่อนไข หรือมีข้อแม้ใดๆ ทั้งสิ้น อาทิ การให้ข้อมูลเบาะแสของผู้ที่ติดยาเสพติด ค้ายาเสพติด การให้ข้อมูล แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในคดีการลักทรัพย์ การช่วยเหลือทรัพย์สินของทางราชการ และการร่วมประชุม จัดกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกครั้ง

นายสตอปา ยะแนสะแม กล่าวว่่า “ชาวบ้านทุกคนก็ให้ความร่วมมือกับ เจ้าหน้าที่ตำรวจดีทุกคน เจอก็อทักทาย ก็รัก งานที่ช่วยตำรวจก็มีตั้งแต่เข้าประชุม บางคน ไม่เคยขาดเข้าทุกครั้งเพราะการประชุมจะหลังจากทำพิธีละหมาดเสร็จแล้ว พอเข้าไป แล้วก็ไม่ได้นั่งฟังอย่างเดียวแสดงความเห็นด้วย อะไรที่ฟังดูแล้วเรามีความเห็นก็เสนอ ออกไป เช่น ก็การจัดงานต่างๆ ที่มัสยิด การที่ตำรวจขอให้ชาวบ้านจัดคนไปเข้าอบรม เพื่อไปช่วยตำรวจเข้าเวรก็ช่วย ส่วนใหญ่ก็ช่วยสอดส่องมองดูกันอยู่แล้ว ใครแปลกหน้า เข้ามาก็ไปบอกเพื่อนบ้าน บอกผู้ใหญ่ ถ้ามาหลายๆ ครั้งแล้วดูไม่น่าไว้ใจก็จะโทรไปหรือ ใช้เต็กรังไปบอกตำรวจที่เข้าอยู่ใกล้ๆ ให้มาเดินวนๆ ดูหน่อย

เวลากลางคืนดึกๆ ก็เคยออกไปเดินตรวจทั้งกับตำรวจและก็กลุ่มที่ชาวบ้านจัด ขึ้นมาด้วย ตั้งแต่อยู่มาก็ยังไม่เคยมีอะไรใหญ่ๆ ให้สืบเบาะแสอะไร ก็มีอย่างนี้แค่นี้ อาชญากรรมเรื่องโจร ขโมยยางก็มีบ้าง ตีกันก็มีนิดหน่อยแต่ก็ไม่ได้ลงมือกันรุนแรง”

(4 ธ.ค. พ.ศ. 2546 ณ มัสยิดไล้ะจุด อำเภอแว้ง เวลา 9.00-12.00 น.)

10. คนในชุมชนให้ความสนใจในเรื่องของการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมหรือไม่ มากน้อยเพียงไร โปรดอธิบายโดยละเอียด

คนในชุมชนทุกคนนั้นให้ความสนใจในเรื่องของการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเป็นอย่างมาก เพราะคนในอำเภอเวียงเป็นผู้เคร่งครัดศรัทธาศาสนาไม่ชอบให้คนกระทำความผิด หากคนใดในชุมชนกระทำความผิดก็จะร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการให้ข้อมูลเบาะแสของผู้กระทำความผิดและไม่ชอบให้ลูกหลานติดยาเสพติด หากมีสมาชิกในบ้านหรือลูกหลานติดยาเสพติดก็จะติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้นำตัวไปบำบัดรักษาหรือเข้าจับกุมอย่างเด็ดขาดรวดเร็ว เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกหลานของตนเองไปสร้างความสะดวกร้อนให้กับผู้อื่น นอกจากนั้นคนในชุมชนก็จะช่วยกันสังเกตบุคคลที่เข้าออกในพื้นที่ว่าเป็นบุคคลที่คุ้นเคยหรือไม่และเมื่อเกิดสิ่งผิดปกติก็จะติดต่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาตรวจสอบและรายงานความเคลื่อนไหวในชุมชนให้ทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะนี้ได้เกิดสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ชาวอำเภอเวียงก็เป็นชุมชนหนึ่งที่อาศัยอยู่ในจังหวัดใกล้เคียง 3 จังหวัดดังกล่าวก็จะช่วยกันสอดส่องดูแล ช่วยงานตำรวจในการดูแลรักษาความสงบในบ้านเมืองมากยิ่งขึ้น และอีกอย่างเพื่อเป็นการป้องกันตัวเองให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

11. เจ้าหน้าที่ตำรวจตำแหน่งใดที่คนในชุมชนรู้จักมากที่สุด ให้ความสนใจมากที่สุด

ส่วนในเรื่องนี้ชาวบ้านรู้จักสนิทสนมกับทุกคน โดยเฉพาะแล้วไม่มีใครมากกว่าใครเพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาอยู่เสมอๆ อย่างไม่ถือตนว่าจะมียศใหญ่แค่ไหน ขอเพียงมีหน้าที่ก็จะลงมา กัน จึงทำให้คนในชุมชนจะรู้จักตำรวจทุกคนเป็นอย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพราะตำรวจเหล่านี้จะเข้าไปในชุมชนบ่อย เข้าไปคลุกคลีอยู่กับชาวบ้าน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อาวุโส อาศัยอยู่ในชุมชนมานานหรือเป็นคนในพื้นที่บ้านเกิดอยู่ที่อำเภอเวียงก็จะรู้จักกันเป็นอย่างดีของคนในชุมชนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ก็จะรู้จักตำรวจกันทั้งนั้น

12. คนในชุมชนมีการสื่อสารกันเองหรือไม่อย่างไร

คนในชุมชนมีการสื่อสารกันเองเป็นประจำ ชาวไทยอิสลามก็มีการสื่อสารกับชาวไทยพุทธเช่นกัน ไม่มีการแบ่งแยก แต่ถ้าชาวอิสลามจะสื่อสารกันเองเป็นกลุ่มใหญ่ก็มีมัสยิด แต่ถ้าเป็นชาว

13. คนในชุมชนมีวิธีการใดถ้าต้องการจะสื่อสารกับตำรวจ โปรดอธิบายโดยละเอียด

คนในชุมชนถ้ามีปัญหาที่ต้องการจะแก้ไขหรือต้องการพัฒนาพื้นที่สาธารณะก็จะรวมกลุ่มกันประชุมในเบื้องต้นก่อนและเมื่อได้ข้อสรุปภายในกลุ่มแล้ว ก็จะนำเรื่องไปปรึกษากับโต๊ะอิหม่ามหรือผู้นำศาสนา ผู้นำศาสนาก็จะประสานไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เข้ามาพูดคุยหรือหาทางช่วยเหลือแก้ไขพัฒนา หากมีปัญหาหรือเรื่องที่เป็นทางการจะต้องมีการผ่านผู้นำศาสนา ก่อน แล้วถึงจะมาถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ถ้าเป็นเรื่องในแง่ของกฎหมาย เช่น แจ้งความเอกสารหาย บัตรประชาชนหาย ขับรถเขี่ยวชน ผิดกฎจราจร ก็จะมีผู้นำศาสนา หรือผู้ใหญ่บ้านมาช่วย เพื่อช่วยพูดให้ เพราะประชาชนไม่ค่อยมีความรู้ต้องหากคนมาเป็นเพื่อนเป็นกำลังใจแต่ถ้าเป็นเรื่องทั่วไปที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดจาทักทายถามสารทุกข์สุกดิบ ก็สามารถพูดคุยกันได้เลย

14. ท่านคิดว่าตำรวจควรจะทำอย่างไร

จากที่ผ่านมามีตำรวจก็เข้าถึงประชาชนชาวบ้านได้ด้วยดี ไม่เป็นกิจกรรมที่เข้าไปร่วมทำกับคนในชุมชน การมีกิจกรรมของตำรวจให้ประชาชนเข้าไปร่วมด้วย การปฏิบัติตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นดีอยู่แล้ว แต่ถ้าจะให้ดียิ่งๆ ขึ้นไปอยากให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาตั้งที่ทำการอยู่ในหมู่บ้าน จะได้เข้าไปช่วยประชาชนได้สะดวกและตลอดเวลา เพราะตำรวจเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ดีที่สุดของคนในพื้นที่นี้

จากคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่าเกือบจะทุกประเด็นที่สัมภาษณ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์อำเภอแวงและชาวบ้านอำเภอแวง มีความสอดคล้อง

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบข้อมูลปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มี
บทบาท ลักษณะการสื่อสารและการใช้สื่อกับประชาชนในพื้นที่อย่างไร

กลุ่มที่ศึกษา	บทบาทการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับชาวบ้าน			
	บทบาทหน้าที่	สื่อที่ใช้	ลักษณะการสื่อสาร	สาร
1)เจ้าหน้าที่ ตำรวจชุมชนและ มวลชนสัมพันธ์	มีบทบาทในการ ช่วยกระตุ้นให้ ชาวบ้านเกิดความ ต้องการที่จะ ป้องกัน อาชญากรรม โดยมี บทบาทประกอบ กันหลายลักษณะ คือ 1.ทำความเข้าใจ สนมกับชาวบ้าน 2.ให้ควมรู้ เกี่ยวกับกฎหมาย 3.การเข้าไปมีส่วน ร่วมในกิจกรรมของ ชุมชน	การสื่อสารกับ ชาวบ้านนั้น ใช้ สื่อบุคคลเป็น หลักซึ่งได้แก่ ผู้นำทางศาสนา และผู้นำชุมชน (โต๊ะ อีหม่าม, ผู้ใหญ่บ้าน, ปลัด และสมาชิกอบต.) สื่อที่ใช้รองลงมา ก็คือ หนังสือเวียนซึ่ง จะมีใช้น้อยมาก ส่วนใหญ่เป็น การบอกเล่าและ นัดประชุมที่	การสื่อสารเป็นการ สื่อสารแบบสอง ทางแบบ เผชิญหน้ากัน มีทั้ง การสื่อสารระหว่าง บุคคล(การพบปะ เยี่ยมเยียนชาวบ้าน ตามบ้าน)และการ สื่อสารกลุ่มย่อย(ที่ มัสยิด) การสื่อสาร แบบเป็นทางการก็ มีบ้างเมื่อต้องการ ให้ข่าวสารที่สำคัญ จากทางราชการ หรือการอบรมต่างๆ ทิศทางการไหลของ	โดยส่วนใหญ่แล้ว สารที่ส่งถึง ชาวบ้านได้แก่ 1.ข่าวสารที่ ประสานสร้าง ความสัมพันธ์กับ ชาวบ้าน อาทิการ พูดคุยทักทายกัน ตามปกติใช้เมื่อ พบปะเยี่ยมเยียน 2. ข่าวสารที่ เกี่ยวกับทาง ราชการมาแจ้งให้ ทราบ และการ อบรมต่างๆ 3. ข้อมูลข่าวสารที่

	4.ให้ความรู้ในการป้องกันระวังภัยจากอาชญากรรม	สื่อพิเศษที่เจ้าหน้าที่ใช้ โดยการเข้าไปร่วมประกอบกิจกรรมกับชาวบ้านในชุมชนอำเภอเวียง เช่น การพัฒนาปรับปรุงมัสยิด การ		
--	--	---	--	--

ตารางที่ 1 (ต่อ)

		จัดดูแลหลุมฝังศพ การจัดทำโครงการมอบสิ่งของต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่คนชรา เป็นต้น		
2. ชาวบ้านอำเภอเวียง	มีบทบาทช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความต้องการที่จะป้องกันอาชญากรรมด้วยตนเอง โดยเจ้าหน้าที่จะมีบทบาทหลายด้านคือ 1. ทำความสนิทสนมกับชาวบ้าน	ใช้สื่อบุคคลเป็นหลักซึ่งจะเข้ามาติดต่อกับผู้นำทางศาสนาและผู้นำชุมชน คือ โต๊ะอิหม่าม ผู้ใหญ่บ้าน ปลัด และสมาชิก อบต. และบางครั้งก็จะมีหนังสือเวียนซึ่งปกติแล้วใช้น้อย	เป็นการสื่อสารสองทาง แบบเผชิญหน้ากัน มีทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยการพบปะเยี่ยมเยียนชาวบ้านตามบ้าน และการสื่อสารกลุ่มย่อยที่พบกันที่มัสยิด การ	โดยส่วนใหญ่แล้วสารที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ตำรวจได้แก่ 1. ข่าวสารที่ประสานสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้าน เช่น การพบปะเยี่ยมเยียน 2. ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับทาง

	<p>2. ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย</p> <p>3. การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน</p> <p>4. ให้ความรู้ในการป้องกันระวังภัยจากอาชญากรรม</p>			<p>3. ข้อมูลข่าวสารที่เป็นการกระตุ้นหรือขอความร่วมมือจากชาวบ้านจากการจัดประชุม การแสดงความคิดเห็นของชาวบ้านในเรื่องการป้องกัน</p>
--	---	--	--	---

ตารางที่ 1 (ต่อ)

		<p>กรรมกับชาวบ้าน เช่น การพัฒนา ปรับปรุงมัสยิด การจัดดูแลหลุมฝังศพ การมอบสิ่งของต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่คนชรา และคนในชุมชน เป็นต้น</p>	ถึงและรวดเร็ว	อาชญากรรม
--	--	--	---------------	-----------

จากตารางเปรียบเทียบสรุปได้ว่า

1. บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีการสื่อสารกับชาวบ้านนั้นมีด้วยกัน 4 ลักษณะ คือ
  1. การเข้าพบปะสร้างความสนิทสนม
  2. การให้ความรู้ด้านกฎหมาย

3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

4. ให้ความรู้ในการระวังป้องกันตนเองจากอาชญากรรม

2. สื่อที่ใช้ในการสื่อสารกับชาวบ้านเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพได้แก่

2.1 สื่อบุคคล ได้แก่ ผู้นำศาสนา (โต๊ะอิหม่าม) ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน ปลัด อบต.

สมาชิก อบต. และครู เป็นต้น)

2.2 สื่อกิจกรรมพิเศษ คือ กิจกรรมต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนฯ เข้าไปร่วมกับชาวบ้าน รวมถึงกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ จัดขึ้นกับชุมชนด้วย

2.3 สื่ออื่นๆ ได้แก่ เอกสารแผ่นพับ หนังสือเวียน บอร์ดประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

3. ลักษณะการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

3.1 ทิศทางการไหลของข่าวสารเป็นแนวราบ และมีการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายหลากหลายระดับ (ผู้นำ ชาวบ้าน) การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (two – way communication) ทั้งสองฝ่ายเผชิญหน้ากัน (face to face)

4. เนื้อหาของสาร

4.1 เนื้อหาที่เกี่ยวกับการประสานสัมพันธ์ อาทิ การพบปะพูดคุย การตรวจเยี่ยม การร่วมประกอบกิจกรรมกับชุมชน ชาวบ้าน การมอบของใช้สิ่งของที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตแก่ผู้พิการและผู้ชราภาพ เป็นต้น

4.2 เนื้อหาที่เกี่ยวกับราชการ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายประชาชน เบื้องต้น การรักษากฎหมาย เป็นต้น

4.3 การให้ข่าวสารเพื่อกระตุ้นและขอความร่วมมือชาวบ้านอำเภอแว้งในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม อาทิ การจัดถนนรงค์ต่างๆ การจัดอบรมโครงการ VR ตำรวจชุมชน การจัดอบรมการป้องกันยาเสพติด เป็นต้น

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบข้อมูลปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 ประชาชนในพื้นที่มีความรู้และเห็นความ

สำคัญของการร่วมมือกับภาครัฐในการป้องกันอาชญากรรมอย่างไร

กลุ่มที่ศึกษา	ความเข้าใจในความสำคัญของการป้องกันอาชญากรรม	ความร่วมมือจากชาวบ้านอำเภอแว้งในการป้องกันอาชญากรรม
1)เจ้าหน้าที่ตำรวจ	มีความเป็นอยู่แบบชาวไทย	1) การร่วมออกความคิดเห็นในการ

		<p>2) การให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จัดขึ้น อาทิ การจัดอบรมเกี่ยวกับกฎหมาย การขอความร่วมมือในการระงับภัยอาชญากรรม เป็นต้น</p> <p>3) การให้ข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานของตำรวจ หรือเป็นเบาะแสไขคดีได้</p>
--	--	--

ตารางที่ 2 (ต่อ)

<p>2. ชาวบ้านอำเภอแฉ่ง</p>	<p>มีความเป็นอยู่แบบชาวไทยชนบท นานๆ ครั้งจึงจะเกิดอาชญากรรมที่ร้ายแรง ชาวบ้านส่วนใหญ่ต่างคนต่างดูแลตนเองและไม่ค่อยสนใจในการป้องกันอาชญากรรมเพื่อส่วนรวมเท่าไรนัก</p>	<p>1) ร่วมออกความคิดเห็นในการประชุมกลุ่มย่อยในการคิดหาวิธีแก้ไขปัญหามหาชน</p> <p>2) ให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จัดขึ้น อาทิ การจัดอบรมเกี่ยวกับกฎหมาย การขอความร่วมมือในการระงับภัยอาชญากรรม การเข้าร่วมประชุม เป็นต้น</p> <p>3) ให้ข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานของตำรวจ หรือเป็นเบาะแสของคนร้ายได้</p>
----------------------------	--	--

จากการเปรียบเทียบในตารางที่ 2 สรุปได้ว่า

1. ความเป็นอยู่แบบชาวไทยชนบท ในพื้นที่ไม่มีอาชญากรรมที่ร้ายแรงเกิดขึ้นบ่อยนัก จึงทำให้ชาวบ้านขาดความเอาใจใส่ดูแลป้องกันอาชญากรรมอย่างถูกต้อง
2. ความร่วมมือของชาวบ้านอำเภอเวียงต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ
  - 2.1 การร่วมออกความคิดเห็นในการประชุมกลุ่มย่อย เป็นการระดมสมองของชาวบ้านในการคิดปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหา
  - 2.2 การให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จัดขึ้น อาทิ การจัดอบรมเกี่ยวกับกฎหมาย การขอความร่วมมือในการระงับภัยอาชญากรรม การเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น
  - 2.3 การให้ข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานของตำรวจหรือเป็นเบาะแสของคนร้ายซึ่งจะเป็นกุญแจสำหรับการไขคดีได้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบตามปัญหานาวิจัยข้อที่ 3 ปัจจัยใดที่ทำให้ชาวชุมชนอำเภอเวียงมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม

กลุ่มที่ศึกษา	ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม
1) เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนฯ	<p>1) ใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ที่มีการจัดเวรในการเข้าพบกับประชาชนตามบ้านเรือนต่างๆ มีการติดต่อสื่อสารผ่านกลุ่มผู้นำทางศาสนาซึ่งก็คือผู้นำทางความคิดของชาวบ้านแล้วให้ผู้นำดังกล่าวไปกระจายข่าวสาร เผยแพร่ข่าวสารต่ออีกครั้ง ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนฯ ก็จะร่วมกระจายข่าวสารอีกทอดหนึ่งด้วย การสื่อสารจึงการกระจายข่าวสารตามกลุ่มเป้าหมายหลากหลายระดับ การเผยแพร่ข่าวสารก็พบกันตัวต่อตัวซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล หากชาวบ้านไม่เข้าใจต้องการซักถามก็สามารถถามเจ้าหน้าที่หรือผู้นำเพื่อทราบคำตอบได้ทันที ภาษาที่ใช้ก็จะใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นหลัก</p> <p>2) เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนฯ มีความตั้งใจจริงและแข็งขันในการปฏิบัติงาน ทำให้มีส่วนกระตุ้นให้ชาวบ้านให้ความร่วมมือได้มาก</p>

	<p>3) ความร่วมมือเกิดขึ้นได้จากความเป็นชุมชนอำเภอแวงและความศรัทธาทางศาสนา เพราะชุมชนอำเภอแวงแต่เดิมเป็นชุมชนที่มีความสงบเรียบร้อยมาก่อนแล้ว อีกทั้งศาสนาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยได้ เพราะชาวบ้านมีความเชื่อศรัทธาในศาสนาพุทธมากจึงพยายามที่จะป้องกันตนให้พ้นจากการกระทำ ความผิด ความเชื่อดังกล่าวนี้จึงได้ถูกถ่ายทอดไปยังลูกหลานอำเภอแวงให้ปฏิบัติตามต่อไป</p>
--	---

ตารางที่ 3 (ต่อ)

กลุ่มที่ศึกษา	ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม
2) ชาวบ้านอำเภอแวง	<p>1) เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนฯ มีการจัดเวรในการเข้าพบเยี่ยมประชาชนตามบ้านเรือน มีการติดต่อสื่อสารผ่านกลุ่มผู้นำทางศาสนาซึ่งก็คือผู้นำทางความคิด แล้วให้ผู้นำดังกล่าวไปกระจายข่าวสาร เผยแพร่ข่าวสารแก่ชาวบ้านซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ก็จะเชื่อผู้นำอยู่แล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนฯ ก็จะร่วมกระจายข่าวสารอีกทอดหนึ่งด้วย การสื่อสารมีการกระจายข่าวสารตามกลุ่มเป้าหมายหลากหลายระดับ การเผยแพร่ข่าวสารก็พบกันตัวต่อตัวซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล หากชาวบ้านไม่เข้าใจต้องการซักถามก็สามารถถามเจ้าหน้าที่หรือผู้นำเพื่อทราบคำตอบได้ทันที ภาษาที่ใช้ก็จะใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยอย่างไม่เป็นทางการเป็นหลัก</p> <p>2) เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนฯ มีความตั้งใจจริงและแข็งขันในการปฏิบัติงาน ทำให้ชาวบ้านเชื่อมั่นอยากให้ความร่วมมือยิ่งเจ้าหน้าที่มีความเหมือนและคุ้นเคยกับชาวบ้านมากเพียงไรก็มักจะได้รับ</p>

	<p>3) ชุมชนอำเภอเวียงนั้นแต่เดิมก็เป็นชุมชนที่รักสงบ ไม่ค่อยจะพบคดีอาชญากรรมแรงๆ ชักเท่าไร อีกทั้งชาวบ้านส่วนใหญ่ศรัทธาในศาสนาพุทธมาก จึงพยายามที่จะป้องกันตนให้พ้นจากการกระทำผิด ความเชื่อดังกล่าวนี้จึงได้ถูกถ่ายทอดไปยังลูกหลานอำเภอเวียงให้ปฏิบัติตามต่อไปจากคำสอนของ</p>
--	---

ตารางเปรียบเทียบปัญหานำข้อที่ 3 นี้ พบว่าปัจจัยอื่นที่ช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านอำเภอเวียงร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการป้องกันอาชญากรรม ได้แก่

1. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์และชาวบ้านอำเภอเวียง
2. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ
3. พื้นฐานของชุมชนอำเภอเวียงและความศรัทธาทางศาสนา

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบตามปัญหานำข้อที่ 4 แนวโน้มของการสื่อสารเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในอนาคตระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ และชาวบ้านอำเภอเวียง

กลุ่มที่ศึกษา	รูปแบบการสื่อสารในอนาคต	
	สื่อที่ใช้	ลักษณะการสื่อสาร
<p>1) เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์</p>	<p>1) สื่อบุคคล 2) สื่อกิจกรรมพิเศษ</p>	<p>ลักษณะการสื่อสารกับคนในชุมชนก็คงยังเป็นทิศทางการไหลแบบแนวนอน (Horizontal) โดยเน้นการสื่อสารระหว่างบุคคล (Two – way Communication) โดยใช้สื่อบุคคลที่เป็นผู้นำความคิด ความเห็นในชุมชนพื้นที่ เพราะเป็นสื่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่สุด สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ ภาษาที่คงใช้เป็น ภาษาไม่เป็นทางการ และเป็นภาษาในท้องถิ่นเอง การจัดระบบการเยี่ยมชาวบ้านในพื้นที่ก็จะยังให้คงอยู่ เพราะเป็น</p>

2) ชาวบ้านอำเภอเวียง	1) สื่อบุคคล 2) สื่อกิจกรรมพิเศษ	ต้องการให้ตำรวจชุมชน มีการเข้าถึงอย่างเสมอต้นเสมอปลายอย่างทุกวันนี้ เพราะชาวบ้านมีความสุขที่มีตำรวจอยู่ใกล้ตัว

จากตารางพบว่า ลักษณะการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ และคนในชุมชนก็ยังคงเป็นทิศทางการไหลแบบแนวนอน (Horizontal) โดยเน้นการสื่อสารระหว่างบุคคล (Two – way Communication) โดยใช้สื่อบุคคลที่เป็นผู้นำความคิด ความเห็นในชุมชนพื้นที่ เพราะเป็นสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่สุด สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ ภาษาก็คงใช้เป็น ภาษาไม่เป็นทางการ และเป็นภาษาในท้องถิ่นเอง การจัดระบบการเยี่ยม ชาวบ้านในพื้นที่ก็จะยังให้คงอยู่ เพราะเป็นการช่วยกระชับความสัมพันธ์กับชาวบ้าน ไม่ให้ห่างเหินกันไป

จากผลการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในบทที่ 4 นี้จะนำไปสู่การวิเคราะห์และการอภิปรายผลในบทต่อไป ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ผู้ศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องนำข้อมูลจากการศึกษาทั้งหมดมาเชื่อมโยงกันเพื่อหาข้อสรุปและผลการวิเคราะห์ปัญหานั้นได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาอำเภอแวงจังหวัดนครราชสีมา” ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการวิจัยจากการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ประเด็นใหญ่ได้ดังนี้

1. สภาพความเป็นชุมชนอำเภอแวง
2. ลักษณะการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับชาวบ้านอำเภอแวง
3. เครื่องมือที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารกับชาวบ้านอำเภอแวง
4. แนวทางและแผนงานการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในอนาคต

1. สภาพความเป็นชุมชนอำเภอแวง

ชุมชนชาวอำเภอแวงเป็นชุมชนที่มีความสงบเรียบร้อย เป็นชุมชนที่รักสันติ ไม่ค่อยมีปัญหาอะไรมาก ประชากรอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่มเป็นหมู่บ้านรูปแบบสังคมชนบท ชาวบ้านมีน้ำใจไมตรีต่อกันมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียว

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและมีความศรัทธาเคร่งครัดตามหลักคำสอนของศาสนา คนในพื้นที่มีอาชีพเป็นชาวสวนปลูกยางพาราเป็นส่วนใหญ่ และรับราชการ

ลักษณะความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นแต่เดิมจะเกรงกลัวตำรวจมาก ไม่ต้องการที่จะติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหากไม่จำเป็น เจ้าหน้าที่ตำรวจเองก็ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านเท่าที่ควร

ปัจจุบันนี้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเข้าใจกับชาวบ้านเป็นอย่างดี ชาวบ้านมีความรู้สึกที่ดีกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและรักเจ้าหน้าที่ตำรวจมาก มีการจัดทำกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์กับชาวบ้าน หากชาวบ้านเกิดปัญหา ก็จะนึกถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจและขอความช่วยเหลือ

ส่วนปัญหาอาชญากรรมที่เกิดในพื้นที่ อำเภอเวียงมีน้อยมาก ซึ่งน้อยมาก หากเกิดปัญหาขึ้นอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกี่ยวกับอาชญากรรม ประชาชนก็จะให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ตำรวจอย่างเต็มที่ อาทิ การให้ข่าว การให้เบาะแสของผู้กระทำความผิด การที่ประชาชนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

หากเกิดปัญหาขึ้นในพื้นที่อำเภอเวียงประชาชนก็จะมีส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยการนัดรวมกลุ่มจัดประชุมที่มีสภียัดประจำหมู่บ้านหรือประจำตำบลหรืออำเภอ ตามความสะดวก ความเหมาะสม ความเร่งด่วนของปัญหาของชาวบ้าน เพื่อหาหนทางแก้ไขปัญหานั้นๆ หรือเพื่อพัฒนาชุมชนร่วมกัน

2. ลักษณะการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับชาวบ้านอำเภอเวียง

ลักษณะการสื่อสารของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

การสื่อสารกับชาวบ้านจะเป็นการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการมีลักษณะเป็นกันเอง การสื่อสารมีการตอบโต้กลับ ลักษณะทิศทางการไหลของการสื่อสารมีลักษณะเป็นแนวระนาบคือ มีลักษณะการสื่อสารกับประชาชนด้วยกันเอง ประชาชนสามารถมีการแสดงความคิดเห็นต่อสารที่ได้รับได้ทันที ภาษาที่ใช้เป็นภาษาแบบไม่เป็นทางการ เช่นภาษาพูด ภาษาท้องถิ่น

เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ จะเน้นการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์และการโน้มน้าวผู้นำความคิด ได้แก่ ไต่ถามหาม ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ และชาวบ้าน ในการสื่อสารดังกล่าวนี้จะใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล (Two-way Communication) แบบเผชิญหน้า (Face to Face) กับผู้นำและชาวบ้าน

บทบาทและหน้าที่การสื่อสาร

บทบาทและหน้าที่การสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่ต่อการมีส่วนร่วมของชาวบ้านอำเภอเวียงที่มีต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั้น จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีบทบาทและหน้าที่การสื่อสารต่อบัณฑิต

- 1.1. บทบาทหน้าที่การให้ข่าวสาร (Information)
- 1.2. บทบาทหน้าที่ต่อสังคมประกิต (Socialization)
- 1.3. บทบาทการสื่อสารเพื่อกระตุ้นเร้า (Motivation)
- 1.4. บทบาทในการแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง (Debate and Discussion)

- 1.5. บทบาทในด้านการให้การศึกษ (Education)
- 1.6. บทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมวัฒนธรรม (Cultural Promotion)
- 1.7. บทบาทการให้ความบันเทิง (Entertainment)
- 1.8. บทบาทในการประสานสามัคคี (Integration) ซึ่งมีทั้งหมด 3 ด้านด้วยกัน
  - 1.8.1 เจ้าหน้าที่ตำรวจ จะต้องประสานความสามัคคีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจเอง
  - 1.8.2 ประสานความสามัคคีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและชาวบ้านอำเภอเวียง
  - 1.8.3 การประสานสามัคคีให้ระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน

ขั้นตอนการสื่อสาร

ขั้นที่ 1 เจ้าหน้าที่ตำรวจ จะเข้าพบประชาชนในพื้นที่กระจายกันตามความรับผิดชอบเพื่อหาข้อมูลของชาวบ้านและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

ขั้นที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์ชุมชนถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ว่าต้องการสิ่งใด

ขั้นที่ 3 การเข้าร่วมวางแผนกับกลุ่มผู้นำชุมชน

ขั้นที่ 4 การจัดการ การกระจายข่าวสารแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 5 การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติการโดยใช้สื่อต่างๆ เหล่านี้

- สื่อบุคคล คือตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจ

- สื่อพิเศษ ได้แก่ กิจกรรมต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ จัดขึ้นเพื่ออบรมให้กับ

ชาวบ้าน กิจกรรมที่ชาวบ้านกระทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่องและตำรวจ มีส่วนร่วม กิจกรรมที่เจ้าหน้าที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือชุมชน

- สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสาร แผ่นพับ ที่เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ

ขั้นที่ 7 การประเมินผล

3. เครื่องมือที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารกับชาวบ้านอำเภอเวียง

สื่อที่ตำรวจชุมชนใช้กับชาวบ้านอำเภอเวียง ได้แก่

1. สื่อบุคคล ซึ่งเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชนชนบท โดยใช้ผู้นำทางศาสนาซึ่งเป็นผู้นำความคิดเป็นสื่อและตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจเองที่แสดงถึงความจริงใจและศักยภาพที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ชาวบ้านได้

2. สื่อพิเศษ ได้แก่ การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ชาวบ้านโดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดบริบทต่างๆ ของกิจกรรม และการร่วมกับกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
3. สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่เป็นที่ชาวบ้านต้องการมาก ซึ่งได้แก่ เอกสารคู่มือการติดต่อกับทางราชการ หนังสือเวียนข่าวสารภายในชุมชน

4. แนวทางและแผนงานการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในอนาคต

ด้านการสื่อสาร

เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ยังคงการสื่อสารที่มีทิศทางกรไหลแบบแนวนอน (Horizontal) โดยเน้นการสื่อสารระหว่างบุคคล (Two – way Communication) โดยใช้สื่อบุคคลที่เป็นผู้นำความคิดความเห็น ภาษาก็คงใช้ภาษาไม่เป็นทางการและเป็นภาษาในท้องถิ่นเอง ยังคงใช้ระบบการเยี่ยมชาวบ้านในพื้นที่เพื่อกระชับความสัมพันธ์กับชาวบ้านไม่ให้ห่างเหินกันไป

ด้านการใช้กิจกรรมพิเศษ

1. ยังคงจะปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดในแผนงานจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป ได้แก่การจัดโครงการอบรม การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎจราจร การจัดโครงการอบรมสมาชิกอาสาป้องกันหมู่บ้าน เป็นต้น
2. การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายผลการวิจัย

ในหัวข้อการอภิปรายผลการวิจัยนี้ ผู้ศึกษาวิจัยขออภิปรายผลการวิจัย เรียงลำดับตามแนวปัญหานำวิจัยดังนี้

- 1.เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มีบทบาท ลักษณะการสื่อสารและการใช้สื่อกับประชาชนในพื้นที่อย่างไร
- 2.ประชาชนในพื้นที่มีความรู้และเห็นความสำคัญของการร่วมมือกับภาครัฐในการป้องกันอาชญากรรมอย่างไร
- 3.มีปัจจัยใดหรือไม่ที่ส่งผลให้พื้นที่อำเภอเวียงมีอาชญากรรมเกิดขึ้นน้อยที่สุด
- 4.แนวโน้มของการสื่อสารเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในอนาคตระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนในอำเภอเวียงจะเป็นอย่างไร

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 1. เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวชนสัมพันธ์มีบทบาท ลักษณะการสื่อสารและการใช้สื่อกับประชาชนในพื้นที่อย่างไร

บทบาทการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวชนสัมพันธ์

จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการส่งผลกระทบต่อให้ชาวบ้านเกิดความต้องการที่จะป้องกันอาชญากรรม คือ การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวชนสัมพันธ์ได้เข้าไปในพื้นที่ และใช้บทบาทการสื่อสารประกอบกับหลากหลายลักษณะได้แก่

1. การเข้าไปในพื้นที่สื่อสารกับชาวบ้านด้วยการทักทาย ถามไถ่ความเป็นอยู่อย่างเป็นกันเองเพื่อทำความสนิทสนมกับชาวบ้าน

2. การให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย ด้านต่างๆ

3. การเข้าไปในชุมชนเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรม

4. การให้ความรู้ในการระวังป้องกันภัยจากอาชญากรรม ทรัพย์สิน และความปลอดภัยในชีวิต

ซึ่งบทบาททั้ง 4 ที่กล่าวถึงนับว่า มีความสอดคล้องกับทฤษฎี ด้านการสื่อสารและบทบาทหน้าที่ของการสื่อสาร เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำหน้าที่โดยสอดคล้องกับหลักสำคัญของการติดต่อสื่อสาร ของ คัตลิป และเซนเตอร์ (Cutlip and Center, 1978) ทั้ง 7 ประการดังนี้

1.เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ สร้างความน่าเชื่อถือ (Credibility) ให้เกิดขึ้นในใจของชาวบ้านอำเภอเวียง ซึ่งเริ่มต้นด้วยบรรยากาศแห่งความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร ทำให้ผู้รับสารเกิดความเชื่อมั่นในแหล่งสาร ทำให้ความน่าเชื่อถือในตัวของผู้ส่งสารไปยังข้อมูลข่าวสารที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดมาด้วย คือการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ได้เข้าไปพูดคุยกับชาวบ้านในพื้นที่อย่างเป็นกันเองอยู่สม่ำเสมอทำให้ชาวบ้านคุ้นเคยและมีการแนะนำเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับตำแหน่งใหม่ในมัสยิดของแต่ละพื้นที่ทุกวันศุกร์ที่มีชาวบ้านอยู่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอย่างพร้อมเพียง บรรยากาศดังกล่าวนี้เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับชาวบ้านได้เป็นอย่างดี เพราะการพบชาวบ้านในลักษณะทั้งสองดังกล่าว เอื้อต่อการสื่อสารแบบสองทาง (Two – way Communication process) ชาวบ้านที่สงสัยหรือต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมก็สามารถสอบถามได้ทันทีเป็นการแสดงถึงปฏิกริยาสะท้อนกลับ (Feedback) ของชาวบ้าน

นอกจากนี้ ตามแนวคิดและทฤษฎีของ ฮอฟแลนด์ และคณะ(Hovland, Janis and Kelly,1953) ที่แสดงถึงปัจจัยความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร ก็มีความสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่อำเภอเวียงด้วยเช่นกัน ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวได้แก่

1) ความเป็นผู้เชี่ยวชาญ (Expertise) เจ้าหน้าที่ตำรวจย่อมมีความเชี่ยวชาญในระเบียบการทำงาน ความรอบรู้ด้านกฎหมายสามารถเป็นที่ปรึกษากับชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

2) ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้สร้างไว้กับคนในนั้นที่โดยวิธีการเข้าพบปะพูดคุยอยู่เสมอ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางชุมชนในแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นงานบริการสังคม การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น

3) ความน่าดึงดูดใจ (Attractiveness) ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นมีความน่าดึงดูดใจสำหรับชาวบ้าน ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่อำเภอเวียง ได้หมั่นสร้างความคุ้นเคย ให้ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับกฎหมาย และเป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมายได้

อีกประการหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนให้ชาวชุมชนอำเภอเวียง ให้ความไว้วางใจ และดึงดูดใจ นั้น ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากที่ตำรวจชุมชนฯ โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่เกิด จึงทำให้มีความสนิทสนมกันมาก และจำนวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนเองก็มีจำนวนน้อยจึงทำให้ชาวบ้านจดจำชื่อและรายละเอียดได้รวดเร็วคุ้นหน้ากันยิ่งขึ้น

2. ด้านความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม (Context) เจ้าหน้าที่ตำรวจ ใช้การติดต่อสื่อสารได้เหมาะสม กลมกลืนกับความจริงของสภาพแวดล้อมโดยใช้เครื่องมือสื่อสาร ด้านคำพูดภาษาท้องถิ่น และการเข้าพบปะกับชาวบ้านอย่างเป็นกันเอง ในการสื่อสารกับชาวบ้าน การนับถือศาสนาเดียวกับชาวบ้านก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สร้างความคุ้นเคยและสอดคล้องกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น (Position within a Social – Cultural System) จากความเห็น ของปรมะ สะทะเวทิน (2533) เรื่อง ความเหมาะสมด้านสื่อสารนั้น เห็นว่าสภาพ ภาวต่างๆ ของผู้ส่งสารมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมการสื่อสารของผู้ส่งสาร ตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ ศักดิ์ศรี ความเชื่อและค่านิยมทางวัฒนธรรม พฤติกรรมจะเป็นที่ยอมรับในสังคมหรือไม่ ขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือผู้ส่งสารว่ามีลักษณะดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่อำเภอเวียง นี้ต่างก็ได้รับการยอมรับจากชาวบ้านด้วยเหตุผลดังกล่าว โดยทั่วไปแล้ว

3. **เนื้อหาสาระ (Content)** ของข่าวสารที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีให้กับชาวบ้านอำเภอเวียงนั้น มีอยู่ 3 ลักษณะด้วยกัน ประการแรก คือสารที่ใช้ในการพูดคุยประจำวัน การสอบถามสารทุกข์ สுகดิบของชาวบ้าน เมื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีไว้ให้คงอยู่ อยู่เสมอ ประการที่สอง ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญจากทางราชการ ซึ่งมีความน่าสนใจมีความเกี่ยวข้องกับชาวบ้านโดยตรง ได้แก่ การรณรงค์ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและ ยาเสพติด กฎหมายจราจรใหม่ๆ การรณรงค์ในเรื่องสวมหมวกกันน็อคและเปิดไฟหน้ารถจักรยานยนต์ ในเวลากลางวันเพื่อความปลอดภัย การรณรงค์เลือกตั้ง เป็นต้น ประการสุดท้ายข่าวสารที่เกี่ยวกับการขอความร่วมมือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ได้แก่ การขอความร่วมมือในกำจัดขยะในพื้นที่สะอาดเรียบร้อย การช่วยเหลือในการบริการสาธารณะ เป็นต้น

ซึ่งเนื้อหาและแนวทางปฏิบัติของสารที่ตำรวจฯ สื่อไปให้กับชาวบ้านนั้น มิได้ขัดแย้งกับวัฒนธรรมและค่านิยม ในสังคมของชุมชนอำเภอเวียง หากแต่ข่าวสารดังกล่าวได้สอดคล้องกับวิถีชีวิตการรักสงบของชาวบ้าน และสอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ในการให้รักสันติ จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ชาวบ้านอำเภอเวียงรับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ได้อย่างดี

4. **เรื่องของความชัดเจน (Clarity)** ในสารที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ส่งให้กับชาวชุมชนอำเภอเวียงนั้น มีความชัดเจนในเนื้อหาและทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ และชาวบ้านต่างก็มีความเข้าใจตรงกันทั้งนี้เพราะ เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ จะเป็นผู้ที่สื่อสารกับชาวบ้านโดยตรงหรือผ่านกลุ่มผู้นำที่ชาวบ้านนับถือ ฉะนั้นการสื่อสารจึงมีปฏิกิริยาตอบสนอง (Feed back) เสมอ ภาษาที่ใช้ก็น่าเป็นภาษาท้องถิ่นโดยส่วนมากพวกเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ คนใดไม่ใช่คนในพื้นที่ใช้ภาษาท้องถิ่นกับคนในชุมชนไม่ได้ก็จะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ หรือชาวบ้านที่มีความสามารถทั้ง 2 ภาษา มาช่วยแปลให้เข้าใจได้ง่ายแต่ส่วนใหญ่แล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ สามารถพูดภาษาท้องถิ่นได้

5. **ความต่อเนื่องและความสม่ำเสมอ (Continuity and Consistency)** ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ นั้น มีความต่อเนื่องอยู่เสมอทั้งเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างความคุ้นเคย และความสัมพันธ์อันดีกับชาวบ้านและข้อมูลที่สำคัญจากทางราชการ อีกทั้งการให้ความร่วมมือสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ ของชาวบ้านด้วย โดยส่วนใหญ่แล้วโครงการและกิจกรรมที่ช่วยเหลือชาวบ้านหรือการบริการสาธารณะนั้น มีการวางแผนการทำงานกันอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดเวรในการเข้าพบปะพูดคุยสอบถามสารทุกข์สุกดิบ ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านอยู่เป็นประจำ โดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำพื้นที่เป็นผู้ดูแลหลัก จัดโครงการช่วยเหลือผู้สูงอายุในสถานพัก

นอกจากนี้การให้ข่าวสารที่สำคัญของทางราชการแก่ ชาวบ้านไม่ว่าจะเป็นเรื่อง กฎหมายการจราจรความรู้ หรือการติดต่อกับทางราชการ การรณรงค์ต่างๆ ก็มีอยู่ไปขาดสาย โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ นั้นมีข้อคิด เห็นสอดคล้อง กับแนวคิดการสื่อสารของโรเจอร์ (Rogers, 1971) ที่เห็นว่า การส่งสารซ้ำๆ หลายครั้ง จะทำให้สารนั้นถูกยอมรับโดยผู้รับได้ง่ายและมากขึ้น ชาวบ้านจะจดจำข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ สื่อให้ดียิ่งขึ้น

6. ช่องทางในการสื่อสาร (Channels) ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ นั้นโดยหลักแล้วใช้ ผู้นำความคิดของชาวบ้าน คือ โต๊ะอิหม่าม ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่าง เจ้าหน้าที่ ตำรวจ และชาวบ้าน หรือหากเป็นงานราชการที่สำคัญ ก็จะมีหนังสือเวียนให้กับผู้นำ ชุมชน และชาวบ้านให้ไปประชุมพร้อมกันที่มีสยิดในแต่ละพื้นที่ หากเป็นข่าวสารที่สำคัญมากๆ นั้น เช่น กฎหมายใหม่ที่นำมาใช้ ก็จะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจศสสูงกว่าหมวดเข้ามาให้ข้อมูล

นอกจากนี้ ช่องทางในการสื่อสารที่สร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจ กับชาวบ้าน คือ กิจกรรม การจัดกิจกรรมกับชาวบ้านไม่ว่าจะเป็นการบริการสาธารณะประโยชน์ในพื้นที่ กิจกรรมทาง ศาสนาเป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้พบกับชาวบ้านมากมาย และสามารถ รับรู้ข่าวสารต่างๆ ในหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี

โดยสรุปในเรื่องของช่องทางการสื่อสารนั้น สื่อที่ดีมีประสิทธิภาพที่สุดในการสื่อสาร ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ และชาวบ้านนั้น คือ สื่อบุคคลโดยใช้ผู้นำความคิด หรือผู้นำทางศาสนา เป็นสื่อ โดยสถานที่หรือช่องทางการสื่อสาร คือการเข้าไปในมัสยิดในวันศุกร์ที่มีการประกอบ พิธีกรรม และรองลงมาได้แก่ การจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับชาวบ้านในหมู่บ้านหรือในอำเภอแวง

7. การวัดความสามารถทางการสื่อสารของชาวบ้านอำเภอแวง (Capability of Cadence) การติดต่อสื่อสารนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ต้องคำนึงถึงความสามารถในการสื่อสารของ ชาวบ้านว่าต้องใช้การสื่อสารแบบใด ภาษาใด ในการรับสารนั้น ประกอบด้วย ทักษะในการสื่อสาร (Communication skill) ของชาวบ้าน อาทิความคิดเป็นแบบคนชนบทมีความเชื่ออาวรี มีความเชื่อ ดังนั้นหากต้องการที่จะสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงควรผ่านบุคคลเหล่านี้ ความสามารถในการ ใช้ภาษาของชาวบ้านนั้นใช้ภาษาท้องถิ่น สำเนียงไทยภาคใต้ หรือภาษาญาวี ฉะนั้นการใช้

จากการศึกษาเรื่องบทบาทหน้าที่การสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในอำเภอเวียงนั้น พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีบทบาทหน้าที่ที่หลากหลายด้านโดยผันแปรเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกัน นักวิชาการนักทฤษฎีทางการสื่อสารหลายท่าน สรุปได้ตามแนวคิดทางการสื่อสารของกลุ่ม (Mcbride Commision 1980) เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีบทบาทและหน้าที่การสื่อสารต่อบัณฑิตจนได้แก่การเข้าไปทำการรู้จักคุ้นเคย การพูดคุย เข้าสนิทสนมใกล้ชิดเพื่อให้ชีวิตในสังคมดำเนินไปด้วยความราบรื่น นอกจากนี้ การสนิทสนมรู้จักคุ้นเคยกับชาวบ้านจะช่วยให้ในการหาแหล่งข่าวสารต่างๆ รอบตัวทั้งใกล้และไกลได้ เพื่อเป็นข้อมูลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในการประเมินสถานการณ์ของชุมชนและนำไปใช้ในการวางแผนงานทางราชการได้ โดยในเรื่องของบทบาทนั้นสามารถจำแนกออกได้เป็น 8 ประการ

1. บทบาทหน้าที่การให้ข่าวสาร (Information) ของหัวหน้าตำรวจฯ เจ้าหน้าที่ที่มีการให้ความรู้กับชาวบ้านในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายประชาชน เป็นข้อกฎหมายง่ายๆ ที่ชาวบ้านควรรู้ หรือ กฎจราจร การจัดอบรมในเรื่องต่างๆ ให้แก่ชาวบ้านหรือเป็นประโยชน์แก่ชาวบ้าน เช่นความรู้ เมื่อชาวบ้านจะต้องไปติดต่อกับทางราชการเป็นต้น ซึ่งก่อนหน้าการให้ข่าวสารนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนจะออกไปพบปะกับประชาชนในพื้นที่นอกจากการสร้างความคุ้นเคยแล้วยังทำการศึกษาวิเคราะห์ชุมชนไปด้วยว่า ชาวบ้านอำเภอเวียงต้องการอะไร แก้ไขปัญหาสิ่งใด จะต้องใช้ภาษาเช่นไรทั้งนี้ เพื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจระหว่างเรื่องที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ต้องการจะสื่อสารกับชาวบ้านเข้าใจกับอย่างถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่เหมาะสมได้

2. เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ กับบทบาทหน้าที่ต่อสังคมประภิต (Socialization) คือ การให้ความรู้กับชาวบ้านในชุมชน นอกเหนือจากข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับราชการ หรือกฎหมาย อาทิ การให้ความช่วยเหลือแนะนำเป็นที่ปรึกษาต่างๆ ในชุมชน การให้ความรู้ในเรื่องการระวังอัคคีภัย การให้ความรู้เรื่องการป้องกันและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น

3. เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ กับบทบาทการสื่อสารเพื่อกระตุ้นเร้า (Motivation) ให้ชาวบ้านมีความต้องการที่จะ พัฒนาคุณภาพชีวิตและป้องกันอาชญากรรม โดยเน้นให้ชาวบ้านอำเภอเวียงมีส่วนร่วม ในการป้องกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ กระตุ้นเร้าโดยการให้ความรู้ในการป้องกันอาชญากรรมต่างๆ กับชาวบ้าน การให้คำแนะนำและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ในการ

4. เจ้าหน้าที่ตำรวจมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง (Debate and Discussion) ในกิจกรรมของทางราชการเองและกิจกรรมของชาวบ้านเองทั้งยังส่งเสริมให้คนในชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นในงานต่างๆ อย่างอิสระ อาทิการร่วมประชุมและประกอบพิธีกรรมที่มีสยิดหากเป็นกิจกรรมของชุมชนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปมีส่วนร่วมก็จะเสนอความคิดเห็นเสนอแนะในการจัดกิจกรรมต่างๆ ดังเช่น การจัดการสนับสนุนและร่วมแข่งขันฟุตบอลเยาวชน กับคนในพื้นที่ก็จะมีส่วนร่วมในด้านการจัดงานต่างๆ ส่วนมากเป็นงานทางราชการแล้ว ในการประชุม เจ้าหน้าที่ก็จะเปิดโอกาสให้ผู้นำและชาวบ้านซักถามข้อสงสัย หรือเสนอแนะเสริมในการจัดกิจกรรมได้ ดังเช่น การจัดกิจกรรมการเลือกตั้ง อบต. ชาวบ้านมีส่วนเสนอสนับสนุนการคัดเลือกกรรมการหน่วยเลือกตั้งหรือการจัดสถานที่เพื่ออบรม อบรมองค์โครงการต่างๆ ก็มีส่วนในการเสนอการจัดเวลาและสถานที่อบรม

5. เจ้าหน้าที่ตำรวจมีบทบาทในด้านการให้การศึกษา (Education) แก่คนในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นความรู้ด้านกฎหมาย หรือความรู้ทั่วไป ซึ่งทั้งหมดดังกล่าวเพื่อให้ประชาชนชาวอำเภอแว้ง เพิ่มพูนสติปัญญา สามารถพัฒนาตนเองได้

6. บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการส่งเสริมวัฒนธรรม (Cultural Promotion) เป็นการสืบสานศิลปวัฒนธรรมทางศาสนา ของคนในชุมชนทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงสามารถเข้ากับชาวบ้านในพื้นที่ได้เป็นอย่างดีเยี่ยม และเจ้าหน้าที่ตำรวจ หมั่นประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และประกอบกิจกรรมทางศาสนาอยู่เสมอ อีกทั้งแผนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ก็มีแผนงานทะนุบำรุงมัสยิดอยู่แล้ว

7. การให้ความบันเทิง (Entertainment) แก่ชาวบ้าน ในข้อนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการบริการให้ชุมชนและสาธารณะโดย การจัดวงดนตรีของเจ้าหน้าที่ร่วมกับชาวบ้านแสดงในงานเทศกาลต่างๆ ของไทย หรืองานกิจกรรมของชุมชน เช่น ประเพณีสงกรานต์ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

8. เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีหน้าที่ในการประสานสามัคคี (Integration) ซึ่งกระทำทั้งหมด 3 ด้านด้วยกัน

ด้านแรก เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ จะต้องประสานความสามัคคีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ เอง เพราะในระบบการทำงานนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจฯจะรับฟังปัญหาและหาแนวทางแก้ไขกับชาวบ้าน เมื่อได้ข้อสรุป แล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ จะต้องนำผลที่ได้ไปประสานงานต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจฯแผนกอื่นๆ เช่น ด้านยาเสพติด ติดต่oprสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจฯชุดปราบปรามอาชญากรรม การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจฯชุดจราจร การจัดกิจกรรมการบันเทิงและสาธารณะประโยชน์ในชุมชน ประสานงานกับ เจ้าหน้าที่ตำรวจฯชุดสันติการ เป็นต้น

ด้านที่สอง ประสานความสามัคคี ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจฯและชาวบ้านอำเภอแว้ง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ จะต้องเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชาวบ้านเป็นตัวแทนกรมตำรวจทำการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านมีทัศนคติที่ดีกับเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ เพื่อประสานความร่วมมือกับชาวบ้านในพื้นที่ได้อย่างราบรื่นจึงต้องดำเนินการติดต่อสื่อสารสร้างความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทั้งการพบปะพูดคุยกับชาวบ้านเป็นประจำการเข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของชาวบ้าน เป็นต้น

ด้านที่สาม การประสานสามัคคีให้ระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน ไม่มากครั้งนักที่ชาวบ้านจะมีปัญหาตนเอง โดยส่วนใหญ่แล้ว หากมีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกันได้แก่ ปัญหาเพื่อนบ้าน ปัญหาครอบครัว การทะเลาะวิวาทระหว่างสามีและภรรยา ผู้นำชาวบ้านก็สามารถที่จะดูแลให้ยอมความกันได้ แต่บางครั้งโดยเฉพาะเรื่องทะเลาะวิวาทระหว่างสามีและภรรยาผู้นำจะเชิญเจ้าหน้าที่ตำรวจฯหรือนำผู้มีปัญหาไปพบกับเจ้าหน้าที่ตำรวจฯที่สถานีตำรวจฯเพื่อไกลเกลี่ยกันไม่ให้เกิดความขัดข้องยึดเยื้อไปเจ้าหน้าที่ก็จะเป็นผู้ประสานสามัคคีให้

ในเรื่องของบทบาทการสื่อสารพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจฯมีบทบาทในการสื่อสารสอดคล้องกับทฤษฎี และใช้การสื่อสารครบทุกบทบาทหน้าที่ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านในการป้องกันอาชญากรรมนั่นเอง

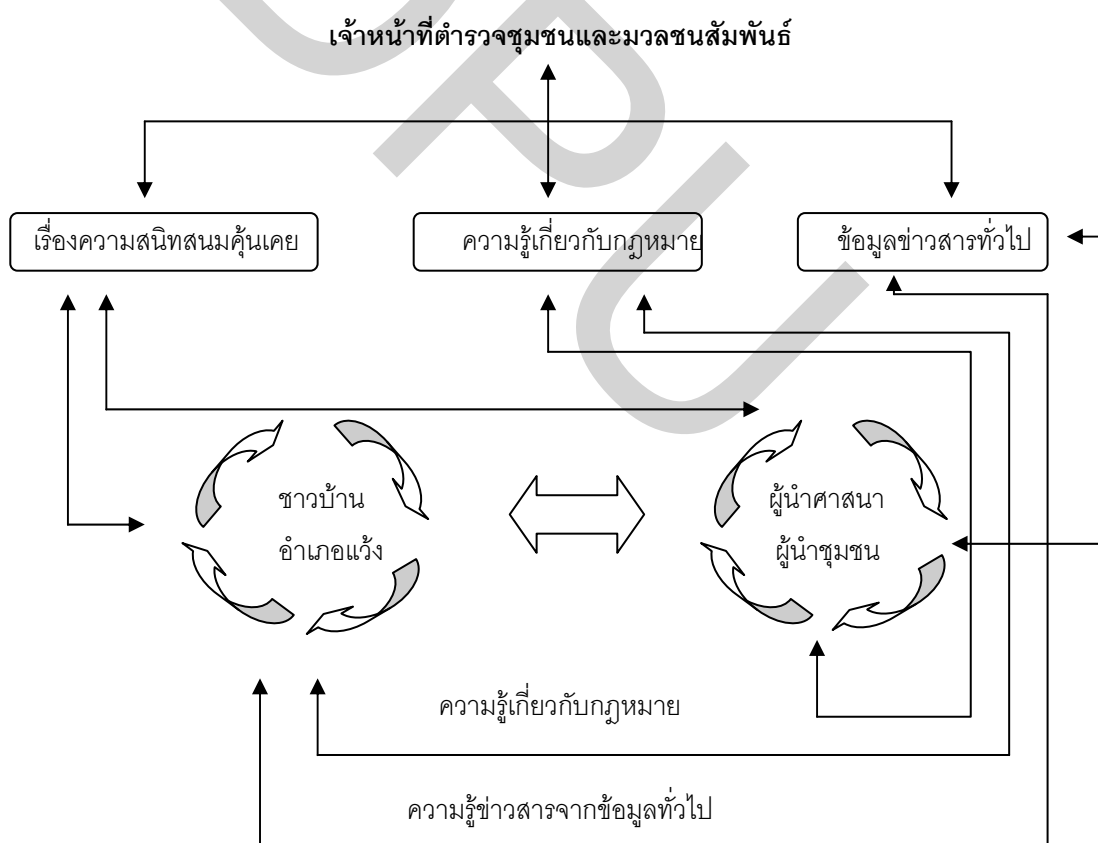
ลักษณะการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจฯชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

จากการศึกษาพบว่า ลักษณะการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่อำเภอเวียงนั้นสื่อสารกับชาวบ้าน เป็นแนวระนาบ และการสื่อสารที่หลากหลายระดับทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ในการอธิบายเรื่องลักษณะการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ กับชาวบ้านในอำเภอเวียงนั้น ผู้ศึกษาสามารถอธิบายเป็นแผนภาพการสื่อสารได้ดังนี้

ภาพที่ 5

แบบจำลองกระบวนการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ กับชาวบ้านอำเภอเวียง

จากภาพกระบวนการสื่อสารนั้นจะเห็นว่าถูกสรุปหมายถึง ทิศทางการสื่อสารแบบสองทาง ซึ่งสามารถอธิบายการสื่อสารแบ่งเป็นส่วนได้ทั้งหมด 3 ส่วนตามเพื่อหาที่ใช้สื่อสารได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 เนื้อหาที่เกี่ยวกับการประสานสัมพันธ์กับชาวบ้าน

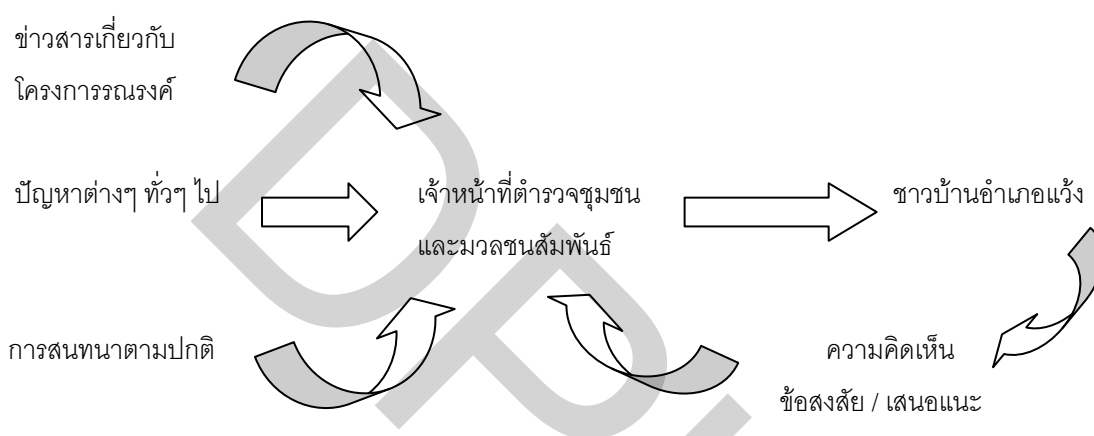
เป็นการสื่อสารที่ใช้เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้เกิดขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ กับชาวบ้านในการสื่อสารส่วนนี้ แบ่งประเภทการสื่อสารทั้งแบบระหว่างบุคคลและการสื่อสารแบบกลุ่ม ทิศทางการไหลของข่าวสารเป็นแบบแนวนอน (Horizontal) หรือแนวระนาบ คือเจ้าหน้าที่ที่สามารถติดต่อสื่อสารกับชาวบ้าน ได้โดยตรงและชาวบ้านก็สามารถสื่อสารพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ได้เช่นกัน สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลปัญหาได้อย่างเต็มที่

การสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น คือ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปทำการรู้จักพูดคุยกับชาวบ้านทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ตามแนวคิดและแบบจำลองของเวสเลย์และแมคคีน (Westley and Mclean) สามารถช่วยในการอธิบายเพื่อให้เก็บภาพที่ชัดเจนขึ้นได้ว่า

เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ เข้ามาพูดคุยกับชาวบ้านโดยตรงเพื่อสร้างความสัมพันธ์ โดยระหว่างการพูดคุยนั้นในบางครั้งก็ได้สอดแทรกข้อมูลความรู้ทางราชการที่ไม่สำคัญนัก เช่น ปลุกพืช ธรนรงค์เพื่อการป้องกันอาชญากรรมไปด้วย และเมื่อชาวบ้านมีข้อสงสัยหรือมีปัญหา ก็สามารถซักถามเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทันที เป็นการสื่อสารกลับ (Feed back) ซึ่งบางครั้งชาวบ้านอาจจะรับทราบข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ สื่อสารมาอยู่แล้วและอาจมีข้อสงสัยหรือมีข้อคิดเป็นเสนอแนะมาถามเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ เช่น การสวมหมวกกันน็อค เปิดไฟหน้าเวลากลางวัน ปัญหาการเมือง หรือปัญหาทั่วไปตามหน้าหนังสือพิมพ์ ก็สามารถให้ข้อกระจ่างแก่ชาวบ้านได้ส่งผลให้ชาวบ้านปฏิบัติตามได้ด้วยทัศนคติที่ดีในกิจกรรมนั้นๆ

ภาพที่ 6

แบบจำลองการสื่อสารระหว่างบุคคลระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวชนสัมพันธ์กับ
ชาวบ้าน ตามแบบจำลองระหว่างบุคคลของเวสเลย์ และแมคคีน

สำหรับการสื่อสารแบบกลุ่มที่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้กับชาวบ้านนั้น โดยส่วนมากแล้วจะเกิดขึ้นที่มีสยิดในทุกวันศุกร์ เวลาบ่ายๆ เพราะเกือบทุกวันคนในอำเภอต่างก็จะต้องประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่มีสยิด ซึ่งลักษณะการสื่อสารจะเป็นการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะนำตนเองเข้าไปร่วมกับกิจกรรมของตัวชาวบ้านตามธรรมดา และเกิดขึ้นได้อีกเมื่อได้ประกอบกิจกรรมร่วมกันในสถานที่ต่างๆ เช่น การแข่งขันกีฬา การร่วมพัฒนาพื้นที่สาธารณะจัดที่พักชุมชน การปรับพื้นที่ที่มีห้วยารสูง การบำรุงทำความสะอาดมีสยิด เป็นต้น

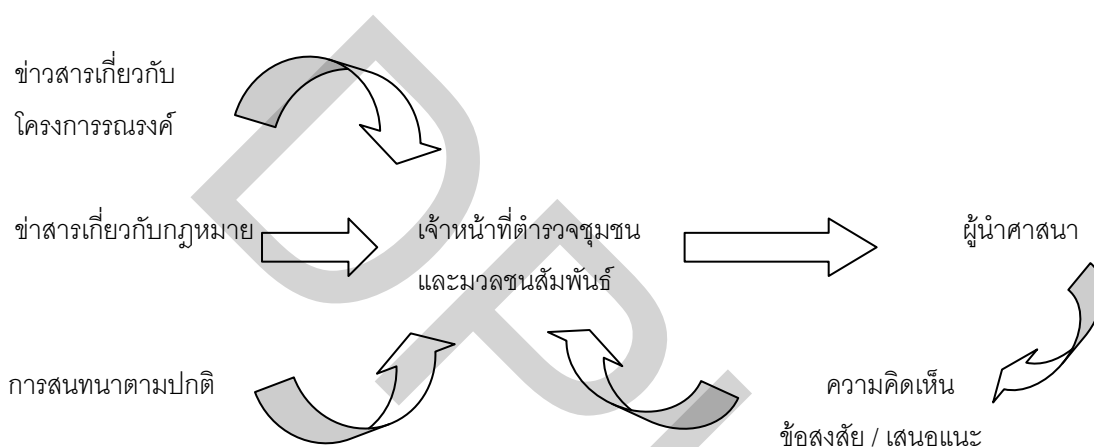
ส่วนที่ 2 เนื้อหาที่เกี่ยวกับทางราชการ กฎหมายใหม่ที่ประชาชนต้องทราบ และปฏิบัติได้

สำหรับส่วนนี้ก็มีสื่อ 2 ประเภทเช่นกัน คือ การสื่อสารระหว่างบุคคล และการสื่อสารกลุ่ม

การสื่อสารระหว่างบุคคลเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อมีข้อมูลที่สำคัญของทางราชการที่ต้องแจ้งให้ทราบ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ก็จะเข้าหาโต๊ะอิหม่าม ซึ่งเป็นผู้นำศาสนาหรือ

ภาพที่ 7

แบบจำลองการสื่อสารระหว่างบุคคลระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวชนสัมพันธ์กับผู้นำศาสนา ตามแบบจำลองระหว่างบุคคลของเวสเลย์ และแมคคีน

การสื่อสารกลุ่มที่ใช้ในอำเภอเวียงนั้นใช้เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจมีข่าวสารทางราชการที่สำคัญต้องการให้คนในชุมชนทราบอย่างทั่วถึงและปฏิบัติตาม ซึ่งจะใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลกับผู้นำศาสนาหรือผู้นำความคิดก่อน ซึ่งได้แก่ โต๊ะอิหม่าม ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอเวียง และขออนุญาตนำข้อมูลข่าวสารไปประกาศที่มีสยิดโดยจะเข้าไปทุกวันศุกร์เนื่องจากเป็นวันสำคัญที่ทุกคนในหมู่บ้านจะเข้าประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งการเข้าไปในลักษณะนี้จะช่วยให้เกิดประโยชน์หลายประการด้วยกัน

ประการแรก เป็นการสนับสนุน และกระตุ้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เป็นการดูแลสังคมชุมชนของตน เป็นรากฐานของการสร้างจิต แห่งประชาธิปไตยให้เข้มแข็งขึ้น

ประการที่สอง จะทำให้การกระจายข่าวสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำให้ทุกคนสามารถรับทราบเรื่องราวได้พร้อมกันหมดไม่เสียเวลาในการถ่ายทอดข่าวสารและข้อมูลข่าวสารก็จะไม่ บิดเบือนไปเนื่องจากการถ่ายทอดสารหลายขั้นตอน

ประการสุดท้าย การสื่อสารเป็นกลุ่มแบบนี้มีลักษณะในการระดมความคิดด้วย เพราะทุกครั้งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมาประกาศข่าวสาร หากไม่ใช่กฎหมายข้อบังคับ แต่เป็นกิจกรรมการจัดอบรม การรณรงค์ในเรื่องต่างๆ ก็จะทำให้ผู้นำและชาวบ้านแสดงความคิดเห็น หรือเป็นผู้กำหนดรูปแบบกิจกรรม ตามความสะดวกและความต้องการของชาวบ้านได้ เช่น การจัดการอบรมโครงการชาวบ้านอาสาป้องกันอาชญากรรม การจัดอบรมกฎจราจร เป็นต้น

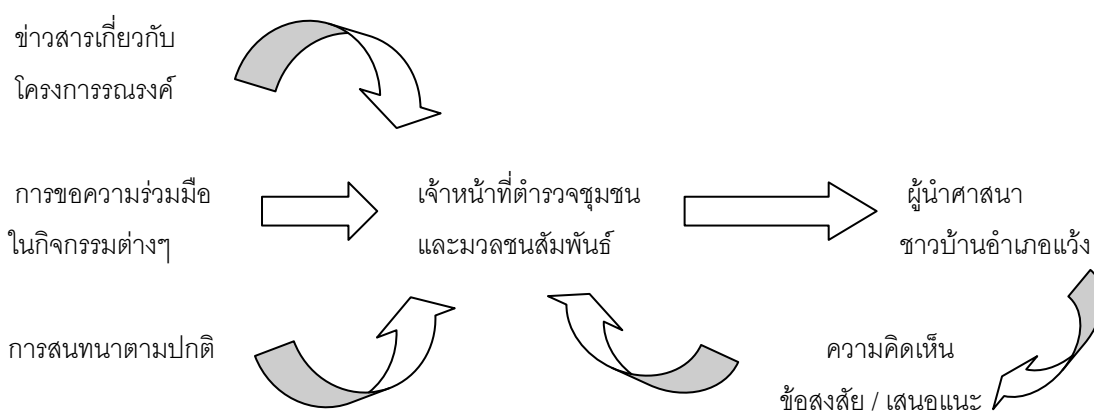
ส่วนที่สาม ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการขอความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ

ในส่วนนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะขอความร่วมมือกับชาวบ้านในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของส่วนร่วม และการจัดรณรงค์ป้องกันอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นใช้ ซึ่งใช้การสื่อสารทั้งสองประเภทเช่นเดียวกัน

การสื่อสารระหว่างบุคคล เมื่อตำรวจเข้าพบปะพูดคุยก็สะดุดตาดึงดูดข้อมูลข่าวสารดังกล่าวลงไปด้วย หากมีชาวบ้านที่สงสัยในวิธีการปฏิบัติก็สามารถที่จะถามได้ทันทีแต่ที่สำคัญข้อมูลดังกล่าว จะต้องให้ผู้นำศาสนาหรือผู้นำความคิด เป็นผู้ถ่ายทอดอีกครั้งหนึ่งจึงจะเกิดผลเพราะชาวบ้านในความนับถือบุคคลที่เป็นผู้นำมาก ดังนั้นข้อมูลดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบกับแบบจำลองของ เวสเลย์และแมคคีน (Westley and Mclean) แล้วจะสามารถแสดงได้ดังนี้

ภาพที่ 8

แบบจำลองการสื่อสารระหว่างบุคคลระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับผู้นำและชาวบ้าน ตามแบบจำลองระหว่างบุคคลของเวสเลย์ และแมคคีน

ส่วนการสื่อสารกลุ่ม (Group Communication) นั้นจะใช้เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจมีข่าวสารกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการให้คนในชุมชนทราบและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตาม ซึ่งจะใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลกับผู้นำศาสนาหรือผู้นำความคิดก่อน ซึ่งได้แก่ โต๊ะอิหม่าม ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอแวงและขออนุญาตนำข้อมูลข่าวสารไปประกาศที่มัสยิดโดยจะเข้าไปทุกวันศุกร์เนื่องจากเป็นวันสำคัญที่ทุกคนในหมู่บ้านจะเข้าประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งการเข้าไปในลักษณะนี้จะช่วยให้เกิดประโยชน์หลายประการด้วยกัน

ประการแรก เป็นการสนับสนุน และกระตุ้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ แสดงความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมสร้างรากฐานของการสร้างจิตแห่งประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง

ประการที่สอง การกระจายข่าวสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ทุกคนรับทราบเรื่องราวได้พร้อมกันหมดไม่เสียเวลาในการถ่ายทอดข่าวสารและข้อมูลข่าวสารก็จะไม่บิดเบือนไปเนื่องจากการถ่ายทอดสารหลายชั้นตอน

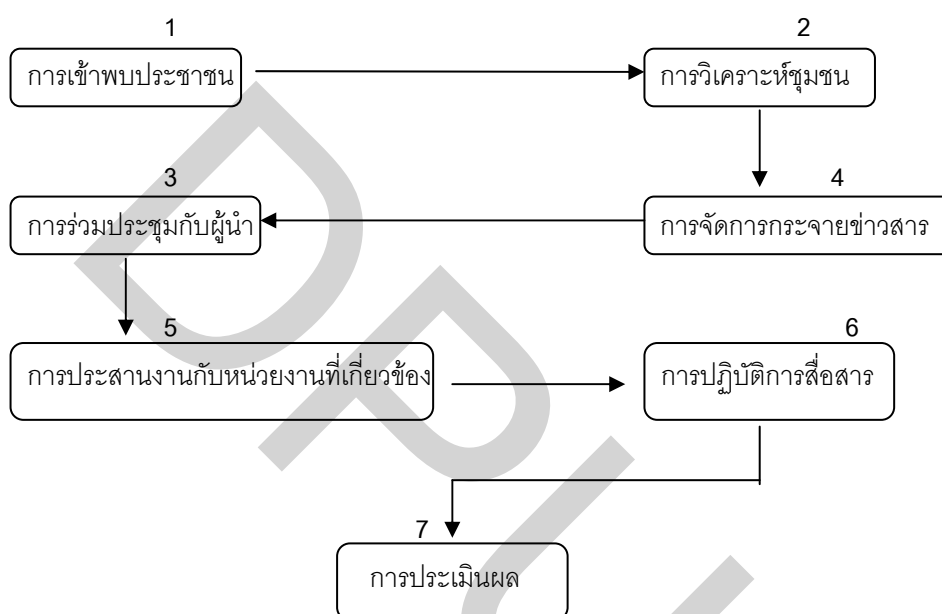
ประการสุดท้าย การสื่อสารเป็นกลุ่มแบบนี้มีลักษณะในการระดมความคิดด้วย เพราะทุกครั้งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมาประกาศข่าวสาร หากไม่ใช่กฎหมายข้อบังคับ แต่เป็นกิจกรรมการจัดอบรม การรณรงค์ในเรื่องต่างๆ ก็จะทำให้ผู้นำและชาวบ้านแสดงความคิดเห็น หรือเป็นผู้กำหนดรูปแบบกิจกรรมตามความสะดวกและความต้องการของชาวบ้านได้

สำหรับการสื่อสารกลับของชาวบ้านอำเภอแวง เมื่อมีปัญหาที่จะใช้วิธีการรวมกลุ่มกันเป็นการสื่อสารแบบกลุ่ม (Group Communication) เพื่อระดมพลังสมองและเมื่อได้ข้อสรุปแล้วก็จะนำไปปรึกษากับผู้นำศาสนา หรือผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำความคิดและผู้นำความคิดก็จะไปปรึกษากับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยการโทรศัพท์ติดต่อกัน หรือไปพบที่สถานที่ตำรวจภูธรอำเภอแวงหรือพื้นที่ของชาวบ้าน เพื่อขอความช่วยเหลือและแก้ไข อาทิปัญหาเพื่อนบ้านไม่เกรงใจกัน สามี ภรรยาทะเลาะกันและการทำร้ายร่างกายหรือ เรื่องของสินสมรส เป็นต้น

ในการสื่อสารของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับชาวบ้านอำเภอแวงนั้นมีลำดับขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ภาพที่ 9

แบบจำลองขั้นตอนการปฏิบัติการสื่อสารของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์อำเภอเวียง

ขั้นที่ 1 การเข้าพบประชาชน

ขั้นแรกนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ จะเข้าพบประชาชนในพื้นที่กระจายกันตามความรับผิดชอบเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล แบบเผชิญหน้า (face to face) สื่อที่ใช้คือสื่อบุคคลเป็นหลัก เพื่อการสื่อสารจะได้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื้อหาของการสื่อสารได้แก่ การสอบถามสารทุกข์สุกดิบ การทักทาย แนะนำตัว การหาข้อมูลทางประชากรศาสตร์ ของชาวบ้านในแต่ละหลังได้ ภาษาที่ใช้เป็นภาษาของท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่

ขั้นที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์ชุมชน

หลังจากได้ข้อมูลจากขั้นที่ 1 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตำรวจชุมชนก็จะวิเคราะห์ ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ว่าต้องการสิ่งใด ซึ่งในช่วงแรกนี้จะต้องหมั่นสร้าง

ขั้นที่ 3 การเข้าร่วมวางแผนกับกลุ่มผู้นำชุมชน

เป็นการร่วมประชุมวางแผนกับผู้นำชุมชน ได้แก่ โต๊ะอิหม่าม ผู้ใหญ่บ้านและ อบต. ประจำตำบล เป็นการสื่อสารกลุ่ม (Group Communication) ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์และความเสมอภาคให้เกิดขึ้นระหว่างผู้นำ และ เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ผลของการสื่อสารมีประสิทธิผล เพราะทั้งกลุ่มต่างมีเป้าหมายเดียวกันคือต้องการให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย ซึ่งการสื่อสารกลุ่มจะเน้นการปรึกษาหารือมากกว่าจะมุ่งคัดค้านหรือโต้เถียงเอาชนะกัน ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างก็ให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดการเข้าร่วมกิจกรรมทางชุมชนต่างๆ เช่น การพัฒนาทำความสะอาดมัสยิด การปรับปรุงหลุมฝังศพ (฼ฎโบ) การซ่อมแซมจุดพักอาศัยตามสาธารณะการเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา การบริการสาธารณะประโยชน์แก่สังคม การบริการตัดผมให้นักเรียนฟรีในวันสำคัญทางศาสนามุสลิม การจัดสิ่งของช่วยเหลือคนชราการจัดทำคู่มือการติดต่อหน่วยงานราชการให้แก่ประชาชน การจัดโครงการอบรมต่างๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การจัดการ การกระจายข่าวสาร

เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ก็จะจัดการกระจายข่าวสารในการจัดกิจกรรมต่างๆ หลากหลายวิธี อาทิ การทำหนังสือเวียน แจกเวียนไปทุกบ้านเพื่อเมื่อเจ้าหน้าที่มีข่าวสารต่างๆ ที่จะเข้ามาบอกที่มัสยิด การใช้สื่อบุคคลที่เป็นผู้นำชุมชน หรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ เองไปบอกแก่ชาวบ้านถึงที่บ้าน ในลักษณะของเจ้าหน้าที่นั้น ก็จะใช้วิธีการแทรกข้อมูลระหว่างการสนทนาพบปะพูดคุย หรือ นำข้อมูลเอกสารต่างๆ ติดตัวไปแจกจ่ายด้วย หรือ การใช้ออร์ดประกาศที่หน้ามัสยิดก็ได้

ขั้นที่ 5 การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนี้บ่อยครั้งที่งานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ไม่อาจจบที่หน่วยเดียวได้ จะต้องมีการประสานงานไปกับหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจราจร เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดสันหนากการ เป็นต้น หรืออาจเป็นหน่วยงานอื่นๆ ที่อยู่ภายนอกรัฐ เช่น สถานประกอบการต่างๆ ที่จะขอ ค่าใช้จ่ายสนับสนุน หรือสถานที่ประกอบกิจกรรม จากที่ผ่านมาพบว่าสถานประกอบการต่างๆ ก็ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเป็นอย่างดี ซึ่งสื่อที่ใช้ติดต่อนี้ คือ การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยอาจจะใช้ สื่อ

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติการ

ขั้นที่ 6 นี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการในการให้ความรู้ข่าวสารในเรื่องต่างๆ หรือการประสานสัมพันธ์ก็ได้ ซึ่งในขั้นที่ 6 เจ้าหน้าที่ตำรวจ ใช้สื่อ 3 ชนิดด้วยกัน คือ

6.1 สื่อบุคคล คือตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจเองที่เข้ามาเป็นวิทยากรในการจัดอบรมต่างๆ ได้แก่ โครงการ DARE การเรียนปลอดภัยเสพติด การจัดอบรมครู 5 นาที เพื่อพัฒนาและฝึกอบรมผู้นำเยาวชน การจัดอบรมเกี่ยวกับกฎจราจรการจัดอบรมสมาชิก โครงการอาสาป้องกันหมู่บ้าน (อพป.) อาสาสมัครสายตรวจชุมชนร่วมกับตำรวจสายตรวจช่วยแจ้งข่าวที่เป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกันอาชญากรรม เป็นต้น

6.2 สื่อพิเศษ ได้แก่

6.2.1 กิจกรรมต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ จัดขึ้นเพื่ออบรมให้กับชาวบ้าน (ดังรายละเอียด ข้อ 6.1)

6.2.2 กิจกรรมที่ชาวบ้านกระทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่องและตำรวจ มีส่วนร่วมทั้งการ ปฏิบัติและสนับสนุนค่าใช้จ่าย ได้แก่ การพัฒนาดูแลรักษามัสยิด การปรับปรุงหลุมฝังศพ (กุโบ) การปรับปรุงจุดพักรถสาธารณะ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การพัฒนาถนน เป็นต้น

6.2.3 กิจกรรมที่เจ้าหน้าที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือชุมชน ได้แก่ การเยี่ยมเยียนแจกของใช้ที่จำเป็นให้แก่ผู้สูงอายุและเด็กกำพร้า การระดมชาวบ้านปลูกป่า การร่วมแข่งขันกีฬาฟุตบอลกับเยาวชน การบริการตัดผมให้เด็กนักเรียน เป็นต้น คือ โครงการสมาชิกเพื่อนบ้าน เตือนภัย โครงการหมู่บ้าน VR ตำรวจ

6.3 สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสาร แผ่นพับ ที่เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่ประชาชนควรทราบ ได้แก่ คู่มือประชาชนเมื่อติดต่อบริการ กฎจราจรเบื้องต้น เป็นต้น ซึ่งทั้ง 2 สิ่งนี้ประชาชนให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการใช้สื่อทั้ง 3 นี้มีส่วนช่วยในการสร้างทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอย่างดี สร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมกับชาวบ้านมากเพียงใด ก็ช่วยสร้างความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ กับชาวบ้านได้มากตามเท่านั้น

ขั้นที่ 7 การประเมินผล

เมื่อเสร็จสิ้นการทำกิจกรรมทุกอย่างแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ จะทำการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด สามารถสนองตอบความต้องการ ของประชาชนได้หรือไม่ ด้วยการใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการสำรวจความคิดเห็นของคนใน ชุมชน และนำผลที่ได้เข้าประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการดำเนินงานทั้ง 7 ขั้นจะพบว่า มีกระบวนการสื่อสารต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้ การต้อนรับและการให้ความร่วมมือของคนในชุมชนเป็นไปอย่างดีเยี่ยม

การทำสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ เมื่อศึกษาแล้วพบว่า เป็นแนวทางการสื่อสาร เดียวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชน เช่นกัน เนื่องจาก หลักการสื่อสารเพื่อพัฒนานั้นจะต้อง เน้นให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนหรือแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเอง โดยใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนา (เสถียร เขยประทับ, 2538) ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ที่ ปฏิบัติหน้าที่ในอำเภอเวียงก็กระตุ้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ ของตนเองได้ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ กระตุ้นให้ชาวบ้านอำเภอมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการสื่อสาร ใน ฐานะผู้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ และฐานะผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดทำ กิจกรรมการป้องกันอาชญากรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกเนื้อหาที่ต้องการอบรมเอง การเลือก สถานที่ ฯลฯ นอกจากนี้ชาวชุมชนอำเภอเวียง ยังสามารถควบคุมกระบวนการสื่อสารหลักได้ เช่น การจัดกลุ่มประชุมกันเพื่อหาหนทางการแก้ไขปัญหาหาก่อนจะนำไปถึงผู้นำ และ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้

2. การสนับสนุนบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ที่มีโครงการหรือการจัดอบรมกิจกรรม ต่างๆ มาให้คนในชุมชนทราบ และร่วมกันวางแผนดำเนินการต่อ เช่น การอบรมการป้องกัน อาชญากรรม ซึ่งคนในชุมชนเป็นผู้เรียนรู้การอบรม แะนำไปถ่ายทอดปฏิบัติได้เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ กระตุ้นให้คนในชุมชนมีความต้องการที่จะช่วยกันป้องกันอาชญากรรมและให้ความร่วมมือกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจ

3. ด้านมนุษยธรรม ซึ่งแน่นอนว่าการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ เน้นเป้าหมายที่ บุคคลมิใช่เทคโนโลยี

4. ด้านคุณค่าของรูปแบบการสื่อสารแบบดั้งเดิม ซึ่งการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มิได้นำรูปแบบการสื่อสารแบบราชการหรือเทคโนโลยีทางการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือ

5. เจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้สร้างความเข้าใจในสภาพของชุมชนอำเภอเวียงแก่นชาวบ้านคือทราบถึงลักษณะภูมิหลังและปัญหาของพื้นที่และปรับปรุงเพิ่มเติมไปโดยใช้ฐานเดิมของชุมชนมีใช้นำแบบอย่างจากชุมชนอื่นใดมาใช้เป็นแนวทางให้คนในชุมชนอำเภอเวียงแก่นให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการป้องกันอาชญากรรม

6. เจ้าหน้าที่ตำรวจ ยังคงให้ความสำคัญกับการเป็นชุมชนอยู่เสมอทั้งด้านการสื่อสารแบบดั้งเดิมที่ไม่เป็นทางการ และทิศทางการสื่อสารแบบแผนนอน ซึ่งจะบังคับให้สังคมยังอยู่ได้อย่างไม่มีปัญหาใด

ในเรื่องการสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนี้ บทบาทลักษณะการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อำเภอเวียงแก่น สามารถนำได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการเข้ามาทำการวิเคราะห์ชุมชนก่อนที่ปฏิบัติงานซึ่งหากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ใช้วิธีนี้แต่นำรูปแบบทางสื่อสารสมัยใหม่หรือจากที่อื่นใดมาใช้เป็นแบบแล้ว ความร่วมมือที่ได้รับจากชาวบ้านอาจจะยังไม่ดีพอหรืออาจจะใช้เวลานานก็เป็นได้ ดังนั้นการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ อำเภอเวียงแก่นใช้หลักที่สอดคล้องกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาแล้วจึงทำให้การณรงค์ให้ชาวบ้านให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมสัมฤทธิ์ผล

จากการค้นพบผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องต้องกับผลการวิจัยเรื่องยุทธวิธี การสื่อสารของผู้นำชุมชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการลดปริมาณขยะกรณีศึกษา: ชุมชนสุขสันต์ 26 “ ของ นรมน นันทมนตรี ที่พบว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิผลนั้น

1. ผู้นำชุมชนจะต้องเป็นสื่อบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตน
2. ต้องมีการใช้ การสื่อสารระหว่างบุคคล แบบเผชิญหน้า (Face to face) เพื่อสร้างความสัมพันธ์
3. การชี้ให้เป็นถึงปัญหาภายในชุมชน และวิธีทางแก้ไข
4. การจัดรณรงค์อย่างสม่ำเสมอ
5. การกระจายข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพโดยเลือกบุคคลเป็นสื่อ

จากผลการวิจัยที่ได้ตอบปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 นี้ จะเห็นว่าบทบาทการสื่อสาร ลักษณะทิศทาง สื่อที่ใช้ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีส่วนสำคัญยิ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านอำเภอเวียงใต้ให้ความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม ไม่ว่าจะช่วยสร้างความคุ้นเคย ความสามัคคี การให้ความรู้ไปจนถึงแนวทางปฏิบัติ โดยสื่อบุคคลถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการสื่อสาร ซึ่งสื่อบุคคลนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่คนในชุมชนให้การยอมรับถือ (โต๊ะอิหม่าม, ผู้ใหญ่บ้าน) การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารที่ใช้มากที่สุดในการสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีกับชาวบ้านส่วนการสื่อสารแบบกลุ่มจะใช้เมื่อต้องการหาหนทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการวางแผนนั้นๆ ลักษณะการสื่อสารเป็นแบบไม่เป็นทางการเพื่อสร้างความสนิทสนมและความเป็นพวกเดียวกัน และทิศทางกรไหลของการสื่อสารนั้นเป็นแบบแนวนอนหรือแนวระนาบเพื่อเป็นการประหยัดเวลาของข่าวสารและสามารถติดต่อกันได้อย่างสะดวกและจริงใจ ทั้งนี้บทบาทการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ นั้นมีหลากหลายตามลักษณะบทบาทหน้าที่การสื่อสารและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 ประชาชนในพื้นที่มีความรู้และเห็นความสำคัญของการร่วมมือกับภาครัฐในการป้องกันอาชญากรรมอย่างไร

ประชากรในพื้นที่อำเภอเวียงใต้มีลักษณะชาวไทยชนบททั่วไป มีความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย เป็นกลุ่มคนที่รักสงบ และเคร่งศาสนาโดยส่วนใหญ่แล้วภายในพื้นที่ไม่มีปัญหาอาชญากรรมร้ายแรงอะไรเกิดขึ้น จะมีบ้างก็เป็นเรื่อง การลักเล็กขโมยน้อยและการค้ายาเสพติดบนพื้นฐานความรู้ของคนในชุมชนเกี่ยวกับอาชญากรรมนั้นมีไม่มากนัก แต่หลังจากที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เข้ามาพบชาวบ้านและเน้นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม จึงทำให้ชาวบ้านเข้าใจถึงความสำคัญของการป้องกันอาชญากรรมมากขึ้นซึ่งในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมของชาวบ้านนั้นจะป้องกันในมุมของการเกิดเหตุอาชญากรรม (สิงห์ สิงห์เดช , 2544) ที่ว่า การเกิดอาชญากรรมทุกตัวบุคคล ซึ่งทางชุมชนอำเภอเวียงใต้เป็นชุมชนที่เคร่งครัดศานามาก และทุกบ้านก็ไม่ต้องการที่จะให้ลูกหลานกระทำความผิดจึงช่วยกันดูแลและสั่งสอนตักเตือนกันอยู่เสมอการกระทำความผิดนั้นนอกจากจะผิดกฎหมายแล้วยังผิดกฎของหลักคำสอนในศาสนาอิสลามอีกด้วย จึงทำให้คนในชุมชนระวังเป็นพิเศษโดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด

ในการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ทำให้คนในชุมชนอำเภอมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้นั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ได้ใช้หลักการสื่อสารที่สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมโดยกระบวนการสื่อสารนั้นมีลักษณะเดียวกันกับที่องค์การ

ปัจจุบันชาวอำเภอเวียงใจให้ความเอาใจใส่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเป็นอย่างมาก ทุกคนจะช่วยกันตรวจตรา สังเกตบุคคลแปลกหน้าที่เข้าออกในหมู่บ้าน หากเป็นคนนอกหมู่บ้านเข้ามา และทำที่ผิดสังเกตก็จะติดต่อให้ทุกคนในหมู่บ้านช่วยกันจับตาดูหรือแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจสอบ โดยเฉพาะ หลังจากเกิดเหตุการณ์ไม่สงบในเขต 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ชาวบ้านจึงช่วยกันสอดส่องมากขึ้น

สำหรับการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นก็ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของการให้ความร่วมมือได้ ดังนี้

1. การให้ความร่วมมือในการระดมสมอง คือ การที่ชาวบ้านอยู่ร่วมประชุม และแสดงความคิดเห็นในแนวทาง การจัดอบรม การปฏิบัติหลังจากประกอบพิธีกรรมเสร็จ ที่มีสยิดในวันศุกร์ ซึ่ง ชาวอำเภอเวียงส่วนใหญ่เป็นผู้ที่กล้าแสดงความคิดเห็นของตนออกมา เจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงทำหน้าที่กระตุ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในการประชุมนั้น หากชาวบ้านมีข้อคิดเห็นที่แตกต่างกับเจ้าหน้าที่ก็จะพูดออกมาทันที ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ สามารถทราบปัญหาที่แท้จริงได้

2. การให้ความร่วมมือด้านการประกอบกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการระดมพลปลูกป่า การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาสยิด การเข้าร่วมการอบรมต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น ซึ่งในการให้ความร่วมมือนี้ ชาวบ้านก็จะดูตามความเหมาะสมของเวลาตนเอง หากใครมีเวลาก็ยินดีให้ความช่วยเหลือ

3. การให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ชาวบ้านอำเภอมีความสนิทสนม และทัศนคติที่ดีกับตำรวจในพื้นที่ ดังนั้นหากเกิดปัญหาได้ในชุมชน และเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องการความช่วยเหลือซึ่งอาจจะขอความช่วยเหลือหรือไม่ก็ได้ ถ้าชาวบ้านทราบเบาะแส ก็จะแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจทันที โดยเฉพาะกรณีการค้า การเสพยาเสพติด หากบ้านใดมีสมาชิกที่ติดยา เจ้าบ้านจะเป็นผู้แจ้งให้นำส่งตัวไปบำบัดรักษาทันที หรือ แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาควบคุมตัวผู้ผิด ไปดำเนินคดี หรือแจ้งความเคลื่อนไหวต่างๆ ภายในหมู่บ้านให้เจ้าหน้าที่ทราบ

ระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านอำเภอเวียงต่อการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรม

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านอำเภอเวียงต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตามการแบ่งระดับของ กาญจนา แก้วเทพ (2542) ได้ 3 ระดับดังนี้

1. ชาวบ้านอำเภอเวียงทั้งผู้นำชุมชน ศาสนาและชาวบ้าน มีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสารและผู้ใช้สาร กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนเข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. ชาวบ้านอำเภอเวียงมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่งสาร ผู้ผลิตสาร ผู้ร่วมผลิต และผู้ร่วมแสดง ในการสื่อสารและปฏิบัติจริงได้

3. ชาวบ้านอำเภอเวียงมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบายงานจัดสร้างสื่อ การกระจายข่าวสารไปสู่ชุมชน

โดยระดับการมีส่วนร่วมดังกล่าว ผู้ศึกษาสามารถอธิบายเปรียบเทียบให้เห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้นดังนี้

เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจมีแผนงานเป็นโครงการให้ชาวบ้านอำเภอเวียงมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยการจัดอบรมและให้ชาวบ้านร่วมในโครงการรณรงค์สองอาชญากรรมในเขตพื้นที่ เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ก็จะเข้ามาพบกับผู้นำทางศาสนา คือ ไต๊ะอิหม่ามก่อนเพื่อสร้างความเข้าใจและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์เมื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มผู้นำแล้ว ก็จะนัดประชุมกันหลังจากประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเสร็จสิ้นในปลายวันศุกร์ เนื่องจากมีชาวบ้านมาร่วมตัวร่วมประกอบพิธีกรรมอย่างมากมาย ในระหว่างการประชุมไต๊ะอิหม่ามจะพูดให้ชาวบ้านเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับและให้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมซึ่งชาวบ้านก็จะรับฟังด้วยดีและมีความเห็นคล้อยตาม ซึ่งการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมดังกล่าวนี้เป็นการสื่อสารระดับมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร และหลังจากประชุมเสร็จแล้วก็ต้องมีการรณรงค์กระจายข่าวสารและขอความร่วมมือกับชาวบ้านอีกครั้งซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้นอกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์แล้ว ก็คือ ไต๊ะอิหม่าม ผู้นำชุมชน และชาวบ้านที่มีลักษณะเป็นผู้นำกลุ่ม ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้จะเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมในระดับฐานะผู้ส่งสาร ผู้ผลิต ผู้ร่วมผลิตและผู้ร่วมแสดงบทบาท ซึ่งแน่นอนว่าก่อนที่จะมีการสื่อสารออกไปนั้นทั้งผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชนและผู้นำกลุ่มจะต้องมีการกำหนดนโยบายและวางแผนการสื่อสารร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ก็ตามแต่ ทั้งนี้ก็เพื่อชักจูงโนมน้าวใจชาวบ้านให้ร่วมมือด้วยเป็น

ในลักษณะระดับการมีส่วนร่วมจะพบว่าชาวบ้านที่อำเภอเวียงมีระดับการมีส่วนร่วมทั้ง การสื่อสารและการปฏิบัติภายในชุมชนครบถ้วนทั้ง 3 ระดับ โดยจัดแบ่งระดับจากกลุ่มประชากร ในชุมชนได้เป็น

กลุ่มผู้นำชุมชนอำเภอเวียง ได้แก่ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม มีระดับการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ มีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสารหรือใช้สาร มีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง ผู้ผลิต ผู้ร่วมผลิตและผู้แสดง รวมถึงการมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบายด้วย

กลุ่มชาวบ้าน มีระดับการมีส่วนร่วม 2 ระดับ ได้แก่ มีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสารหรือใช้สาร และมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง ผู้ผลิต ผู้ร่วมผลิตและผู้แสดง

ตามแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ (2542) โดยจากตัวอย่างข้างต้นนั้นจะพบว่า ชาวบ้านอำเภอเวียงมีลักษณะการให้ความร่วมมือโดยตั้งใจ สม่ครใจ มิได้ถูกบังคับให้ปฏิบัติจากทาง ภาครัฐหรือข้าราชการ ซึ่งลักษณะของชาวบ้านอำเภอเวียงนี้มีลักษณะการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับ แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของ รอมพี ยา แดพ (อ้างในเฟื่องฟ้า คณานุรักษ์, 2530) ดังนี้

1. ชาวบ้านอำเภอเวียงมีการเข้าร่วมในการตัดสินใจตกลง ทั้งจากการประชุมกลุ่มย่อย เฉพาะผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชนและการประชุมใหญ่เพื่อหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

2. ชาวบ้านสนใจและเต็มใจในการเข้าร่วมประชุมในการดำเนินงานของแผนและ พัฒนาโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ การเข้าค่ายอบรมฝึกหัดการตรวจยาม การป้องกันอาชญากรรม การดับเพลิง

3. นอกจากร่วมกันในกิจกรรมต่างๆ แล้วชาวบ้านอำเภอเวียงยังมีส่วนในการติดตาม ประเมินผลงานด้วยว่าเป็นอย่างไร เช่น การจัดพัฒนามัสยิดและพัฒนาภูมิ (หลุมฝังศพ) เมื่อเสร็จ งานชาวบ้านก็มีการจัดประชุมกันเพื่อพูดคุยถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและร่วมกันคิดหาวิธีแก้ไข ต่างๆ เพื่อปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น เช่น มีการทำงานล่าช้าและมีหน่วยงานจาก ราชการ (ตำรวจ) มาช่วยแต่ประสานหน้าที่กันไม่ดีจึงทำให้งานไม่สู้ดีนัก ในโอกาสต่อไปก็ปรับปรุง ด้านการจัดแบ่งหน้าที่ให้ดีขึ้น

4. และสุดท้ายเมื่อเสร็จสิ้นงานแล้วชาวบ้านทุกคนต่างได้รับผลประโยชน์จากการ พัฒนาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมที่สวยงาม ร่มรื่น ความปลอดภัยในการใช้ชีวิตและ ทรัพย์สินจากเหล่ามิจฉาชีพต่างๆ เป็นต้น

ในการประสบความสำเร็จดังที่กล่าวนี้เป็นเพราะชุมชนอำเภอเวียงมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ดีซึ่งเปรียบเทียบกับ รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์ของ World Health Organization (อ้างใน ชัยชนะ สุทธิวรชัย, 2535) ที่ว่าประกอบด้วยขบวนการ 4 ชั้น ได้แก่

1. กลุ่มผู้นำชาวบ้านอำเภอเวียงมีการวางแผน มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญตั้งเป้าหมายในการทำงาน ตัดสินใจเกี่ยวกับชุมชนของตนเองได้ เช่น การตัดสินใจที่จะมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชน ด้วยการร่วมอบรมการป้องกันภัยและและการจัดเวรยามในช่วงค่ำช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ

2. ชาวบ้านอำเภอเวียงมีการดำเนินงานกิจกรรมร่วมกันทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ การควบคุมระบบเงินกองกลางของชุมชน

3. ชาวบ้านอำเภอเวียงสามารถนำกิจกรรมที่จัดนั้นมาสร้างประโยชน์ในชุมชนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ทุกกิจกรรมที่ชาวบ้านอำเภอเวียงร่วมกันจัดขึ้นล้วนแล้วแต่เพื่อประโยชน์ยังชุมชนเป็นพื้นฐาน เช่น การร่วมพัฒนามัสยิด การปรับปรุงกุโบ (หลุมฝังศพ) การร่วมจัดเวรยามป้องกันภัย การร่วมกันสอดส่องดูแลกันและกัน เป็นต้น

4. ชาวบ้านอำเภอเวียงทุกคนได้ประโยชน์จากกิจกรรมต่างๆ ในพื้นฐานที่เท่ากันเพราะเป็นคุณค่าทางจิตใจมิใช่เป็นตัวเงิน โดยผลประโยชน์ได้ทั้งส่วนตัวและสังคม

การมีส่วนร่วมในองค์ประกอบของการสื่อสาร

นอกจากการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการดำเนินงานต่างๆ แล้ว การมีส่วนร่วมในการสื่อสาร (กาญจนา แก้วเทพ, 2542) ก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้การดำเนินงานสำเร็จ ลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมในองค์ประกอบการสื่อสารของชาวบ้านอำเภอเวียงสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. กลุ่มผู้นำชุมชนอำเภอเวียงนั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดนโยบายการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ดังนั้นจึงสามารถที่จะกำหนดเป้าหมายการสื่อสารภายในชุมชนของตนเองได้อย่างชัดเจน เช่น การรณรงค์ในเรื่องของการป้องกันยาเสพติดให้โทษ ผู้นำศาสนา กลุ่มผู้นำอำเภอเวียงสามารถกำหนดเป้าหมายได้ตามขีดจำกัดของชุมชนเอง จึงระบุได้ว่าเป้าหมายของการสื่อสารมีมากเพียงไร เช่น แจ้งเพื่อทราบ แจ้งเพื่อขอความร่วมมือ แจ้งเพื่อให้ปฏิบัติทันที

2. ลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ของการสื่อสารภายในชุมชนอำเภอแวงมีลักษณะที่เอื้อต่อการโต้ตอบกันดีเป็นอย่างไรเพราะคนในชุมชนใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลแบบเผชิญหน้ากัน ทั้งแบบการสื่อสารกลุ่มย่อย และการสื่อสารตัวต่อตัว การสื่อสารลักษณะนี้จึงเป็นการสื่อสารที่มีการสื่อสารกลับหรือ Feed back ดีเยี่ยม สามารถตอบข้อสงสัยกับคู่สนทนาได้และโน้มน้ำหนักอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้ส่งสารของชุมชนอำเภอแวงมีความกว้างไกลทั่วถึง เพราะทั้งผู้นำและชาวบ้านทุกคนทำหน้าที่เป็นทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารภายในชุมชน เมื่อใครทราบเรื่องอะไรแล้วก็จะไปกระจายข่าวสารให้ทุกคนทราบ

4. เนื้อหาของสารที่ใช้ในชุมชนอำเภอแวงมีสภาพตามความเป็นจริงภายในชุมชนทั้งนี้เนื่องจากคนในชุมชนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงานและการสื่อสาร จึงทำให้ข่าวสารที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือมาก

5. ประเภทและช่องทางของสื่อมีความสะดวกเพราะใช้บุคคลในชุมชนเป็นสื่อ ทั้ง ผู้นำศาสนา เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม และชาวบ้าน ชาวบ้านสามารถรับสารได้โดยง่าย ไม่ต้องตีความจากวัฒนธรรมหรือภาษาที่ยู่งยาก เว้นแต่การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีใช่เป็นคนในพื้นที่เท่านั้น

6. ผู้รับสารมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของผู้ส่งสารได้เป็นอย่างดีและมีปฏิกิริยาโต้กลับได้เสมอเพราะการสื่อสารในอำเภอแวงใช้บุคคลเป็นช่องทางหรือสื่อในการกระจายข้อมูลข่าวสาร

จากการศึกษาดังกล่าวจะเห็นว่าการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนอำเภอแวงนั้นประกอบไปด้วยปัจจัยทั้ง 3 ประการ (ทวิทอง พงษ์วิวัฒน์, 2528) คือ

1. มีความเกี่ยวข้องกับจิตใจ และอารมณ์ของคนในชุมชน การแสดงออกนั้นแสดงให้เห็นถึงความจริงใจและการเอาใจใส่ในการมีส่วนร่วมที่จะช่วยในการป้องกันอาชญากรรมมิใช่เพียงแต่จะปฏิบัติเท่านั้น

2. ในการให้โอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมนั้น เป็นการช่วยให้คนในชุมชนได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมนี้จะทำให้คนในชุมชนอำเภอแวง มีคุณสมบัติต่างๆ เพิ่มขึ้นตามแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ, 2542 ดังนี้

2.1 เห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น

2.2 สร้างความเชื่อมั่นในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ และสภาพที่อื่น ๆ นอกจากภายในชุมชนได้

- 2.3 เพิ่มทักษะในการสื่อสารทั้งแบบระหว่างบุคคลและการสื่อสารกลุ่ม
  - 2.4 เมื่อคนในชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นกันมากขึ้นก็จะช่วยให้ชุมชนแสดงความรู้สึกร่วมกันที่จะป้องกันอาชญากรรมได้
  - 2.5 สร้างความมีสติและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มากขึ้น
3. ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในชุมชนของตนเองว่าจะต้องช่วยกันดูแลระวังป้องกันการเกิดอาชญากรรม

จากประสิทธิผลด้านต่างๆ ที่เป็นปัจจัยในการให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั้น ผลการวิจัย ก็มีความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่นดังเช่นที่ ชัช สุภแก้วณรงค์ (2544) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 5 ประการ คือ จำนวนสมาชิกในครอบครัวรายได้ อาชีพ ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันอาชญากรรม และทัศนคติที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเมื่อชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมแล้ว งานในชุมชนก็จะมีส่วนร่วมมาก และทัศนคติที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีส่วนมาก เมื่อตำรวจมีความจริงจังในการปฏิบัติงานแล้วชาวบ้านก็มี กำลังใจในการให้ความร่วมมือในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมและจากผลการวิจัยของ รุ่งรวี สุขัง (2544) ก็พบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมว่า ทัศนคติที่ดีกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และผลของความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรม ของชาวบ้านเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ประชาชน อำเภอบางบัวทอง แสดงการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของพื้นที่ ซึ่งปัจจัยทั้ง 2 ประการนั้นเป็น 2 ใน ปัจจัยทั้งหมด 8 ประการ ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาตำแหน่งทางสังคม รายได้ทัศนคติต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความสนใจติดตามปัญหาอาชญากรรมในท้องถิ่น ความสนใจติดตามปัญหาอาชญากรรม

การศึกษาปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 นี้พบว่าประชาชนไม่ได้มีความรู้ในการป้องกันอาชญากรรมมาก่อนแต่เมื่อทราบต่างก็มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบชุมชนของตน นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ในด้านต่างๆ 3 ด้าน คือ การให้ความร่วมมือในการระดมสมองเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติให้ความช่วยเหลือร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจัดขึ้น และให้ความช่วยเหลือในการให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอีกด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดได้จากความต้องการมีส่วนร่วม

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 มีปัจจัยอื่นใดที่ทำให้พื้นที่อำเภอเวียงมีอาชญากรรมเกิดขึ้นน้อยที่สุด

จากการศึกษาถึงปัญหาอาชญากรรมในชุมชนอำเภอเวียงพบว่า มีอาชญากรรมเกิดขึ้นที่อำเภอเวียงน้อยมาก (สรุปผลการดำเนินงานจากชุด ตชส.11, 2545) ทั้งนี้เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วพบว่า ประเภทของอาชญากรรมที่พบได้ในเขตอำเภอเวียงเมื่อแบ่งประเภทของอาชญากรรมตามแนวคิดของ เวตเตอร์และซิลเวอร์แมน (Vetter and Silverman 1986 : 79) นั้นโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นอาชญากรรมประเภท

1. อาชญากรรมที่กระทบต่อบุคคลทั่วไป (Crimes Against the Person) ในเขตอำเภอเวียง ได้แก่ การทำร้ายร่างกายระหว่างคู่สมรส และบุคคลทั่วไป
2. อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สิน (Crimes Against Property) ในอำเภอเวียง ได้แก่ การย่องเบา การขโมย การรับของโจร การต้มตุ๋น เป็นต้น
3. อาชญากรรมที่เกิดจากความยินยอม (Consensual Crimes) ในอำเภอเวียง ได้แก่ การใช้ยาเสพติด การพนัน การทำแท้ง เป็นต้น

สำหรับปัจจัยอื่นๆ ที่ช่วยป้องกันการเกิดอาชญากรรมหรือการมีอาชญากรรมเกิดขึ้นน้อยนั้น ผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวด้วยกัน 4 ประการ ได้แก่

1. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ และคนในชุมชน
2. การปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชน และมวลชนสัมพันธ์
3. ความมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการป้องกันอาชญากรรมของคนในชุมชน
4. พื้นฐานของคนในชุมชนและศาสนาที่นับถือ

1. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ และคนในชุมชน

ลักษณะการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ไปถึงประชาชนเป็นทิศทางการสื่อสารแนวนอน (Horizontal) ทำให้ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ และชาวบ้านสามารถสื่อสาร กันได้อย่างไม่มีสื่อกลางมาขวางกั้น การสื่อสารไหลได้สองทาง (Two-way Communication) มีการสื่อสารกลับของชาวบ้านในชุมชนอำเภอเวียง เมื่อชาวบ้านมีปัญหาใดที่ไม่เข้าใจก็สามารถสอบถาม หรือเสนอแนะกับเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ หรือผู้นำของตนได้โดยตรง ภาษาที่ใช้เป็นภาษาแบบไม่เป็นทางการ ใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาภาคกลางเป็นหลัก ในการสื่อสาร

2. การปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ มีส่วนในการช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความต้องการมีส่วนร่วมในการป้องกันกันและปราบปรามอาชญากรรมด้วยการเดินทางไปทำความรู้จักคุ้นเคยกับชาวบ้านตามบ้านและการปฏิบัติงานนั้นมีความสอดคล้องกับแผนงานการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายให้คนในชุมชนเกิดการรวมตัวกันมีความสัมพันธ์ผูกพันเกี่ยวข้องกัน ร่วมมือประสานงานปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจและเป็นการดำเนินการอย่างเป็นทางการเพื่อให้ตำรวจมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ตลอดจนร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม

เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีความขยันขันแข็งในการทำงานสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ประชาชนรักและนับถือเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ เมื่อตำรวจของความช่วยเหลือในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม ชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ ซึ่งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ นั้นมีความเหมือนเมื่อเปรียบเทียบกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ได้ในหลายทฤษฎีด้วยกัน เช่น ทฤษฎีแห่งการแพร่กระจาย (Diffusion theory) ของ Everett M. Rogers (1971) เป็นขั้นตอนในการเกิดปฏิกิริยาทางจิตใจของชาวบ้านของสารต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ได้แก่

1. ชาวบ้าน มีความตระหนัก (Awareness) ถึงความสำคัญในการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ในการป้องกันอาชญากรรม ย่อมได้ผลดีและมีประสิทธิภาพกว่าการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ จะต้องทำงานฝ่ายเดียว

2. ชาวบ้านชุมชนอำเภอเวียงมีความสนใจ (Interest) ในกิจกรรมต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ จัดขึ้นเพื่อป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ การจัดอบรมให้แก่ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการ VR

3. เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ มีการประเมินผลการทำงานกับชาวบ้านในกิจกรรมทุกกิจกรรม เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้ไปจัดการพัฒนากิจกรรมและการสื่อสารกับชาวชุมชนอำเภอเวียงได้ดียิ่งขึ้น

4. การทดลองใช้ (Trial) โครงการกิจกรรมเสริมต่างๆ เพื่อชุมชนอำเภอเวียง

5. การยอมรับหรือไม่ยอมรับ (Adoption or Rejection) กิจกรรมหรือโครงการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ เข้าจัดให้คนในชุมชน ซึ่งผลปรากฏว่าคนในชุมชนส่วนมากยอมรับในสื่อและกิจกรรมต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสื่อสารถึงคนในชุมชน

โดยแนวทางการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ อำเภอเวียงนั้น เน้นการปฏิบัติใน 3 ลักษณะคือ

1) การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับทางราชการและการป้องกันระวังอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ ให้แก่ชาวบ้านโดยผ่านสื่อบุคคลที่น่าเชื่อถือ ได้แก่ ผู้นำศาสนา ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกอบต. เจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

2) การจัดการให้บริการแก่ชุมชน (Public Service) ด้วยการจัดบริการสาธารณะต่างๆ และเข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรมตามประเพณีในท้องถิ่นของชาวบ้าน ได้แก่ การบำรุงรักษามัสยิด การซ่อมแซมปรับปรุงจุดพักสาธารณะ การบริการตัดผมให้แก่นักเรียนฟรีในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

3) การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน (Public Participation) นอกจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว ตัวเจ้าหน้าที่เองก็ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในงานของชุมชนด้วย ทั้งนี้เพื่อสร้างความไว้วางใจ ความคุ้นเคย และเป็นที่ยังให้แก่ประชาชนได้ทุกเรื่อง

3. ความมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการป้องกันอาชญากรรมของคนในชุมชน

ในการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนนั้นทุกคนในชุมชนมีความสนใจและเอาใจใส่ในกิจกรรมของส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอเพราะการมีส่วนร่วมของชาวอำเภอเวียงในการป้องกันอาชญากรรมดังกล่าว จึงส่งผลให้เกิดอาชญากรรมน้อยกว่าพื้นที่อื่นๆ ซึ่งสามารถแบ่งการมีส่วนร่วมของชาวบ้านอำเภอเวียงออกได้เป็น 3 ด้านด้วยกัน ได้แก่

1. การให้ความร่วมมือในการระดมสมอง

2. การให้ความร่วมมือในการประกอบกิจกรรมต่างๆ

3. การให้ความร่วมมือในการให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ

ซึ่งการมีส่วนร่วม ทั้ง 3 ดังกล่าวถือเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมที่ World Health Organization (อ้างใน ชัยชนะ สุทธิวรชัย, 2535) ได้ให้ไว้ 4 ขั้นตอนคือ สมาชิก

1. การที่ชุมชนอำเภอเวียง มีส่วนร่วมในการวางแผน การวิเคราะห์ปัญหา และการจัดดำเนินการกับปัญหาภายในชุมชน เช่น การร่วมกันวางแผนการจัดอาสาสมัครเพื่อช่วยสำรวจลาดตระเวนพื้นที่เพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรม

2. สมาชิกในชุมชนอำเภอเวียงมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการในกิจกรรมการจัดอบรมโครงการต่างๆ เพื่อป้องกันอาชญากรรม การจัดการทรัพยากรสถานที่

3. ชาวบ้านอำเภอเวียงสามารถนำกิจกรรม การฝึกอบรมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม มาใช้ประโยชน์ในการช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้เกิดอาชญากรรมได้

4. สมาชิกชุมชนอำเภอเวียง ต่างก็ได้รับประโยชน์ จากการร่วมมือกันป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม คือ ความสงบสุขในสังคม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชุมชน ไม่ต้องอยู่อย่างหวาดระแวง หรือเกรงกลัวต่อการสูญเสียสิ่งที่รัก

จากกระบวนการทั้ง 4 ที่กล่าวมานั้นสามารถจัดระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนอำเภอเวียงได้ว่า ชุมชนอำเภอเวียงเป็นชุมชนที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง / ผู้ผลิต / ผู้ร่วมแสดง จัดเป็นชุมชนที่มีส่วนร่วมระดับที่ 2 จาก 3 ลำดับ

4. การป้องกันอาชญากรรมเกิดขึ้นได้จากความเป็นชุมชนอำเภอเวียงและศาสนาที่นับถือ

ความสำเร็จในการป้องกันอาชญากรรมของชาวชุมชนอำเภอเวียงนั้นเกิดขึ้นภายในชุมชนเองด้วยส่วนหนึ่ง เนื่องจากชุมชนอำเภอเวียงเป็นชุมชนที่รักสงบไม่วุ่นวาย และศาสนาอิสลามที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความนับถือ ศรัทธานั้น ชาวบ้านก็เคร่งครัดในหลักคำสอนของศาสนาได้ทำให้ชาวบ้าน ระมัดระวังในการทำความผิดเป็นพิเศษ และก็ไม่ชอบให้ผู้อื่นกระทำผิดด้วยอีกทั้งการที่ชาวบ้านได้ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น อาจอธิบายตามแนวคิดและทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy theory) ของ Victor H. Vroom (1970) ที่ว่าบุคคลใดจะกระทำการใดๆ ก็ตาม จะขึ้นกับตัวแปรต่างๆ สามารถอธิบายถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนอำเภอเวียงที่ช่วยกันป้องกันอาชญากรรมให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด ดังนี้

1) ชาวบ้านมองเห็นผลตอบแทนที่คนในชุมชนจะได้รับจากการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในชุมชนคิดแล้วว่ามีคุณค่าคุ้มเหนื่อยที่จะเข้ามามีส่วนร่วม เพราะจะทำสัมคมของตนเองให้ปลอดภัยมากขึ้น

2) สมาชิกชุมชนอำเภอแวงมีความพึงพอใจต่อผลที่ได้รับคือ มีเจ้าหน้าที่ตำรวจดูแลอย่างใกล้ชิด ชุมชนมีความปลอดภัยจากอาชญากรรม

3) สมาชิกทุกคนในอำเภอได้รับสิทธิประโยชน์ เท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นผู้นำ หรือชาวบ้าน เมื่อมีปัญหา เจ้าหน้าที่ตำรวจ ก็พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือได้

4) สมาชิกในชุมชนอำเภอแวงเห็นว่าความคาดหวังให้บุตรหลานและชุมชนของตนเองนั้นจะมีความปลอดภัย ซึ่งคุ้มกับผลการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

หากอธิบายตามแนวคิดของการเกิดปัญหาอาชญากรรมน้อยในพื้นที่อำเภอแวง จากมุมมองของบุคคลถึงสาเหตุนั้น (วรเดช จันทรศร อ่างในสิงห์ สิงห์เดช, 2544 : 30) พบว่า

1. สาเหตุในแง่บุคคล อาชญากรรมที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากความโน้มเอียงต่อการกระทำผิดที่ถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพของบุคคลที่แตกต่างกันออกไป จากผลของการศึกษาทางด้านสังคมจิตวิทยา ความไม่สามารถของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและแรงผลักดันของบุคคลที่จะตกลงใจประกอบอาชญากรรมแต่ที่อำเภอแวงมีลักษณะความเป็นอยู่อย่างไทยชนบทที่สังคมสมัยใหม่ สภาพแวดล้อมโดยรวมแล้วจัดอยู่ในมุมมองที่ดี ครอบคลุมแต่ละครอบคลุมก็ไม่ได้มีภาระมากจนก่อให้เกิดความเครียด ฉะนั้นสาเหตุในข้อนี้จึงมีน้อยมาก

2. สาเหตุในแง่ของกลุ่มบุคคล มองว่าอาชญากรรมส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความสามารถที่จะต่อต้านการก่อกวนในการกระทำ ซึ่งถูกกำหนดนโยบายของกลุ่ม เช่น การเลียนแบบความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในแง่ของการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งสภาพของชุมชนอำเภอแวงมีความแตกต่างจากสภาพความกดดันหรือต้องให้สมาชิกในชุมชนตื่นนอนต่อสู้อ ฉะนั้นสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมในข้อนี้จึงไม่ปรากฏในอำเภอแวง

3. สาเหตุในแง่ระบบสังคม มองว่าการเกิดอาชญากรรมนั้นย่อมเกี่ยวพันและขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ต่างๆ ทางสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม สถานภาพ และชนชั้นทางสังคมที่บุคคลจะเป็นเครื่องกำหนดความโน้มเอียงในการกระทำผิด ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทางสังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย แต่อำเภอแวงเป็นอำเภอที่ชาวบ้านมีความเชื่อถือศรัทธาในศาสนาพุทธมาก และศาสนาพุทธก็สอนให้ทุกคนเป็นบุคคลที่ดี การสั่งสมความรู้ความเชื่อถือก็มีมาตั้งแต่คนรุ่นก่อน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมในอำเภอแวงไม่เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรมได้

จากปัจจัยที่พบจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แสดงถึงบทบาทความสำคัญของการสื่อสารและผู้นำหน้าที่ถ่ายทอดข่าวสารว่าเป็นส่วนช่วยอย่างยิ่งในการพัฒนาโน้มเอียงให้ชุมชน

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 4 แนวโน้มของการสื่อสารเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในอนาคต ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ และชาวบ้านอำเภอเวียง

ลักษณะการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ และคนในชุมชนก็คงยังเป็นทิศทางการไหลแบบแนวนอน (Horizontal) โดยเน้นการสื่อสารระหว่างบุคคล (Two – way Communication) โดยใช้สื่อบุคคลที่เป็นผู้นำความคิด ความเห็นในชุมชนพื้นที่ เพราะเป็นสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่สุด สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ ภาษาก็คงใช้เป็น ภาษาไม่เป็นทางการ และเป็นภาษาในท้องถิ่นเอง การจัดระบบการเยี่ยม ชาวบ้านในพื้นที่ก็จะต้องให้คงอยู่ เพราะเป็นการช่วยกระชับความสัมพันธ์กับชาวบ้าน ไม่ให้ห่างเหินกันไป

สำหรับการใช้กิจกรรมพิเศษเป็นสื่อนั้นก็ยังคงไว้ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. กิจกรรมที่กำหนดในแผนงานจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่การจัดโครงการอบรม การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎจราจร การจัดโครงการอบรมสมาชิกอาสาป้องกันหมู่บ้าน โครงการอบรมอาสาสมัครสายตรวจชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ VR ตำรวจหมู่บ้าน การจัดอบรมให้สมาชิกในชุมชนแจ้งข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันอาชญากรรมแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น ซึ่งแผนงานดังกล่าว จะเป็นส่วนช่วยให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชนด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่ เมื่อทุกคนมีความรู้แล้ว ก็จะทำให้เกิดความตระหนัก และมีความห่วงใยในสังคมของตนทั้งยังเป็นการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนของตนเองอีกด้วย

2. กิจกรรมของชุมชนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ เข้าไปมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นบ่อยครั้ง และเกิดจากความตั้งใจของคนในชุมชนเองเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ เข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนทั้งค่าใช้จ่ายบ้าง และการร่วมกิจกรรมกับชาวบ้าน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ การบริการสังคม และความไว้วางใจแก่ชาวบ้านอำเภอเวียงได้ ทั้งในบางครั้งการร่วมกิจกรรมกับทางชุมชนนี้

ในเรื่องแนวโน้มการสื่อสารในอนาคตนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ก็ยังคงคิดหาวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอโดยศึกษาจากชุมชนรอบนอกด้วยและสังเกต การสื่อสารจากภายในชุมชนด้วย เพื่อการขอความร่วมมือจากประชาชนจะได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่า การสื่อสารโดยลักษณะดังกล่าวมีความเหมาะสม เพราะจากองค์ประกอบทางด้านผู้ส่งสาร และวิเคราะห์ผู้รับสารแล้ว เห็น การสื่อสารระหว่างบุคคลจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด แต่หากว่าสมาชิกในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของลักษณะประชากรศาสตร์ เช่น ระดับการศึกษาสูงขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น แนวทางการสื่อสารแบบเดิมก็อาจจะต้องปรับเปลี่ยนให้การสื่อสารมีหลากหลายมากขึ้นด้วย

ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย

1. ปัญหาระหว่างการเก็บข้อมูล เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผู้ศึกษาวิจัยได้พยายาม เก็บข้อมูลให้ได้ข้อมูลที่มีลักษณะของข้อมูลจากมุมมองของ เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ และมุมมองของสมาชิกในชุมชนอำเภอเวียง ให้ได้มากที่สุดแต่เนื่องจากการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ที่ใกล้เคียงกับภูมิลำเนาของผู้ศึกษา อีกทั้งช่วงเวลาการเก็บข้อมูล เป็นช่วงเวลา 09.00-16.00 น.เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นเวลาทำงานทั้งราชการและเอกชน ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างไม่ว่าจะเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือชาวบ้านในชุมชนมีเวลาให้กับการสัมภาษณ์ไม่สะดวกนัก

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ และผู้นำความคิดของชาวบ้าน อาทิ ไต่ะอิม่าม ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. กำนัน มีการกิจหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ การออกไปร่วมประชุมบรรยาย ทั้งในและนอกพื้นที่ทำให้การจัดเวลาเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ต้องใช้เวลานาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในบางครั้งนอกเหนือจากหน้าที่ตามตำแหน่งโดยตรงแล้ว จะต้องรับผิดชอบช่วยเหลืองานจากชุดอื่นๆ ด้วย ทำให้การสื่อสารการสร้าง ความสัมพันธ์อาจจะมีข้อผิดพลาดและล่าช้าไปบ้าง จึงเป็นการดีหากจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ ตำรวจฯ รับผิดชอบงานในด้านเดียว จะช่วยให้สามารถมีเวลาคิดโครงการใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อ ชุมชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้

2. การสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ นั้นจะมีเจ้าหน้าที่ส่วนน้อยที่ไม่สามารถสื่อสารกับ ชาวบ้านหลายหลังคาเรือนได้ เนื่องจากไม่มีความรู้ในภาษาท้องถิ่นพูดภาษาไทยภาคกลางได้ เพียงอย่างเดียว การสื่อสารจึงต้องให้ล่ามช่วยทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลต้องเพิ่มกระบวนการ สื่อสารอีก 1 ชั้น อาจส่งผลให้ข้อมูลในการสื่อสารผิดพลาดไปจากความจริง และการสื่อสารมี ความล่าช้าได้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจฯ ดังกล่าวจึงควรเรียนรู้ภาษาที่ใช้กันมากในท้องถิ่น และ เจ้าหน้าที่ตำรวจเองก็ควรจัดอบรมในเรื่องของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารด้วย

3. จากผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่สุดคือ สื่อบุคคลที่เป็นผู้นำ ความคิดภายในชุมชนนั้นๆ ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ เป็นรอง ฉะนั้นการพัฒนาการป้องกัน อาชญากรรมในชุมชนอื่นๆ จึงควรให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสร้างความคุ้นเคยกับผู้นำความคิดและ ชาวบ้าน โดยมุ่งเน้นสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจที่ดีกับผู้นำก่อนในระยะแรก 2-3 เดือน แล้วจึง ขอความร่วมมือในการรณรงค์หรือการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อไป

4. จากงานวิจัยชิ้นนี้ทำให้ทราบว่า การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านในพื้นที่ที่ เจ้าหน้าที่รัฐต้องการลงไปขอความร่วมมือหรือพัฒนานั้น การใช้สื่อบุคคลเข้าทำความรู้จักสนิท สนมกับกลุ่มเป้าหมายยังไม่เพียงพอ ทั้งนี้เพื่อการสร้างความรู้จักคุ้นเคย การไว้ใจได้อย่างจริงจัง เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจากรัฐจะต้องลงไปประกอบกิจกรรมคลุกคลีร่วมกับ ชาวบ้าน อย่างต่อเนื่องอีกด้วย เพื่อแสดงให้เห็นในชุมชนเห็นความตั้งใจจริงของหน่วยงานภาครัฐ

5. จากผลงานวิจัยที่ได้นี้ทางภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถนำวิธีการสื่อสาร ลักษณะและรูปแบบการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนกับชาวบ้านในอำเภอแวงไปใช้ในพื้นที่ ไกลเคียงอื่น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนได้

6. นอกจากข้อเสนอแนะดังที่กล่าวมาแล้ว สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังสามารถนำ ลักษณะ รูปแบบการสื่อสารจากผลงานวิจัยชิ้นนี้ไปใช้วิเคราะห์เพื่อหากกลยุทธ์การสื่อสารใหม่ๆ ให้

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรให้มีการศึกษาถึงรูปแบบและบทบาทหน้าที่การสื่อสารของผู้นำชุมชนในการให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมได้อย่างละเอียด เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับลักษณะการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชน เพื่อประโยชน์ในการปรับใช้ได้ และหาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ในการป้องกันอาชญากรรมต่อไป

2. ควรศึกษาถึง ข้อแตกต่างของปัจจัยการสื่อสารทั้งส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เช่น ปัจจัยของผู้ส่งสาร ปัจจัยของผู้รับสาร การเลือกใช้สื่อต่างๆ ในการสื่อสาร และบริบทที่มีส่วนทำให้เกิดกระบวนการต่างๆ

3. ควรศึกษากระบวนการสื่อสารที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนอื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จในประเด็นอื่นๆ นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กองกำกับการ 2 แผนงาน 2 สำนักแผนงานและงบประมาณ กรมตำรวจ. **แผนปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมตำรวจ, 2538

กองแผนงาน 2 สำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. **คู่มือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ปี 2543**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2543

เกศินี จุฑาวิจิตร. **การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ สถาบันราชภัฏนครปฐม เพชรเกษมการพิมพ์, 2540

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. **ประวัติแนวความคิดทางสังคม**. กรุงเทพฯ : พีระพัฒนาการพิมพ์, 2524

ชวรัตน์ เชิดชัย. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 2527

พัชนี เขยจรรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และ ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. **แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร : บริษัทเเอลโล่การพิมพ์, 2538

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527

ธวัช เบญจาทิกุล. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของชาวเขาในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529

ปรมะ สตะเวทิน. **หลักนิเทศศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์, 2533

ปุระชัย เปี่ยมสมบุญ. **การบริหารงานตำรวจ**. กรุงเทพฯ : ไอ.เอส.พรินติ้งเฮ้าส์, 2530

ปุระชัย เปี่ยมสมบุญ และคณะ. **อาชญากรรมพื้นฐานและกระบวนการยุติธรรม : ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการควบคุม**. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร, 2531

สมควร กวียะ. **หลักทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 1- 8**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช, 2529

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. **สังคมวิทยา หลักการศึกษา วิเคราะห์และปฏิบัติงานชุมชน**. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2534

สวณิต ยมาภัย. **การสื่อสารของมนุษย์**. กรุงเทพฯ : 68 การพิมพ์, 2526

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **การพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช, 2523

เสถียร เขยประทับ. **การสื่อสารงานนวัตกรรม**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523

โสภา สปีดมันน์. **อาชญากรรม : ปัญหาที่ควรแก้ไขในสังคมปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช, 2532

วาสนา จันทร์สว่าง. **การสื่อสารเพื่อชีวิต**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532

วิรัช ลภีรัตน์กุล. **การประชาสัมพันธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527

อัณณพ ชูบำรุง และศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด. **ว่าด้วยเหี้ยมอาชญากรรม**. นครปฐม : โรงพิมพ์
สถาบันพัฒนาสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538

เอกสารอื่นๆ

พูนทรัพย์ สิทธิพรหม. **การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. คณะวิทยาการจัดการ สถาบัน
ราชภัฏพระนคร, 2540

สรุปผลการดำเนินงานของชุด ตชส.11 . **รายงานผลการดำเนินงานของชุดชุมชนสัมพันธ์
สถานีตำรวจภูธรอำเภอเวียง ตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส**. นราธิวาส, 2545

วิทยานิพนธ์

กอบกวี ชื่นรักสกุล. “การสื่อสารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งในเกาะเกร็ด” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545

จันทนา มีไมตรีจิตต์. “ปัจจัยการสื่อสารที่ทำให้เยาวชนหันมานิยมโรงภาพยนตร์มัลติเพล็กซ์”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต , 2540

ชัช สุกแก้วณรงค์. “การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน
ในจังหวัดพิจิตร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544

ชัยพร พานิชอัตรา. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในชนบทต่อการปฏิบัติงานตำรวจชุมชน
และมวลชนสัมพันธ์ : กรณีศึกษา หมู่บ้านบ้านหลุก ตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัด
ลำพูน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2543

ประพันธ์ ตรีบุปผา. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรมในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (หมู่บ้านอพป.) : ศึกษา
เฉพาะกรณีอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539

นรมน นันทมนตรี. “ยุทธวิธีสื่อสารของผู้นำชุมชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการลดปริมาณขยะ กรณีศึกษา : ชุมชนสุขสันต์ 26” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545

รุ่งระวี สุขัง. การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของสมาชิกตำรวจชุมชนประจำตำบล : ศึกษาเฉพาะพื้นที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอบางบัวทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544

วรัณธ ชัยอาญา. “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความร่วมมือของประชาชนในด้านการป้องกันอาชญากรรม” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539

สิงห์ สิงห์เดช. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจนครบาลบางเขน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544

ภาษาอังกฤษ

Books

Berlo, David K. *The Process of Communication*. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1960.

Cutlip, Scott M. and Center, Alen H. *Effective Public Relations*. 5th ed. Englewood Cliff, N.J.: Prentice-Hall, 1978.

Rogers, Everett M. And F. Floyd Shoemaker, *Communication of Innovations*. New York : The Free Press, 1971.

Vetter, Harold J. and Ira, J. Silveman. *Criminology and Crime*. New York : Harper & Row, Publishers, 1986.

Article

Westley, Bruce H., and Malcolm, S. McLean. "A Conceptual Model for Communication Research." *Journal Quarterly Winter*. 1957, pp. 31 - 35.

DRPU

ภาคผนวก

ภูมิหลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

1) ร.ต.อ.สามารถ ธรรมพันธ์

ตำแหน่ง รอง สว.ป สภ.อ.แฉ่ง ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าชุดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ อายุ 44 ปี นับถือศาสนา พุทธ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี อายุราชการ 22 ปี ภูมิลำเนาเดิม พัทลุง ประวัติการรับราชการตำรวจ ดำรงตำแหน่งหน้าที่อยู่ในจังหวัดภาคใต้ตลอดระยะเวลา 22 ปี เพราะพื้นเพเป็นคนภาคใต้อยู่แล้ว ส่วนการมารับตำแหน่งที่ สภ.อ.แฉ่ง เป็นเวลา 2-3 ปี และรับทำหน้าที่หัวหน้าชุดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นี้เป็นเวลาประมาณ 3 เดือน เนื่องจากก่อนหน้านี้มีผู้ทำหน้าที่หัวหน้าชุด ตชส. อยู่ก่อนที่จะมารับตำแหน่ง รอง สว.ป.ที่แห่งนี้ เมื่อหัวหน้าชุด ตชส. คนเดิมโยกย้ายจึงมีโอกา และรับอาสาขอทำงานเป็นหัวหน้าชุด ตชส. เพราะเคยปฏิบัติหน้าที่นี้จากหน่วยงานเดิมที่ สภ.อ.เบตง จังหวัดยะลา ตลอดเวลาที่รับราชการตำรวจก็จะทำงานเกี่ยวกับงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตลอดเวลา และมีความชอบเป็นการส่วนตัวอยู่แล้ว อีกทั้งยังเห็นความสำคัญของการแสวงหาความมีส่วนร่วมของคนในชุมชนหรือพื้นที่ในการร่วมงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะเรียกว่ามีประสบการณ์ด้านงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นอย่างดี

2) ด.ต.จิตร อนุภักดิ์

ตำแหน่ง ผบ.หมู่ฐานธุรการฯ ทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ด้านการเงินประจำชุด อายุ 45 ปี นับถือศาสนาพุทธ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา โรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 อายุราชการ 18 ปี ภูมิลำเนาเดิม สงขลา ประวัติการรับราชการ ดำรงตำแหน่งหน้าที่อยู่ใน สภ.อ.แฉ่ง ตั้งแต่จบจากโรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 อยู่ที่มานานเป็นคนพื้นที่ภาคใต้อยู่แล้วก็ไม่มีปัญหาอะไรมาก เดิมที่ทำงานธุรการมีงานมากอยู่แล้วจึงไม่ได้ร่วมงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ แต่มาระยะหลังบุคลากรมีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลง จึงได้มีโอกาสมาร่วมในงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประมาณ 1 ปี 7 เดือน ดูแลในด้านการเงินของชุดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพราะผู้บังคับบัญชาเห็นถึงความเหมาะสม เพราะอยู่มานานพอทราบถึงการวิธีการทำงานและปัญหาอุปสรรคในการเงินของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ จึงได้รับมอบหมายให้มาทำหน้าที่ และเล็งเห็นถึงความสำคัญของงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน หรือไม่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนคงลำบากในการทำงาน และความเป็นอยู่ อาจถูกชาวบ้านเกลียดเป็นได้

3) ด.ต.กิตติศักดิ์ ศรีวิจิตร

ตำแหน่ง ผบ.หมู่ งานแผนงาน ทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ด้านแผนงาน และโครงการ อายุ 44 ปี นับถือศาสนาพุทธ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอายุราชการ 10 ปี ภูมิลำเนาเดิมอาศัยที่จังหวัดสงขลา เมื่อจบจากโรงเรียนตำรวจภูธร 9 ก็เข้ารับราชการตำรวจ ในการรับราชการตำรวจนั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ตลอดระยะเวลา เนื่องจากเป็นคนในพื้นที่ภาคใต้ ส่วนประสบการณ์การทำงานด้านชุมชนสัมพันธ์นั้นมีมานานหลายปี อีกทั้งเป็นผู้คิดริเริ่มสร้างสรรค์โครงการต่างๆ มากมาย จนได้รับรางวัลเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2539 พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2542 รวมถึงรางวัลอื่นๆ อีกมาก

นอกจากนั้น ด.ต.กิตติศักดิ์ ยังได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชา เพราะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและโครงการต่างๆ ที่คิดขึ้นก็ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องจนทำให้ สภ.อ.แฉ่งได้รับรางวัลโรงพักดีเด่น งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ดีเด่น จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2539 พ.ศ.2540 และ พ.ศ. 2544

4) ส.ต.อ.มะรุติง แวสาและ

ตำแหน่ง ผบ.หมู่ ป. อายุ 32 ปี ทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ นับถือศาสนา อิสลาม สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา โรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 อายุราชการ 10 ปี ภูมิลำเนา ปัตตานี หลังจากเรียนจบจากโรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้มารับตำแหน่งที่ สภ.อ.แฉ่ง อยู่ในพื้นที่นี้มาตลอดระยะเวลาการรับราชการ และได้มารับทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ได้ประมาณ 3 ปี เหตุที่ได้รับทำหน้าที่เพราะผู้บังคับบัญชาเห็นถึงความเหมาะสมที่ว่า เป็นคนพื้นที่และนับถือศาสนาอิสลาม สามารถเข้ากับประชาชนได้ดี มนุษย์สัมพันธ์ดี ประชาชนรู้จักมาก

5) ส.ต.ท.มานิต มะยมิง

ตำแหน่ง ผบ.หมู่ ป. อายุ 32 ปี ทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ นับถือศาสนา อิสลาม สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา โรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 อายุราชการ 7 ปี ภูมิลำเนา อำเภอกะฉัง จังหวัดนราธิวาส เมื่อเรียนจบจากโรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้มารับตำแหน่งที่ สภ.อ.แฉ่ง อยู่ในพื้นที่นี้มาตลอดระยะเวลาการรับราชการ และได้มารับทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ได้ประมาณ 3 ปี เหตุที่ได้รับทำหน้าที่เพราะผู้บังคับบัญชาเห็นถึงความเหมาะสมที่ว่า เป็นคนพื้นที่และนับถือศาสนาอิสลาม

6) ส.ต.ต.วิศณุ ลาลี

ตำแหน่ง ผบ.หมู่ ป. อายุ 29 ปี ทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวชนสัมพันธ์ นับถือศาสนา อิสลาม สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา โรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 อายุราชการ 4 ปี ภูมิลำเนา สตูล เมื่อเรียนจบจากโรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้มารับตำแหน่งที่ สภ.อ.แวง อยู่ในพื้นที่นี้มาตลอดระยะเวลาการรับราชการ และได้มารับทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวชนสัมพันธ์ได้ประมาณ 3 ปี กว่า เหตุที่ได้รับทำหน้าที่เพราะผู้บังคับบัญชาเห็นถึงความเหมาะสม เป็นคนพื้นที่ภาคใต้ และนับถือศาสนาอิสลาม สามารถเข้ากับประชาชนได้ดี มนุษย์สัมพันธ์ดี ประชาชนรักใคร่ และเป็นที่ยุ่ักมาก

7) ต.ต.อิบปือ ราเฮง เจ๊ะไว๊ะ

ตำแหน่ง ผบ.หมู่ ส. ทำหน้าที่หัวหน้าชุดตำรวจชุมชนและมวชนสัมพันธ์ อายุ 46 ปี นับถือศาสนา อิสลาม สถานภาพ สมรส การศึกษา โรงเรียนตำรวจภูธร 9 อายุราชการ 27 ปี ภูมิลำเนา ต.โล๊ะจูด อ.แวง จว.นราธิวาส เมื่อจบจากโรงเรียน ก็เข้ารับราชการตำรวจบรรจุแต่งตั้งดำรงตำแหน่งที่ ภ.จว.สุราษฎร์ธานี ประมาณ 7 ปี ได้ขอย้ายกับภูมิลำเนาเดิมและย้ายมาดำรงตำแหน่ง ที่ สภ.ต.โล๊ะจูด ได้ ประมาณ 20 ปี ทำงานด้านตำรวจชุมชนและมวชนสัมพันธ์เป็นเวลา 2 ปีกว่า แต่ก่อนหน้าที่จะทำงานด้านนี้ ก็ทำงานเพื่อประโยชน์ให้กับชุมชนโดยการเป็นสมาชิกอาสาป้องกันหมู่บ้าน (อพป.) และการได้รับเลือกทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวชนสัมพันธ์อย่างเต็มที่และสมบูรณ์ เพราะผู้บังคับบัญชาเห็นถึงความเหมาะสมในหลายประการ เช่น เป็นคนพื้นที่แต่งตั้งเดิม นับถือศาสนาอิสลาม เป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนและเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในชุมชนสามารถเข้ากับคนทุกระดับได้เป็นอย่างดี

8) จ.ส.ต.รอนิม ลาเต๊ะ

ตำแหน่ง ผบ.หมู่ ส. ทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวชนสัมพันธ์ อายุ 47 ปี นับถือศาสนา อิสลาม สถานภาพสมรส การศึกษา โรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 อายุราชการ 23 ปี ภูมิลำเนา ต.แม่ตง อ.แวง จว.นราธิวาส เมื่อจบจากโรงเรียน ๙ ก็รับการบรรจุแต่งตั้งที่ สภ.ต.โล๊ะจูด ตลอดเวลา 23 ปี และได้รับงานตำรวจชุมชนและมวชนสัมพันธ์ประมาณ 2 ปี เหตุที่ได้รับหน้าที่นี้เพราะผู้บังคับบัญชาเห็นถึงความเหมาะสมในหลายประการ เช่น เป็นคนพื้นที่แต่งตั้งเดิม นับถือศาสนาอิสลาม เป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนและเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในชุมชนสามารถเข้ากับคนทุกระดับได้เป็นอย่างดี และตัวเองก็มีความเต็มใจในการทำงานนี้ เพราะจะได้ช่วยให้ประชาชนมีความเข้าใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกันมากขึ้น

9) จ.ส.ต.ชาลี อารงณ์

ตำแหน่ง ผบ.หมู่ ป. ทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ อายุ 48 ปี นับถือศาสนา อิสลาม อายุราชการ 22 ปี การศึกษา โรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 อายุราชการ 22 ปี ภูมิลำเนา ต.แม่ดง อ.แว้ง จว.นราธิวาส เมื่อจบจากโรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 ก็รับการบรรจุแต่งตั้งที่ สภ.ต.ไล้ะจุด ตลอดเวลา 22 ปี และได้รับงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ประมาณ 18 ปี เพราะผู้บังคับบัญชาเห็นถึงความเหมาะสมในหลายประการ เช่น เป็นคนพื้นที่แต่งตั้งเดิมนับถือศาสนาอิสลาม เป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนและเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในชุมชนสามารถเข้ากับคนทุกระดับได้เป็นอย่างดี

10) ส.ต.ท.สุชาติ คงช่วย

ตำแหน่ง ผบ.หมู่ ป. ทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ อายุ 30 ปี นับถือศาสนา พุทธ อายุราชการ 8 ปี การศึกษาระดับ ปวส. ภูมิลำเนา จังหวัดกระบี่ เมื่อจบจากโรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 ก็รับการบรรจุแต่งตั้งที่ สภ.ต.ไล้ะจุด ตลอดเวลา 8 ปี ได้รับงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ประมาณ 7 ปี เหตุที่ได้รับเลือกให้ทำหน้าที่งานชุมชนสัมพันธ์ เพราะผู้บังคับบัญชาเห็นถึงความเหมาะสมสามารถเข้ากับประชาชนได้ดี มนุษย์สัมพันธ์ดี ประชาชนรักใคร่ และเป็นที่รู้จักมาก

11) ส.ต.ท.รอนิจ ประสิทธิ์ชัยวุฒิ

ตำแหน่ง ผบ.หมู่ ป. อายุ 30 ปี นับถือศาสนา อิสลาม ภูมิลำเนา ต.ไล้ะจุด อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส อายุราชการ 8 ปี จบจากโรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 ได้บรรจุแต่งตั้งที่ สภ.ต.ไล้ะจุด และได้ทำตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ได้ประมาณ 7 ปี เหตุที่ได้รับเลือกให้ทำหน้าที่งานชุมชนสัมพันธ์ เพราะผู้บังคับบัญชาเห็นถึงความเหมาะสม ทั้งพื้นเพเดิมเป็นคนในพื้นที่ นับถือศาสนาเดียวกับชาวบ้าน (ศาสนาอิสลาม) เป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนและเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในชุมชนสามารถเข้ากับคนทุกระดับได้เป็นอย่างดี

12) ส.ต.ท.วิศิษฐ์ ชูขาว

ตำแหน่ง ผบ.หมู่ ป. อายุ 31 ปี นับถือศาสนา พุทธ อายุราชการ 8 ปี การศึกษาระดับ ปวช. ภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดสงขลา เมื่อจบจากโรงเรียนตำรวจภูธรภาค 9 ก็เข้ารับราชการตำรวจที่ สภ.ต.ไล้ะจุดเป็นต้นมา ปัจจุบันทำหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่ สภ.ต.ไล้ะจุด

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	ส.ต.ท.หญิง วาสนา สุขนิรันดร์
วัน เดือน ปีเกิด	7 ตุลาคม 2513
ศาสนา	พุทธ
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจมหาวิทาลัยกรุงเทพ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผบ.หมู่งานธุรการและกำลังพล
สังกัด	กองกำกับการอำนวยการกองวิจัยและพัฒนา สำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ปัจจุบัน	ช่วยราชการ ศูนย์ปฏิบัติการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ฝ่ายนโยบายและแผน (จนท.ฝนผ.ศปก.ตร.)